

ΠΑΝΤΕΙΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ & ΠΟΛΙΤΙΚΩΝ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ

ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΣΠΟΥΔΩΝ

ΚΑΤΕΥΘΥΝΣΗ ΔΙΕΘΝΗΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ

ΠΤΥΧΙΑΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

ΕΠΙΒΛΕΠΩΝ ΚΑΘΗΓΗΤΗΣ: κος Μαστρογιάννης Τ.

Θέμα :Εμπορικές ανισορροπίες στα Ισοζύγια Τρεχουσών Συναλλαγών των κρατών-μελών της ευρωζώνης, με έμφαση στις σχέσεις Γερμανίας & Ευρωπαϊκού Νότου-Χώρες PIGS

Φοιτήτρια: Πολυδώρου Άννα

ΑΜ:1209Μ062

ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΣ 2011

MET
TON

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ	σελ. 3
ΑΦΙΕΡΩΣΗ	5
ΣΥΝΤΟΜΟΓΡΑΦΙΕΣ	6
ΕΙΣΑΓΩΓΗ	7

ΠΡΩΤΟ ΜΕΡΟΣ: ΔΙΑΧΡΟΝΙΚΗ ΕΞΕΛΙΞΗ ΤΟΥ ΙΣΟΖΥΓΙΟΥ ΤΡΕΧΟΥΣΩΝ ΣΥΝΑΛΛΑΓΩΝ ΤΗΣ ΓΕΡΜΑΝΙΑΣ ΚΑΙ Η ΣΧΕΣΗ ΤΗΣ ΜΕ ΤΟΝ ΕΥΡΩΠΑΙΚΟ ΝΟΤΟ

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1

Το Ισοζύγιο Πληρωμών και η Ευρωπαϊκή Νομισματική Ένωση (ΕΝΕ)

1.1 Σύντομη ιστορία της ΕΝΕ	9
1.2 Ο λογαριασμός τρεχουσών συναλλαγών	11
1.3 Οι επιπτώσεις ενός ελλειμματικού και ενός πλεονασματικού ισοζυγίου τρεχουσών συναλλαγών	13

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2

Ισοζύγιο Τρεχουσών Συναλλαγών της Ευρώζωνης. Η περίπτωση της Γερμανίας

2.1 Διαχρονική εξέλιξη του ΙΤΣ των κρατών-μελών της ευρωζώνης από το 1999 έως σήμερα	15
2.2 Διερεύνηση της διάρθρωσης του Ισοζυγίου Τρεχουσών Συναλλαγών της Γερμανίας, περιόδου 2001-2010, ανά γεωγραφική περιοχή με έμφαση στον Ευρωπαϊκό Νότο	17
2.2.1 ΙΤΣ της Γερμανίας ανά γεωγραφική περιοχή για το έτος 2001	18
2.2.2 ΙΤΣ της Γερμανίας ανά γεωγραφική περιοχή για το έτος 2002	21
2.2.3 ΙΤΣ της Γερμανίας ανά γεωγραφική περιοχή για το έτος 2003	22
2.2.4 ΙΤΣ της Γερμανίας ανά γεωγραφική περιοχή για το έτος 2004	27
2.2.5 ΙΤΣ της Γερμανίας ανά γεωγραφική περιοχή για το έτος 2005	31
2.2.6 ΙΤΣ της Γερμανίας ανά γεωγραφική περιοχή για το έτος 2006	35
2.2.7 ΙΤΣ της Γερμανίας ανά γεωγραφική περιοχή για το έτος 2007	39
2.2.8 ΙΤΣ της Γερμανίας ανά γεωγραφική περιοχή για το έτος 2008	43

2.2.9 ΙΤΣ της Γερμανίας ανά γεωγραφική περιοχή για το έτος 2009	47
2.2.10 ΙΤΣ της Γερμανίας ανά γεωγραφική περιοχή για το έτος 2010	51
2.3 Τα συμπεράσματα της ανάλυσης του ΙΤΣ της Γερμανίας με τα ελλειμματικά κράτη του Ευρωπαϊκού Νότου (χώρες PIGS)	55

ΔΕΥΤΕΡΟ ΜΕΡΟΣ: ΕΠΙΔΡΑΣΕΙΣ ΤΟΥ ΕΝΙΑΙΟΥ ΝΟΜΙΣΜΑΤΟΣ & ΜΕΣΑ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΗ ΤΩΝ ΑΝΙΣΟΡΡΟΠΙΩΝ ΣΤΗ ΖΩΝΗ ΤΟΥ ΕΥΡΩ

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3

Η επίδραση του ευρώ στην Ευρωζώνη με έμφαση στον Ευρωπαϊκό Νότο

3.1 Οι ανισορροπίες στην Ευρωζώνη	62
3.2 Η σημασία της Περιφέρειας για την ανάδειξη της Γερμανίας & το γερμανικό μοντέλο ανάπτυξης	66

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4:

Το μέλλον της Ευρωζώνης: Αποφεύγοντας τις ανισορροπίες

4.1 Ανισορροπίες του ισοζυγίου τρεχουσών συναλλαγών στον Ευρωπαϊκό Νότο	
Τι προκάλεσε τα τεράστια ελλείμματα στον Ευρωπαϊκό Νότο?	69
4.2 Η ανταγωνιστικότητα στον Ευρωπαϊκό Νότο. Ο ρόλος των εισαγωγών	76
4.3 Ποιοι είναι οι κύριοι ανταγωνιστές του Νότου?	78
4.4 Μέσα πολιτικής για την αντιμετώπιση των ανισορροπιών	80

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ	84

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ	89

ΑΦΙΕΡΩΣΗ

Την παρούσα πτυχιακή εργασία την αφιερώνω στις κόρες μου Ελισσάβετ & Σπυριδούλα, καθώς και στο σύζυγό μου Μιχάλη, για τον πολύτιμο χρόνο που τους στέρησα απασχολούμενη με τη συγγραφή της.

ΣΥΝΤΟΜΟΓΡΑΦΙΕΣ

BE: ΒΕΛΓΙΟ
BG: ΒΟΥΛΓΑΡΙΑ
CZ: ΤΣΕΧΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
DK: ΔΑΝΙΑ
DE: ΓΕΡΜΑΝΙΑ
EE: ΕΣΘΟΝΙΑ
IE: ΙΡΛΑΝΔΙΑ
GR: ΕΛΛΑΣ
ES: ΙΣΠΑΝΙΑ
FR: ΓΑΛΛΙΑ
IT: ΙΤΑΛΙΑ
CY: ΚΥΠΡΟΣ
LV: ΛΕΤΟΝΙΑ
LT: ΛΙΘΟΥΑΝΙΑ
LU: ΛΟΥΞΕΜΒΟΥΡΓΟ
HU: ΟΥΓΓΑΡΙΑ
MT: ΜΑΛΤΑ
NL: ΟΛΛΑΝΔΙΑ
AT: ΑΥΣΤΡΙΑ
PL: ΠΟΛΩΝΙΑ
PT: ΠΟΡΤΟΓΑΛΙΑ
RO: ΡΟΥΜΑΝΙΑ
SI: ΣΛΟΒΕΝΙΑ
SK: ΣΛΟΒΑΚΙΑ
FI: ΦΙΝΛΑΝΔΙΑ
SE: ΣΟΥΗΔΙΑ
UK: ΗΝ. ΒΑΣΙΛΕΙΟ
IS: ΙΣΛΑΝΔΙΑ
NO: ΝΟΡΒΗΓΙΑ
CH: ΕΛΒΕΤΙΑ
US: ΗΝ. ΠΟΛΙΤΕΙΕΣ
JP: ΙΑΠΩΝΙΑ
ENE:ΕΥΡΩΠΑΙΚΗ ΝΟΜΙΣΜΑΤΙΚΗ ΕΝΩΣΗ
ΙΤΣ:ΙΣΟΖΥΓΙΟ ΤΡΕΧΟΥΣΩΝ ΣΥΝΑΛΛΑΓΩΝ
ΙΑΥ:ΙΣΟΖΥΓΙΟ ΑΓΑΘΩΝ ΚΑΙ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ
ΧΩΡΕΣ PIGS:ΠΟΡΤΟΓΑΛΙΑ,ΙΤΑΛΙΑ,ΕΛΛΑΔΑ,ΙΣΠΑΝΙΑ

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Στην παρούσα πτυχιακή εργασία γίνεται διερεύνηση της διαχρονικής εξέλιξης του ισοζυγίου τρεχουσών συναλλαγών της Γερμανίας με τα υπόλοιπα κράτη-μέλη της Ευρωζώνης, τη δεκαετία 2001-2010.

Η έμφαση έχει δοθεί στις εμπορικές σχέσεις της Γερμανίας με την Πορτογαλία (Portugal), την Ιταλία (Italy), την Ελλάδα (Greece) και την Ισπανία (Spain), δηλαδή τις 4 χώρες του Ευρωπαϊκού Νότου τις αποκαλούμενες PIGS από τον διεθνή τύπο, με απώτερο στόχο τη διερεύνηση της συμμετοχής των ελλειμματικών αυτών χωρών στη διαμόρφωση του πλεονάσματος της Γερμανίας τη δεκαετία 2001-2010.

Σκοπός είναι να διερευνηθεί αν πράγματι η Ευρώπη αποτελεί τον βασικό εμπορικό εταίρο της Γερμανίας και σε ποιο βαθμό επιτυγχάνεται αυτό, καθώς επίσης σε ποιο βαθμό η Ευρώπη και συγκεκριμένα οι προαναφερθείσες χώρες, δηλ ο ευρωπαϊκός Νότος, στηρίζουν την παραγωγική δύναμη της Γερμανίας, εξασφαλίζοντας της μακροχρόνια την κυριαρχία της σε ευρωπαϊκό επίπεδο.

Το συμπέρασμα στα ανωτέρω, θα προσεγγιστεί μέσω της επεξεργασίας και ανάλυσης των ετήσιων και μηνιαίων εκδόσεων της Κεντρικής Τράπεζας της Ομοσπονδιακής Δημοκρατίας της Γερμανίας για τα έτη 2001-2010, ανά γεωγραφική περιοχή.

Η ανωτέρω ανάλυση λαμβάνει χώρα σε δύο μέρη, τα οποία αποτελούνται από δύο κεφάλαια το καθένα. Στο πρώτο κεφάλαιο του πρώτου μέρους, γίνεται αναφορά στο θεωρητικό πλαίσιο στο οποίο στηρίζεται η παρούσα μελέτη. Τι είναι το ισοζύγιο πληρωμών και ποιους λογαριασμούς περιλαμβάνει, τι είναι οι ευρωπαϊκές ανισορροπίες και ποια η σημασία τους για την ευρωπαϊκή και παγκόσμια οικονομία. Γίνεται μια σύντομη αναφορά στην ιστορία της Ευρωπαϊκής Νομισματικής Ένωσης (ΕΝΕ) και τέλος, αναφέρονται οι επιπτώσεις όχι μόνο ενός ελλειμματικού ισοζυγίου τρεχουσών συναλλαγών αλλά και ενός πλεονασματικού.

Στο δεύτερο κεφάλαιο, επιχειρείται η διερεύνηση της διάρθρωσης του ισοζυγίου τρεχουσών συναλλαγών της Γερμανίας με τον υπόλοιπο κόσμο με ιδιαίτερη έμφαση στη ζώνη του ευρώ και πιο συγκεκριμένα στον Ευρωπαϊκό Νότο. Σύμφωνα με τα στοιχεία των εκδόσεων της Deutsche Bundesbank, προκύπτουν σημαντικά συμπεράσματα τα οποία αναλύονται επίσης σε αυτό το κεφάλαιο.

Στο τρίτο κεφάλαιο του δεύτερου μέρους, επιχειρείται να αποτυπωθεί η επίδραση από την εισαγωγή του ευρώ ως ενιαίου νομίσματος στις εμπορικές σχέσεις τόσο των ελλειμματικών κρατών-μελών του Ευρωπαϊκού Νότου όσο και της πλεονασματικής Γερμανίας. Σε ποιο βαθμό επηρεάστηκαν η Γερμανία και οι χώρες του Νότου; Πώς επωφελήθηκε η Γερμανία και ζημιώθηκαν οι χώρες PIGS;

Στο τέταρτο κεφάλαιο, αναφέρονται αφενός τα αίτια των ανισορροπιών και οι λόγοι που υπάρχουν οι ασυμμετρίες αυτές, αφετέρου παρουσιάζονται ορισμένα μέσα άσκησης πολιτικής, προκειμένου να διασωθεί η Ευρωζώνη και κατ' επέκταση η Ευρωπαϊκή Ένωση από το ενδεχόμενο χρεοκοπίας μιας χώρας η οποία είναι ικανή να προκαλέσει διαδοχικές χρεοκοπίες προκαλώντας το λεγόμενο domino effect και σε άλλα κράτη, με συνέπεια την κατάρρευση του ευρώ και τη διάλυση της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Οποσδήποτε τα μέτρα προσαρμογής που προτείνονται είναι δύσκολα στην εφαρμογή τους και αποτελούν ένα πολύπλοκο θέμα με πολιτικές και οικονομικές επιπτώσεις, ωστόσο όμως η αντιμετώπιση του ελλείμματος στο ισοζύγιο τρεχουσών συναλλαγών έχει την έννοια της διατήρησης του ελλείμματος σε ανεκτά ή προσδιορισμένα επίπεδα.

Τέλος, για την ανάλυση του ισοζυγίου τρεχουσών συναλλαγών της Γερμανίας, κρίθηκε σκόπιμο να χρησιμοποιηθούν πίνακες και γραφήματα προκειμένου να αποτυπωθούν με τον καλύτερο δυνατό τρόπο οι εμπορικές σχέσεις της Γερμανίας με τα υπόλοιπα κράτη-μέλη και ειδικά με τον Ευρωπαϊκό Νότο, τόσο σε ποσοτική αξία όσο και σε ποσοστά και αναλογίες.

ΠΡΩΤΟ ΜΕΡΟΣ: ΔΙΑΧΡΟΝΙΚΗ ΕΞΕΛΙΞΗ ΤΟΥ ΙΣΟΖΥΓΙΟΥ ΤΡΕΧΟΥΣΩΝ ΣΥΝΑΛΛΑΓΩΝ ΤΗΣ ΓΕΡΜΑΝΙΑΣ ΚΑΙ Η ΣΧΕΣΗ ΤΗΣ ΜΕ ΤΟΝ ΕΥΡΩΠΑΙΚΟ ΝΟΤΟ

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1

Το Ισοζύγιο Πληρωμών και η Ευρωπαϊκή Νομισματική Ένωση

1.1 Σύντομη ιστορία της Ευρωπαϊκής Νομισματικής Ένωσης

Η Ευρωπαϊκή Νομισματική Ένωση, (Aristotelous, 2006:18-19) αναφέρεται ως μια διαδικασία εναρμόνισης της οικονομικής και νομισματικής πολιτικής των κρατών-μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης, με σκοπό την εισαγωγή ενός ενιαίου νομίσματος, του ευρώ. Η ΕΝΕ επιτεύχθηκε σε τρία στάδια.

Το πρώτο στάδιο της διαδικασίας, το οποίο ξεκίνησε την 1 Ιουλίου 1990 και τερμάτισε την 31 Δεκεμβρίου 1993, χαρακτηρίστηκε από την ελεύθερη ροή των κεφαλαίων ανάμεσα στα κράτη-μέλη, τον στενό συντονισμό των οικονομικών πολιτικών και την πιο στενή συνεργασία μεταξύ των Κεντρικών Τραπεζών.

Το δεύτερο στάδιο (1 Ιανουαρίου 1994-31 Δεκεμβρίου 1998) απαιτούσε τη σύγκλιση των οικονομικών και νομισματικών πολιτικών των χωρών-μελών, προκειμένου να διασφαλιστεί η σταθερότητα των τιμών και των δημόσιων οικονομικών, καθώς επίσης και τη δημιουργία του Ευρωπαϊκού Νομισματικού Ιδρύματος και της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας.

Το τρίτο στάδιο, αφορούσε στη διαμόρφωση των αμετάκλητων σταθερών συναλλαγματικών ισοτιμιών και την εισαγωγή του ενιαίου νομίσματος στις αγορές συναλλάγματος. Επίσης την ηλεκτρονική πληρωμή, την 1 Ιανουαρίου 1999, ακολουθούμενη από την εισαγωγή των χαρτονομισμάτων και κερμάτων ευρώ την 1 Ιανουαρίου 2002, αντικαθιστώντας βαθμιαία τα εθνικά νομίσματα των κρατών-μελών. Το τρίτο στάδιο της ΕΝΕ ξεκίνησε την 1 Ιανουαρίου 1999 σε 11 ευρωπαϊκές χώρες: Αυστρία, Βέλγιο, Φινλανδία, Γαλλία, Γερμανία, Ιρλανδία, Ιταλία, Λουξεμβούργο, Ισπανία, Πορτογαλία, και Ολλανδία. Η προσχώρηση της Ελλάδας έγινε δύο χρόνια αργότερα την 1 Ιανουαρίου 2001.

Αντιστοίχως, η προσχώρηση της Σλοβενίας έγινε το 2007, της Κύπρου και της Μάλτας το 2008, της Σλοβακίας το 2009 και της Εσθονίας την 1 Ιανουαρίου 2011,

με το σύνολο των χωρών να ανέρχεται στις 17 (ENE-17 έναντι ΕΕ 27, όπου αναφερόμαστε στην Ευρωπαϊκή Ένωση των 27 κρατών-μελών υποσύνολο της οποίας αποτελεί η Ευρωπαϊκή και Νομισματική Ένωση των 17 κρατών).

Τέλος, δεν έχουν ακόμα υιοθετήσει το ευρώ ως ενιαίο νόμισμα: από τα παλαιότερα μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης, το Ην. Βασίλειο (1973), η Δανία (1973) και η Σουηδία (1995), ενώ από τα νεότερα μέλη, η Δημοκρατία της Τσεχίας (2004), η Ουγγαρία (2004), η Λετονία (2004), η Λιθουανία (2004), η Πολωνία (2004), η Βουλγαρία (2007) και η Ρουμανία (2007).¹

---

¹ Στις παρενθέσεις παρεμβάλλεται το έτος προσχώρησης στην Ευρωπαϊκή Ένωση

1.2 Ο λογαριασμός τρεχουσών συναλλαγών

Το ισοζύγιο πληρωμών είναι ένας λογαριασμός που απεικονίζει τις συναλλαγές που διεξάγονται ανάμεσα σε μία χώρα και τον υπόλοιπο κόσμο. Περιλαμβάνει το ισοζύγιο τρεχουσών συναλλαγών (ΙΤΣ) και το ισοζύγιο κινήσεων κεφαλαίου. (McAleese/2005:661-667) & (Πουρναράκης Ε.Δ.2004:127-132).

Το ΙΤΣ περιλαμβάνει 4 λογαριασμούς :

1. το εμπορικό ισοζύγιο ή απλά εμπόριο αγαθών
2. το εμπόριο υπηρεσιών
3. τις τρέχουσες μεταβιβάσεις
4. το ισοζύγιο εισοδημάτων (εμπορικά και επενδυτικά εισοδήματα)

Το ισοζύγιο κινήσεων κεφαλαίου περιλαμβάνει επίσης 4 λογαριασμούς:

1. τις άμεσες ξένες επενδύσεις
2. τις επενδύσεις χαρτοφυλακίου
3. τις βραχυπρόθεσμες κινήσεις κεφαλαίου
4. τη μεταβολή των συναλλαγματικών διαθεσίμων

Οι επενδύσεις χαρτοφυλακίου περιλαμβάνουν τις μετοχές, τα ομόλογα & έντοκα γραμμάτια και τα χρηματοοικονομικά παράγωγα.

Στις βραχυπρόθεσμες κινήσεις κεφαλαίου συγκαταλέγονται τα δάνεια, οι καταθέσεις και τα *repos* καθώς και λοιπές επενδύσεις.

Η ανάλυση του ισοζυγίου κινήσεων κεφαλαίου ξεφεύγει από τα όρια της παρούσας πτυχιικής εργασίας, καθώς έχει δοθεί έμφαση στο ισοζύγιο τρεχουσών συναλλαγών, η μελέτη του οποίου αποκαλύπτει πολλές πληροφορίες για την εξωτερική θέση μιας χώρας καθώς επίσης για το βιοτικό επίπεδο των πολιτών της.

Σε ευρωπαϊκό επίπεδο, ο όρος ευρωπαϊκές ανισορροπίες, αναφέρεται στη διάσταση μεταξύ ελλειμματικών και πλεονασματικών χωρών με βάση τα εμπορικά τους ισοζύγια.

Σε παγκόσμιο επίπεδο, το άθροισμα των συνολικών εμπορικών ισοζυγίων μπορεί να δίνει αποτέλεσμα μηδέν, ωστόσο μια υπερβολική διάσταση μεταξύ των ελλειμματικών και των πλεονασματικών χωρών δεν είναι επιθυμητή ούτε για τις επιμέρους χώρες, ούτε σε συνολικό επίπεδο. Αν και ένα ελλειμματικό ισοζύγιο τρεχουσών συναλλαγών δεν αντανakλά οπωσδήποτε μια προβληματική κατάσταση και ως εκ τούτου μια χώρα που βρίσκεται σε δύσκολη θέση-καθώς μπορεί να έχει δώσει έμφαση σε επενδύσεις οι οποίες θα τις αποδώσουν μακροπρόθεσμα- στην

περίπτωση ενός μόνιμου ελλειμματικού ισοζυγίου τρεχουσών συναλλαγών, όπου η διατήρηση του ελλείμματος δεν είναι πλέον εφικτή, αποτελεί πρόβλημα. Αυτό συμβαίνει επειδή έπειτα από κάποιο σημείο δεν είναι δυνατή η χρηματοδότηση του ελλείμματος μέσω δανεισμού, εξαιτίας των υψηλότερων επιτοκίων ή μέσω της χρήσης των συναλλαγματικών αποθεμάτων, διότι είναι πεπερασμένα. Απεναντίας, μια μόνιμα πλεονασματική χώρα, σε περίπτωση που μπορεί να προβεί σε ανατίμηση του νομίσματος της, θα διαπιστώσει πώς μια τέτοιου είδους ενέργεια θα καταστήσει ακριβότερες τις εξαγωγές της και θα περιορίσει τα έσοδά της. Τέλος, η μη ανατίμηση του νομίσματος της δημιουργεί στους εμπορικούς της εταίρους τη διάθεση να περιορίσουν τη συσσώρευση αυτών των πλεονασμάτων, επιβάλλοντας προς αυτή προστατευτικές πολιτικές, με αποτέλεσμα τη συρρίκνωση του παγκόσμιου εμπορίου.

Κατά συνέπεια, κάθε χώρα είναι αναγκαίο να προσαρμόζει το εμπορικό της ισοζύγιο σε αντιστοιχία με τις παραγωγικές δυνατότητες της οικονομίας της. Για μια ελλειμματική χώρα, τόσο η υποτίμηση του νομίσματος της όσο και ο αποπληθωρισμός της οικονομίας της, αποτελούν οδυνηρές λύσεις καθώς υποβιβάζουν το βιοτικό τους επίπεδο, καθώς η μεν πρώτη λύση συνεπάγεται μείωση του εθνικού εισοδήματος, η δε δεύτερη, αύξηση της ανεργίας. Για μια πλεονασματική χώρα, η ανατίμηση του νομίσματος της αποβαίνει οδυνηρή για τις εξαγωγικές της βιομηχανίες, ενώ αντίθετα ωφελεί τους εισαγωγείς και τους καταναλωτές.

1.3 Οι επιπτώσεις ενός ελλειμματικού και ενός πλεονασματικού ισοζυγίου τρεχουσών συναλλαγών

Οποιαδήποτε μορφή ανισορροπίας στο ισοζύγιο τρεχουσών συναλλαγών, είτε είναι ελλειμματικό είτε είναι πλεονασματικό, δημιουργεί ανάλογα προβλήματα και επιπτώσεις. Ένα έλλειμμα υποδηλώνει ότι η εν λόγω χώρα δαπανά περισσότερο συνάλλαγμα από ότι κερδίζει τη δεδομένη χρονική στιγμή. Δηλαδή ζει πέραν των δυνατοτήτων της. Σε ορισμένες περιπτώσεις το έλλειμμα είναι μια απόλυτα βάσιμη, ακόμα και επιθυμητή στρατηγική, όταν για παράδειγμα μια οικονομία χρησιμοποιεί ξένα κεφάλαια για να υποστηρίξει τα επενδυτικά της προγράμματα τα οποία θα αποδώσουν μακροπρόθεσμα. Σε αντίθετη περίπτωση όμως, όταν ένα έλλειμμα έχει δημιουργηθεί για να χρηματοδοτήσει πρόσθετη κατανάλωση και μάλιστα αυτό συμβαίνει σε μόνιμο βαθμό και επί σειρά ετών, τότε θα θεωρηθεί μη αποδεκτό από τις διεθνείς αγορές. Σε αυτή την περίπτωση, η χώρα έρχεται αντιμέτωπη με τεράστια προβλήματα που για να αντιμετωπιστούν είναι απαραίτητο να ληφθούν τα αναγκαία μέτρα.

Από την άλλη πλευρά, μια χώρα με συνεχές πλεόνασμα μπορεί επίσης να θεωρηθεί ότι βρίσκεται σε θέση ανισορροπίας κυρίως λόγω των αντιρρήσεων που θα εκφράσουν οι εμπορικοί της εταίροι.

Το οικονομικό κόστος ενός σημαντικού ελλείμματος του ισοζυγίου τρεχουσών συναλλαγών έχει τρεις διαστάσεις (McAleese/2005:674-675).

Όσο μεγαλύτερη είναι η εξάρτηση από τους ξένους πιστωτές, τόσο μεγαλύτερη είναι η έκθεση της χώρας στην αστάθεια των διεθνών κεφαλαιαγορών, με συνέπεια οι υπερχρεωμένες χώρες να πληρώνουν υψηλότερα επιτόκια αν επιθυμούν να λάβουν πρόσθετες πιστώσεις ή να υπάρχει τέτοια απώλεια εμπιστοσύνης από την πλευρά των πιστωτών ούτως ώστε η προσφορά κεφαλαίου να εξαντληθεί ανεξάρτητα από το προσφερόμενο επιτόκιο.

Δεύτερον, η απώλεια εμπιστοσύνης μπορεί να οδηγήσει σε συναλλαγματικές υποτιμήσεις², οι οποίες περιλαμβάνουν την απώλεια πραγματικού εισοδήματος αλλά και κάποιες πληθωριστικές συνέπειες που επιδεινώνουν ακόμα περισσότερο το πρόβλημα της ελλειμματικής χώρας.

² Από το 1930 έως το 1938, είκοσι κράτη υποτίμησαν τα νομίσματά τους περισσότερο από 10% τουλάχιστον μία φορά. Ορισμένα κράτη όπως η Ελλάδα, η Γαλλία και η Ισπανία, υιοθέτησαν αυτή την τακτική περισσότερο από πέντε φορές από το 1923 έως το 1938. Μέχρι το τέλος της Μεγάλης Ύφεσης περισσότερο από το 1/3 του εμπορίου είχε καταρρεύσει. (Dadush & Eidelman 2010:3).

Τέλος, όσο περισσότερο μετακινείται η διεθνής επενδυτική θέση μιας χώρας προς το επικίνδυνο σημείο, τόσο μεγαλύτερο είναι και το μέρος της ιδιοκτησίας των οικονομικών περιουσιακών της στοιχείων που θα περιέλθει στα χέρια των ξένων με συνέπεια την απώλεια της εθνικής της οικονομικής κυριαρχίας.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2

Ισοζύγιο Τρεχουσών Συναλλαγών της Ευρωζώνης. Η περίπτωση της Γερμανίας

2.1 Διαχρονική εξέλιξη του ΙΤΣ των κρατών-μελών της ευρωζώνης

ΕΤΗΣΙΟ ΙΣΟΖΥΓΙΟ ΤΡΕΧΟΥΣΩΝ ΣΥΝΑΛΛΑΓΩΝ ΩΣ ΠΟΣΟΣΤΟ ΤΟΥ ΑΕΠ

	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
EU 27	:	:	:	:	:	0,3	0,8	-1,2	-1,0	-2,0	-0,9	-0,8
EA 16	-0,5	-1,5	-0,4	0,6	0,3	0,8	0,1	-0,1	0,1	-1,5	-0,3	0,4
BE	:	:	:	4,5	3,4	3,2	2,0	1,9	1,6	-1,8	0,4	1,4
BG	-5,0	-5,4	-7,1	-5,5	-8,2	-6,4	-11,6	-17,6	-25,2	-23,0	-8,9	-1,0
CZ	-2,4	-4,8	-5,3	-5,6	-6,2	-5,3	-1,3	-2,4	-3,2	-0,7	-3,2	-3,8
DK	1,9	1,4	3,1	2,5	3,4	3,0	4,3	3,0	1,4	2,7	3,6	5,5
DE	-1,3	-1,7	0,0	2,0	1,9	4,7	5,0	6,2	7,4	6,2	5,6	5,7
EE	-4,3	-5,3	-5,4	-9,8	-11,3	-11,3	-10,0	-15,3	-17,2	-9,7	4,5	3,6
IE	0,6	0,0	-0,6	-1,0	0,0	-0,6	-3,5	-3,6	-5,3	-5,6	-3,0	-0,7
GR	-3,6	-7,7	-7,2	-6,5	-6,5	-5,8	-7,1	-6,7	-8,3	-10,7	-10,0	-10,5
ES	-2,9	-4,0	-3,9	-3,3	-3,5	-5,2	-7,4	-9,0	-10,0	-9,6	-5,2	-4,5
FR	2,6	1,2	1,7	1,0	0,4	0,5	-0,5	-0,6	-1,0	-1,9	-1,9	-2,1
IT	0,7	-0,5	-0,1	-0,8	-1,3	-0,9	-1,7	-2,6	-2,4	-2,9	-2,1	-3,3
CY	-1,7	-5,3	-3,2	-3,7	-2,3	-5,0	-5,9	-6,9	-11,7	:	:	-7,7
LV	-8,9	-4,8	-7,6	-6,6	-8,2	-12,9	-12,5	-22,5	-22,3	-13,1	8,6	3,6
LT	-11,0	-6,0	-4,7	-5,1	-6,8	-7,7	-7,1	-10,6	-14,5	-13,1	4,3	1,8
LU	8,4	13,2	8,8	:	:	:	11,5	10,4	10,1	5,3	6,9	7,8
HU	-7,7	-8,5	-6,0	-6,9	-8,0	-8,3	-7,2	-7,6	-6,9	-7,3	0,4	2,1
MT	-3,2	-12,6	-3,8	2,4	-3,1	-6,0	-8,7	-9,3	-5,6	-7,3	-6,9	-4,1
NL	3,8	1,9	2,4	2,5	5,5	7,5	7,3	9,3	6,7	4,4	4,9	7,7
AT	-1,7	-0,7	-0,8	2,7	1,7	2,1	2,0	2,8	3,5	4,9	3,1	2,7
PL	-9,1	-6,0	-3,1	-2,8	-2,5	-4,0	-1,2	-2,7	-4,7	-4,8	-2,2	-3,4
PT	-3,2	-10,4	-10,3	-8,3	-6,5	-8,4	-10,4	-10,7	-10,1	-12,6	-10,8	-8,3
RO	-4,0	-3,7	-5,5	-3,3	-5,5	-8,4	-8,6	-10,5	-13,4	-11,6	-4,2	-4,1
SI	-3,2	-2,7	0,2	1,0	-0,8	-2,6	-1,7	-2,5	-4,8	-6,7	-1,5	-1,1
SK	-5,6	-3,5	-8,3	-7,9	-0,8	-3,4	-8,4	-8,2	-5,3	-6,2	-3,2	-3,4
FI	6,2	8,1	8,6	8,8	5,2	6,6	3,6	4,6	4,3	2,9	2,3	3,1
SE	4,1	4,1	5,0	4,7	7,0	6,6	6,8	8,4	9,2	8,8	7,0	6,3
UK	-2,3	-2,6	-2,1	-1,7	-1,6	-2,1	-2,6	-3,3	-2,7	-1,5	-1,7	-2,5
IS	-6,8	-9,8	-4,2	1,6	-4,7	-9,9	-16,4	-23,8	15,7	-27,6	-10,7	-7,7
NO	6,1	15,5	15,3	12,7	12,3	12,7	16,3	17,2	14,2	17,8	13,1	12,8
CH	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:
US	-3,2	-4,2	-3,9	-4,3	-4,7	-5,3	-5,9	-6,0	-5,1	-4,7	-2,7	:
JP	2,6	2,6	2,1	2,9	3,2	3,7	3,6	3,9	4,8	3,2	2,8	:

Source: Eurostat

Στοιχεία ισοζυγίου πληρωμών, ΕΕ & Ευρωζώνη βασισμένα σε ενοποιημένα στοιχεία
με κόκκινη ένδειξη: προσωρινή τιμή

Από τον ανωτέρω πίνακα της Eurostat (2010), παρατηρούμε ότι το Ισοζύγιο Τρεχουσών Συναλλαγών της Γερμανίας, ως ποσοστό του ΑΕΠ, από την εισαγωγή του ευρώ ως ενιαίου νομίσματος βελτιώθηκε σημαντικά, καθόσον από ελλειμματικό που ήταν τα προγενέστερα χρόνια μετατράπηκε σε πλεονασματικό, με αυξητική τάση έως το 2007. Από το 2008, το ΙΤΣ παρουσιάζει μια μικρή κάμψη, συνέπεια της οικονομικής κρίσης, το οποίο αρχίζει να βελτιώνεται εκ νέου το 2010.

Η ελλειμματική εικόνα του ΙΤΣ της Ελλάδας παρουσιάζει ορισμένες διακυμάνσεις. Από -3,6% που ήταν πριν την έλευση του ευρώ, μέσα σε μια δεκαετία το έλλειμμα του ΙΤΣ τριπλασιάστηκε αγγίζοντας το - 11%. Αντιστοίχως, το έλλειμμα του ΙΤΣ της Ισπανίας το 1999 ήταν -2,9%, τη στιγμή που το 2009 σχεδόν διπλασιάστηκε φθάνοντας το -5,2%. Ανάλογα είναι τα νούμερα και για την Πορτογαλία. Το 1999 το ελλειμματικό ΙΤΣ της Πορτογαλίας από -8,2% αυξήθηκε κατά 2,7% φθάνοντας -10,9% (προσωρινή τιμή) το 2009.

Τέλος, όσον αφορά την Ιταλία, πριν την εισαγωγή του ευρώ, το ΙΤΣ από πλεονασματικό της τάξεως του 0,7% μέσα σε μια δεκαετία μετατράπηκε σε ελλειμματικό ύψους -2,1%.

Από τα παραπάνω φαίνεται ότι, η έλευση του ευρώ, σε συνδυασμό με ορισμένους παράγοντες, οι οποίοι αναλύονται στο Δεύτερο Μέρος της παρούσας πτυχιακής εργασίας, σχετίζεται με την επιδείνωση της θέσης του ισοζυγίου τρεχουσών συναλλαγών των χωρών του Ευρωπαϊκού Νότου, σε αντιδιαστολή με τη Γερμανία της οποίας η θέση βελτιώθηκε σημαντικά.

Η θέση του ΙΤΣ των χωρών του Νότου επιδεινώθηκε απότομα από τα μέσα της δεκαετίας του 90, μετατρέποντας το πλεόνασμα του 0.1% μέσο όρο το 1994, σε έλλειμμα 10% το 2008 (Jaumotte & Sodsriwiboon, 2010:5-7). Η πτωτική αυτή τάση είναι μοιρασμένη στις διάφορες χώρες της περιοχής του Νότου, παρά το γεγονός ότι ξεκίνησε αργότερα στην Κύπρο, τη Μάλτα και τη Σλοβενία -συμπίπτοντας με την μεταγενέστερη είσοδό τους στην ΕΝΕ και την Ευρωζώνη-από ότι στην Ελλάδα, την Πορτογαλία, την Ισπανία και την Ιταλία. Αυτό το συνολικό πρότυπο της αύξησης των ελλειμμάτων στις χώρες του Νότου, βρίσκεται σε αντίθεση με τις χώρες του Βορρά, οι οποίες συσσωρεύουν πλεονάσματα της τάξεως του 2-3% του ΑΕΠ μετά το 1994.³

---

³ Η χρονολογία αυτής της ανάκαμψης για τις χώρες του Βορρά συνυπάρχει με την εμφάνιση της παρατεταμένης συγκράτησης των μισθών στη Γερμανία μετά την ενοποίηση.

2.2 Διερεύνηση της διάρθρωσης του Ισοζυγίου Τρεχουσών Συναλλαγών της Γερμανίας, περιόδου 2001-2010 ανά γεωγραφική περιοχή

Στην ενότητα αυτή, παρατίθενται πίνακες με ανάλυση του ισοζυγίου τρεχουσών συναλλαγών της Γερμανίας ανά έτος και ανά χώρα, εστιάζοντας στο χώρο της Ευρώπης και ειδικά στον ευρωπαϊκό Νότο, στις χώρες P.I.G.S.

Οι εξαγωγές και οι εισαγωγές αναφέρονται στο εμπόριο των αγαθών τη δεδομένη χρονική περίοδο και η διαφορά που προκύπτει από τις εξαγωγές μείον τις εισαγωγές (X-M) είναι το εμπορικό ισοζύγιο. Οι εισροές και εκροές είναι οι εισπράξεις (πιστώσεις) και οι πληρωμές (χρεώσεις) για την παροχή υπηρεσιών, όπως για παράδειγμα υπηρεσίες τουρισμού, ασφαλιστικές υπηρεσίες, τραπεζικές υπηρεσίες, των οποίων η διαφορά αποτελεί το ισοζύγιο υπηρεσιών. Το άθροισμα του εμπορικού ισοζυγίου και του ισοζυγίου υπηρεσιών αποτελεί το ισοζύγιο αγαθών και υπηρεσιών(I.A.Y).

Στους πίνακες που ακολουθούν, απεικονίζεται επίσης το ισοζύγιο τρεχουσών συναλλαγών (I.T.Σ) ως σύνολο. Αν από το I.T.Σ αφαιρέσουμε το I.A.Y, η διαφορά που προκύπτει είναι οι τρέχουσες μεταβιβάσεις, γνωστές και ως ισοζύγιο διεθνών μεταβιβάσεων, καθώς επίσης και οι χρηματοοικονομικές συναλλαγές ή ισοζύγιο εμπορικών και επενδυτικών εισοδημάτων, η ανάλυση των οποίων ξεφεύγει από τα όρια αυτής της μελέτης.

Οι πίνακες 1-4 απεικονίζουν κατ' έτος, από το 2001-2010, το ΙΤΣ της Γερμανίας αντιστοίχως, με όλο τον κόσμο, με την Ευρώπη, με την Ευρωπαϊκή Ένωση διευρυμένη με τα 27 κράτη-μέλη & με την Ευρωζώνη (Νομισματική Ένωση) των 17 κρατών-μελών.

Οι πίνακες 5-8 απεικονίζουν αντίστοιχα, το ΙΤΣ της Γερμανίας με τον Ευρωπαϊκό Νότο (Ελλάδα, Ιταλία, Ισπανία, & Πορτογαλία) κατ' έτος.

Τέλος, τα γραφήματα που παρουσιάζονται στο τέλος κάθε έτους, εμφανίζουν την αναλογία του ΙΤΣ της Γερμανίας ως ποσοστό σε παγκόσμιο & ευρωπαϊκό επίπεδο.

Ειδικά για την Ευρώπη, τα ποσοστά που καταγράφονται αντανακλούν ξεχωριστά τα πλεονάσματα της Γερμανίας σε σχέση με την Ευρωπαϊκή Ένωση, την Ευρωζώνη και τον Ευρωπαϊκό Νότο.

2.2.1 ΙΣΟΖΥΓΙΟ ΤΡΕΧΟΥΣΩΝ ΣΥΝΑΛΛΑΓΩΝ ΤΗΣ ΟΜΟΣΠΟΝΔΙΑΚΗΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ ΤΗΣ ΓΕΡΜΑΝΙΑΣ ΕΤΟΥΣ 2001 ΑΝΑ ΓΕΩΓΡΑΦΙΚΗ ΠΕΡΙΟΧΗ (ΣΕ ΕΚ. €)

Πίνακας 1

ΠΑΓΚΟΣΜΙΩΣ

ΕΞΑΓΩΓΕΣ	636.387	ΕΜΠΟΡΙΚΟ	
ΕΙΣΑΓΩΓΕΣ	535.725	ΙΣΟΖΥΓΙΟ	100.662
ΕΙΣΡΟΕΣ	98.921	ΙΣΟΖΥΓΙΟ	
ΕΚΡΟΕΣ	159.378	ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ	-60.457
		Ι.Α.Υ.	40.205
		Ι.Τ.Σ.	3.316

Πίνακας 2

ΕΥΡΩΠΗ

ΕΞΑΓΩΓΕΣ	460.816	ΕΜΠΟΡΙΚΟ	
ΕΙΣΑΓΩΓΕΣ	380.272	ΙΣΟΖΥΓΙΟ	80.544
ΕΙΣΡΟΕΣ	63.686	ΙΣΟΖΥΓΙΟ	
ΕΚΡΟΕΣ	111.537	ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ	-47.851
		Ι.Α.Υ.	32.693
		Ι.Τ.Σ.	-105

Πίνακας 3

ΕΕ 15⁴

ΕΞΑΓΩΓΕΣ	400.314	ΕΜΠΟΡΙΚΟ	
ΕΙΣΑΓΩΓΕΣ	324.638	ΙΣΟΖΥΓΙΟ	75.676
ΕΙΣΡΟΕΣ	53.615	ΙΣΟΖΥΓΙΟ	
ΕΚΡΟΕΣ	92.750	ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ	-39.135
		Ι.Α.Υ.	36.541
		Ι.Τ.Σ.	7.383

Πίνακας 4

ΕΥΡΩΖΩΝΗ⁵

ΕΞΑΓΩΓΕΣ	273.172	ΕΜΠΟΡΙΚΟ	
ΕΙΣΑΓΩΓΕΣ	220.152	ΙΣΟΖΥΓΙΟ	53.020
ΕΙΣΡΟΕΣ	34.348	ΙΣΟΖΥΓΙΟ	
ΕΚΡΟΕΣ	64.835	ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ	-30.487
		Ι.Α.Υ.	22.533
		Ι.Τ.Σ.	8.266

Πηγή: Deutsche Bundesbank, επεξεργασία Άννα Πολυδώρου

Από τους ανωτέρω πίνακες παρατηρούμε ότι, το 2001 ενώ το συνολικό ΙΤΣ της Γερμανίας με όλες τις χώρες του κόσμου ανήλθε στα 3.316 εκ. ευρώ και ήταν πλεονασματικό, σε ευρωπαϊκό επίπεδο το ΙΤΣ ήταν ελλειμματικό. Ωστόσο, παρά το γεγονός ότι το ΙΤΣ της Γερμανίας με την Ευρωζώνη (12 κράτη-μέλη) διαμορφώθηκε στα 8.266 εκ. ευρώ, στο σύνολο της Ευρωπαϊκής Ένωσης των 15 κρατών-μελών το ΙΤΣ ήταν μικρότερο και ανήλθε στα 7.383 εκ. ευρώ. Από τα παραπάνω διαπιστώνουμε ότι το ελλειμματικό ΙΤΣ της Ευρώπης αντισταθμίστηκε από το

⁴ Το 2001 η Ευρωπαϊκή Ένωση απαρτίζεται από 15 κράτη-μέλη: Βέλγιο, Γαλλία, Γερμανία, Ιταλία, Λουξεμβούργο, Ολλανδία, Δανία, Ιρλανδία, Ην.Βασίλειο, Ελλάδα, Πορτογαλία, Ισπανία, Αυστρία, Σουηδία, Φινλανδία.

⁵ Αντιστοίχως, η περιοχή της Ευρωζώνης αποτελείται από 12 μέλη: τα ανωτέρω κράτη της ΕΕ με εξαίρεση τη Δανία, τη Σουηδία και το Ην. Βασίλειο.

συνολικό πλεόνασμα που επετεύχθη με τις χώρες του υπόλοιπου κόσμου, ενώ παράλληλα η Ευρωζώνη συμμετείχε στη διαμόρφωση του πλεονάσματος σε επίπεδο Ευρωπαϊκής Ένωσης. Τα μετέπειτα χρόνια, όπως θα διαπιστώσουμε στην ανάλυση που ακολουθεί, το μεγαλύτερο μέρος του πλεονάσματος του ΙΤΣ της Γερμανίας θα προέρχεται σε σημαντικό βαθμό από τις χώρες της Ευρώπης και όχι από τις λοιπές χώρες του κόσμου όπως το έτος 2001.

**ΙΣΟΖΥΓΙΟ ΤΡΕΧΟΥΣΩΝ ΣΥΝΑΛΛΑΓΩΝ ΤΗΣ ΟΜΟΣΠΟΝΔΙΑΚΗΣ
ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ ΤΗΣ ΓΕΡΜΑΝΙΑΣ ΕΤΟΥΣ 2001 ΜΕ ΤΟΝ ΕΥΡΩΠΑΙΚΟ
ΝΟΤΟ (ΣΕ ΕΚ. €)**

Πίνακας 5
ΕΛΛΑΔΑ

ΕΞΑΓΩΓΕΣ	5.097	ΕΜΠΟΡΙΚΟ	
ΕΙΣΑΓΩΓΕΣ	1.695	ΙΣΟΖΥΓΙΟ	3.402
ΕΙΣΡΟΕΣ	1.246	ΙΣΟΖΥΓΙΟ	
ΕΚΡΟΕΣ	3.123	ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ	-1.877
		Ι.Α.Υ.	1.525
		Ι.Τ.Σ.	1.974

Πίνακας 6
ΙΤΑΛΙΑ

ΕΞΑΓΩΓΕΣ	46.854	ΕΜΠΟΡΙΚΟ	
ΕΙΣΑΓΩΓΕΣ	35.219	ΙΣΟΖΥΓΙΟ	11.635
ΕΙΣΡΟΕΣ	4.448	ΙΣΟΖΥΓΙΟ	
ΕΚΡΟΕΣ	10.581	ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ	-6.133
		Ι.Α.Υ.	5.502
		Ι.Τ.Σ.	9.660

Πίνακας 7
ΙΣΠΑΝΙΑ

ΕΞΑΓΩΓΕΣ	27.690	ΕΜΠΟΡΙΚΟ	
ΕΙΣΑΓΩΓΕΣ	15.200	ΙΣΟΖΥΓΙΟ	12.490
ΕΙΣΡΟΕΣ	3.047	ΙΣΟΖΥΓΙΟ	
ΕΚΡΟΕΣ	10.154	ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ	-7.107
		Ι.Α.Υ.	5.383
		Ι.Τ.Σ.	6.516

Πίνακας 8
ΠΟΡΤΟΓΑΛΙΑ

ΕΞΑΓΩΓΕΣ	6.295	ΕΜΠΟΡΙΚΟ	
ΕΙΣΑΓΩΓΕΣ	5.020	ΙΣΟΖΥΓΙΟ	1.275
ΕΙΣΡΟΕΣ	685	ΙΣΟΖΥΓΙΟ	
ΕΚΡΟΕΣ	1.163	ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ	-478
		Ι.Α.Υ.	797
		Ι.Τ.Σ.	1.512

Πηγή: Deutsche Bundesbank, επεξεργασία Άννα Πολυδώρου

Σε επίπεδο Ευρωζώνης, στο πλεόνασμα του ΙΤΣ της Γερμανίας το έτος 2001, συνετέλεσε αισθητά ο Ευρωπαϊκός Νότος (χώρες PIGS). Από τη συνολική αξία των 8.266 εκ. ευρώ του πλεονάσματος του ΙΤΣ της Γερμανίας με όλη τη Νομισματική Ένωση, 19.662 εκ. ευρώ προήλθαν από τις χώρες PIGS, εκ των οποίων: 1.974 εκ. ευρώ ήταν το πλεόνασμα της Ελλάδας, 9.660 εκ. ευρώ της Ιταλίας, 6.516 εκ. ευρώ της Ισπανίας και 1.512 εκ. ευρώ της Πορτογαλίας. Το γεγονός αυτό υποδηλώνει ότι, το 2001 ο Ευρωπαϊκός Νότος ήταν αυτός που στήριξε, σε πολύ μεγάλο βαθμό, το εμπόριο της Γερμανίας, καθώς σε επίπεδο Ευρωζώνης με εξαίρεση τις χώρες PIGS, η Νομισματική Ένωση ήταν ελλειμματική κατά 11.396 εκ. ευρώ (19.662-8.266).

2.2.2 ΙΣΟΖΥΓΙΟ ΤΡΕΧΟΥΣΩΝ ΣΥΝΑΛΛΑΓΩΝ ΤΗΣ ΟΜΟΣΠΟΝΔΙΑΚΗΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ ΤΗΣ ΓΕΡΜΑΝΙΑΣ ΕΤΟΥΣ 2002 ΑΝΑ ΓΕΩΓΡΑΦΙΚΗ ΠΕΡΙΟΧΗ (ΣΕ ΕΚ. €)

Πίνακας 1:

ΠΑΓΚΟΣΜΙΩΣ

ΕΞΑΓΩΓΕΣ	652.613	ΕΜΠΟΡΙΚΟ	
ΕΙΣΑΓΩΓΕΣ	516.080	ΙΣΟΖΥΓΙΟ	136.533
ΕΙΣΡΟΕΣ	108.381	ΙΣΟΖΥΓΙΟ	
ΕΚΡΟΕΣ	153.955	ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ	-45.574
		Ι.Α.Υ.	90.959
		Ι.Τ.Σ.	48.155

Πίνακας 2:

ΕΥΡΩΠΗ

ΕΞΑΓΩΓΕΣ	473.211	ΕΜΠΟΡΙΚΟ	
ΕΙΣΑΓΩΓΕΣ	372.572	ΙΣΟΖΥΓΙΟ	100.639
ΕΙΣΡΟΕΣ	67.041	ΙΣΟΖΥΓΙΟ	
ΕΚΡΟΕΣ	109.445	ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ	-42.404
		Ι.Α.Υ.	58.235
		Ι.Τ.Σ.	17.991

Πίνακας 3:

ΕΕ 15

ΕΞΑΓΩΓΕΣ	409.127	ΕΜΠΟΡΙΚΟ	
ΕΙΣΑΓΩΓΕΣ	317.199	ΙΣΟΖΥΓΙΟ	91.928
ΕΙΣΡΟΕΣ	56.916	ΙΣΟΖΥΓΙΟ	
ΕΚΡΟΕΣ	90.054	ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ	-33.138
		Ι.Α.Υ.	58.790
		Ι.Τ.Σ.	21.254

Πίνακας 4:

ΕΥΡΩΖΩΝΗ

ΕΞΑΓΩΓΕΣ	275.599	ΕΜΠΟΡΙΚΟ	
ΕΙΣΑΓΩΓΕΣ	212.615	ΙΣΟΖΥΓΙΟ	62.984
ΕΙΣΡΟΕΣ	34.997	ΙΣΟΖΥΓΙΟ	
ΕΚΡΟΕΣ	63.757	ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ	-28.760
		Ι.Α.Υ.	34.224
		Ι.Τ.Σ.	14.733

Πηγή: Deutsche Bundesbank, επεξεργασία Άννα Πολυδώρου

Από τους ανωτέρω πίνακες παρατηρούμε ότι, το 2002 το συνολικό πλεόνασμα στο ΙΤΣ της Γερμανίας, με όλο τον κόσμο, ανήλθε στα 48.155 εκ. ευρώ εκ των οποίων τα 17.991 εκ. ευρώ προέρχονταν από την Ευρώπη. Ωστόσο, παρά το γεγονός ότι το πλεόνασμα του ΙΤΣ της Γερμανίας με την Ευρωπαϊκή Ένωση των 15 κρατών-μελών διαμορφώθηκε στα 21.254 εκ. ευρώ -εκ των οποίων της Ευρωζώνης (12 κράτη-μέλη) διαμορφώθηκε στα 14.733 εκ. ευρώ- το συνολικό πλεόνασμα της Ευρώπης ήταν μικρότερο και ανήλθε στα 17.991 εκ ευρώ.

**ΙΣΟΖΥΓΙΟ ΤΡΕΧΟΥΣΩΝ ΣΥΝΑΛΛΑΓΩΝ ΤΗΣ ΟΜΟΣΠΟΝΔΙΑΚΗΣ
ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ ΤΗΣ ΓΕΡΜΑΝΙΑΣ ΕΤΟΥΣ 2002 ΜΕ ΤΟΝ ΕΥΡΩΠΑΙΚΟ
ΝΟΤΟ (ΣΕ ΕΚ. €)**

Πίνακας 5

ΕΛΛΑΔΑ

ΕΞΑΓΩΓΕΣ	4.951	ΕΜΠΟΡΙΚΟ	
ΕΙΣΑΓΩΓΕΣ	1.587	ΙΣΟΖΥΓΙΟ	3.364
ΕΙΣΡΟΕΣ	52	ΙΣΟΖΥΓΙΟ	
ΕΚΡΟΕΣ	3.334	ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ	-3.282
		Ι.Α.Υ.	82
		Ι.Τ.Σ.	490

Πίνακας 6

ΙΤΑΛΙΑ

ΕΞΑΓΩΓΕΣ	47.163	ΕΜΠΟΡΙΚΟ	
ΕΙΣΑΓΩΓΕΣ	33.573	ΙΣΟΖΥΓΙΟ	13.590
ΕΙΣΡΟΕΣ	4.446	ΙΣΟΖΥΓΙΟ	
ΕΚΡΟΕΣ	9.453	ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ	-5.007
		Ι.Α.Υ.	8.583
		Ι.Τ.Σ.	13.561

Πίνακας 7

ΙΣΠΑΝΙΑ

ΕΞΑΓΩΓΕΣ	29.176	ΕΜΠΟΡΙΚΟ	
ΕΙΣΑΓΩΓΕΣ	15.575	ΙΣΟΖΥΓΙΟ	13.601
ΕΙΣΡΟΕΣ	3.288	ΙΣΟΖΥΓΙΟ	
ΕΚΡΟΕΣ	9.919	ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ	-6.631
		Ι.Α.Υ.	6.970
		Ι.Τ.Σ.	8.372

Πίνακας 8

ΠΟΡΤΟΓΑΛΙΑ

ΕΞΑΓΩΓΕΣ	6.678	ΕΜΠΟΡΙΚΟ	
ΕΙΣΑΓΩΓΕΣ	4.819	ΙΣΟΖΥΓΙΟ	1.859
ΕΙΣΡΟΕΣ	603	ΙΣΟΖΥΓΙΟ	
ΕΚΡΟΕΣ	1.150	ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ	-547
		Ι.Α.Υ.	1.312
		Ι.Τ.Σ.	2.452

Πηγή: Deutsche Bundesbank, επεξεργασία Άννα Πολυδώρου

Σε επίπεδο Ευρωζώνης, στο πλεόνασμα του ΙΤΣ της Γερμανίας το έτος 2002, συνετέλεσε και πάλι ο Ευρωπαϊκός Νότος (χώρες PIGS). Από το σύνολο των 14.733 εκ. ευρώ του πλεονάσματος του ΙΤΣ της Γερμανίας με όλη τη Νομισματική Ένωση, 24.875 εκ. ευρώ προήλθαν από τις χώρες PIGS, εκ των οποίων 490 εκ. ευρώ από την Ελλάδα, 13.561 εκ. ευρώ από την Ιταλία, 8.372 εκ. ευρώ από την Ισπανία και 2.452 εκ. ευρώ από την Πορτογαλία. Το γεγονός αυτό υποδηλώνει ότι, για ακόμη μια φορά, το 2002 ο Ευρωπαϊκός Νότος ήταν αυτός που στήριξε το εμπόριο της Γερμανίας, καθώς σε επίπεδο Ευρωζώνης, με εξαίρεση τις χώρες PIGS, η Νομισματική Ένωση ήταν ελλειμματική κατά 10.142 εκ. ευρώ (24.875-14.733).

ΑΝΑΛΟΓΙΑ ΙΣΟΖΥΓΙΟΥ ΤΡΕΧΟΥΣΩΝ ΣΥΝΑΛΛΑΓΩΝ ΤΗΣ ΓΕΡΜΑΝΙΑΣ ΩΣ ΠΟΣΟΣΤΟ ΣΕ ΕΠΙΠΕΔΟ ΠΑΓΚΟΣΜΙΟ & ΕΥΡΩΖΩΝΗΣ ΓΙΑ ΤΟ 2002

Πηγή: Deutsche Bundesbank, επεξεργασία Άννα Πολυδώρου

Από τα ανωτέρω γραφήματα παρατηρούμε ότι, για το 2002 η αναλογία του ΙΤΣ της Γερμανίας ανά γεωγραφική περιοχή είναι η εξής :

Το 37% του πλεονάσματος του ΙΤΣ της Γερμανίας προέρχεται από τις χώρες της Ευρώπης, ενώ 63% από όλες τις υπόλοιπες χώρες του κόσμου.

Εντός Ευρώπης , το 82% του πλεονάσματος προέρχεται από την Ευρωζώνη των 12 κρατών-μελών και το υπόλοιπο 18% από την υπόλοιπη Ευρώπη.

2.2.3 ΙΣΟΖΥΓΙΟ ΤΡΕΧΟΥΣΩΝ ΣΥΝΑΛΛΑΓΩΝ ΤΗΣ ΟΜΟΣΠΟΝΔΙΑΚΗΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ ΤΗΣ ΓΕΡΜΑΝΙΑΣ ΕΤΟΥΣ 2003 ΑΝΑ ΓΕΩΓΡΑΦΙΚΗ ΠΕΡΙΟΧΗ (ΣΕ ΕΚ. €)

Πίνακας 1

ΠΑΓΚΟΣΜΙΩΣ

ΕΞΑΓΩΓΕΣ	665.452	ΕΜΠΟΡΙΚΟ	
ΕΙΣΑΓΩΓΕΣ	533.451	ΙΣΟΖΥΓΙΟ	132.001
ΕΙΣΡΟΕΣ	108.766	ΙΣΟΖΥΓΙΟ	
ΕΚΡΟΕΣ	153.128	ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ	-44.362
		Ι.Α.Υ.	87.639
		Ι.Τ.Σ.	45.249

Πίνακας 2

ΕΥΡΩΠΗ

ΕΞΑΓΩΓΕΣ	492.905	ΕΜΠΟΡΙΚΟ	
ΕΙΣΑΓΩΓΕΣ	386.286	ΙΣΟΖΥΓΙΟ	106.619
ΕΙΣΡΟΕΣ	71.388	ΙΣΟΖΥΓΙΟ	
ΕΚΡΟΕΣ	111.342	ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ	-39.954
		Ι.Α.Υ.	66.665
		Ι.Τ.Σ.	35.215

Πίνακας 3

ΕΕ 15

ΕΞΑΓΩΓΕΣ	427.199	ΕΜΠΟΡΙΚΟ	
ΕΙΣΑΓΩΓΕΣ	327.830	ΙΣΟΖΥΓΙΟ	99.369
	57	ΙΣΟΖΥΓΙΟ	
ΕΙΣΡΟΕΣ	.274	ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ	-34.760
ΕΚΡΟΕΣ	92.034	Ι.Α.Υ.	64.609
		Ι.Τ.Σ.	36.111

Πίνακας 4

ΕΥΡΩΖΩΝΗ

ΕΞΑΓΩΓΕΣ	288.290	ΕΜΠΟΡΙΚΟ	
ΕΙΣΑΓΩΓΕΣ	217.934	ΙΣΟΖΥΓΙΟ	70.356
ΕΙΣΡΟΕΣ	35.370	ΙΣΟΖΥΓΙΟ	
ΕΚΡΟΕΣ	64.844	ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ	-29.474
		Ι.Α.Υ.	40.882
		Ι.Τ.Σ.	26.262

Πηγή: Deutsche Bundesbank, επεξεργασία Άννα Πολυδώρου

Από τους ανωτέρω πίνακες παρατηρούμε ότι, το 2003 από το συνολικό πλεονασματικό ΙΤΣ της Γερμανίας (παγκόσμιο) το οποίο ανήλθε στα 45.249 εκ. ευρώ, τα 35.215 εκ. ευρώ προέρχονταν από την Ευρώπη. Επίσης, το πλεόνασμα του ΙΤΣ της Γερμανίας με την Ευρωπαϊκή Ένωση των 15 κρατών-μελών διαμορφώθηκε στα 36.111 εκ. ευρώ, εκ των οποίων από την Ευρωζώνη (12 κράτη-μέλη) προήλθαν τα 26.262 εκ. ευρώ. Ωστόσο, το γεγονός ότι το συνολικό πλεόνασμα της Ευρώπης εμφανίζεται μικρότερο -στα 35.215 εκ ευρώ έναντι 36.111 εκ ευρώ της Ευρωπαϊκής Ένωσης των 15 κρατών-μελών-αντανακλά την ελλειμματική διαφορά στο ισοζύγιο με τις υπόλοιπες χώρες εκτός Ευρωπαϊκής Ένωσης.

**ΙΣΟΖΥΓΙΟ ΤΡΕΧΟΥΣΩΝ ΣΥΝΑΛΛΑΓΩΝ ΤΗΣ ΟΜΟΣΠΟΝΔΙΑΚΗΣ
ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ ΤΗΣ ΓΕΡΜΑΝΙΑΣ ΕΤΟΥΣ 2003 ΜΕ ΤΟΝ ΕΥΡΩΠΑΙΚΟ
ΝΟΤΟ (ΣΕ ΕΚ. €)**

Πίνακας 5

ΕΛΛΑΔΑ

ΕΞΑΓΩΓΕΣ	5.540	ΕΜΠΟΡΙΚΟ	
ΕΙΣΑΓΩΓΕΣ	1.580	ΙΣΟΖΥΓΙΟ	3.960
ΕΙΣΡΟΕΣ	537	ΙΣΟΖΥΓΙΟ	
ΕΚΡΟΕΣ	3.315	ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ	-2.778
		I.A.Y.	1.182
		I.T.Σ.	1.541

Πίνακας 6

ΙΤΑΛΙΑ

ΕΞΑΓΩΓΕΣ	48.260	ΕΜΠΟΡΙΚΟ	
ΕΙΣΑΓΩΓΕΣ	34.466	ΙΣΟΖΥΓΙΟ	13.794
ΕΙΣΡΟΕΣ	5.158	ΙΣΟΖΥΓΙΟ	
ΕΚΡΟΕΣ	10.482	ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ	-5.324
		I.A.Y.	8.470
		I.T.Σ.	13.244

Πίνακας 7

ΙΣΠΑΝΙΑ

ΕΞΑΓΩΓΕΣ	32.154	ΕΜΠΟΡΙΚΟ	
ΕΙΣΑΓΩΓΕΣ	16.558	ΙΣΟΖΥΓΙΟ	15.596
ΕΙΣΡΟΕΣ	3.394	ΙΣΟΖΥΓΙΟ	
ΕΚΡΟΕΣ	9.560	ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ	-6.166
		I.A.Y.	9.430
		I.T.Σ.	12.200

Πίνακας 8

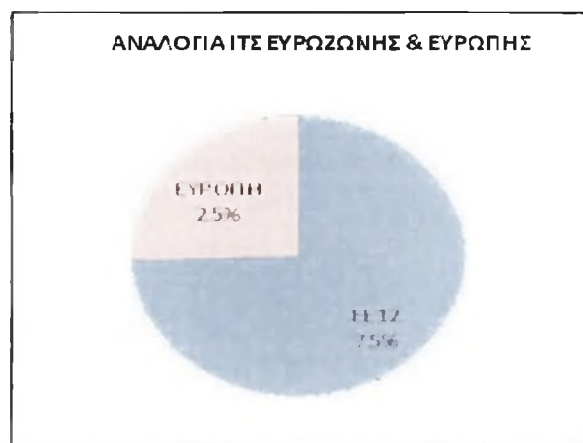
ΠΟΡΤΟΓΑΛΙΑ

ΕΞΑΓΩΓΕΣ	6.279	ΕΜΠΟΡΙΚΟ	
ΕΙΣΑΓΩΓΕΣ	4.860	ΙΣΟΖΥΓΙΟ	1.419
ΕΙΣΡΟΕΣ	631	ΙΣΟΖΥΓΙΟ	
ΕΚΡΟΕΣ	1.076	ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ	-445
		I.A.Y.	974
		I.T.Σ.	2.170

Πηγή: Deutsche Bundesbank, επεξεργασία Άννα Πολυδώρου

Σε επίπεδο Ευρωζώνης, στη διαμόρφωση του πλεονάσματος του ΙΤΣ της Γερμανίας το έτος 2003, συνετέλεσε και πάλι ο Ευρωπαϊκός Νότος (χώρες PIGS). Από τη συνολική αξία των 26.262 εκ. ευρώ του πλεονάσματος του ΙΤΣ της Γερμανίας με όλη τη Νομισματική Ένωση, 29.155 εκ. ευρώ προήλθαν από τις χώρες PIGS, εκ των οποίων 1.541 εκ. ευρώ από την Ελλάδα, 13.244 εκ. ευρώ από την Ιταλία, 12.200 εκ. ευρώ από την Ισπανία και 2.170 εκ. ευρώ από την Πορτογαλία. Το γεγονός αυτό υποδηλώνει ότι, το 2003 ο Ευρωπαϊκός Νότος ήταν αυτός που στήριξε το εμπόριο της Γερμανίας, καθώς σε επίπεδο Ευρωζώνης με εξαίρεση τις χώρες PIGS, η Νομισματική Ένωση ήταν ελλειμματική κατά 2.893 εκ. ευρώ (29.155-26.262).

ΑΝΑΛΟΓΙΑ ΙΣΟΖΥΓΙΟΥ ΤΡΕΧΟΥΣΩΝ ΣΥΝΑΛΛΑΓΩΝ ΤΗΣ ΓΕΡΜΑΝΙΑΣ ΩΣ ΠΟΣΟΣΤΟ ΣΕ ΕΠΙΠΕΔΟ ΠΑΓΚΟΣΜΙΟ & ΕΥΡΩΖΩΝΗΣ ΓΙΑ ΤΟ 2003

Πηγή: Deutsche Bundesbank, επεξεργασία Άννα Πολυδώρου

Από τα ανωτέρω γραφήματα παρατηρούμε ότι, για το 2003 η αναλογία του ΙΤΣ της Γερμανίας ανά γεωγραφική περιοχή είναι η εξής :

Το 78% του πλεονάσματος του ΙΤΣ της Γερμανίας προέρχεται από τις χώρες της Ευρώπης και ποσοστό 22% από όλες τις υπόλοιπες χώρες του κόσμου.

Εντός της Ευρώπης, το 75% του πλεονάσματος προέρχεται από την Ευρωζώνη των 12 κρατών-μελών και το υπόλοιπο 25% από την υπόλοιπη Ευρώπη.

2.2.4 ΙΣΟΖΥΓΙΟ ΤΡΕΧΟΥΣΩΝ ΣΥΝΑΛΛΑΓΩΝ ΤΗΣ ΟΜΟΣΠΟΝΔΙΑΚΗΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ ΤΗΣ ΓΕΡΜΑΝΙΑΣ ΕΤΟΥΣ 2004 ΑΝΑ ΓΕΩΓΡΑΦΙΚΗ ΠΕΡΙΟΧΗ (ΣΕ ΕΚ. €)

Πίνακας 1

ΠΑΓΚΟΣΜΙΩΣ

ΕΞΑΓΩΓΕΣ	731.835	ΕΜΠΟΡΙΚΟ	
ΕΙΣΑΓΩΓΕΣ	575.832	ΙΣΟΖΥΓΙΟ	156.003
ΕΙΣΡΟΕΣ	113.782	ΙΣΟΖΥΓΙΟ	
ΕΚΡΟΕΣ	157.514	ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ	-43.732
		Ι.Α.Υ.	112.271
		Ι.Τ.Σ.	83.967

Πίνακας 2

ΕΥΡΩΠΗ

ΕΞΑΓΩΓΕΣ	543.053	ΕΜΠΟΡΙΚΟ	
ΕΙΣΑΓΩΓΕΣ	415.522	ΙΣΟΖΥΓΙΟ	127.531
ΕΙΣΡΟΕΣ	75.327	ΙΣΟΖΥΓΙΟ	
ΕΚΡΟΕΣ	112.983	ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ	-37.656
		Ι.Α.Υ.	89.875
		Ι.Τ.Σ.	61.305

Πίνακας 3

ΕΕ 25

ΕΞΑΓΩΓΕΣ	466.889	ΕΜΠΟΡΙΚΟ	
ΕΙΣΑΓΩΓΕΣ	351.939	ΙΣΟΖΥΓΙΟ	114.950
ΕΙΣΡΟΕΣ	61.894	ΙΣΟΖΥΓΙΟ	
ΕΚΡΟΕΣ	91.239	ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ	-29.345
		Ι.Α.Υ.	85.605
		Ι.Τ.Σ.	59.422

Πίνακας 4

ΕΥΡΩΖΩΝΗ

ΕΞΑΓΩΓΕΣ	316.883	ΕΜΠΟΡΙΚΟ	
ΕΙΣΑΓΩΓΕΣ	237.683	ΙΣΟΖΥΓΙΟ	79.200
ΕΙΣΡΟΕΣ	38.156	ΙΣΟΖΥΓΙΟ	
ΕΚΡΟΕΣ	63.505	ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ	-25.349
		Ι.Α.Υ.	53.851
		Ι.Τ.Σ.	41.736

Πηγή: Deutsche Bundesbank, επεξεργασία Άννα Πολυδώρου

Από τους ανωτέρω πίνακες παρατηρούμε ότι, το 2004 το πλεονασματικό ΙΤΣ της Γερμανίας με όλες τις χώρες του κόσμου, ανήλθε στα 83.967 εκ. ευρώ, εκ των οποίων τα 61.305 εκ. ευρώ προέρχονταν από την Ευρώπη. Το ποσό των 59.422 εκ. ευρώ αποτελούσε το πλεόνασμα της Ευρωπαϊκής Ένωσης των 25 κρατών-μελών ⁶ εκ των οποίων 41.736 εκ. ευρώ ήταν το πλεόνασμα σε σχέση με την Ευρωζώνη.

⁶ Το 2004 η ΕΕ διευρύνθηκε με την ένταξη 10 νέων μελών: Κύπρο, Τσεχία, Σλοβακία, Σλοβενία, Εσθονία, Λετονία, Λιθουανία, Πολωνία, Ουγγαρία και Μάλτα.

**ΙΣΟΖΥΓΙΟ ΤΡΕΧΟΥΣΩΝ ΣΥΝΑΛΛΑΓΩΝ ΤΗΣ ΟΜΟΣΠΟΝΔΙΑΚΗΣ
ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ ΤΗΣ ΓΕΡΜΑΝΙΑΣ ΕΤΟΥΣ 2004 ΜΕ ΤΟΝ ΕΥΡΩΠΑΙΚΟ
ΝΟΤΟ (ΣΕ ΕΚ. €)**

Πίνακας 5
ΕΛΛΑΔΑ

ΕΞΑΓΩΓΕΣ	6.262	ΕΜΠΟΡΙΚΟ	
ΕΙΣΑΓΩΓΕΣ	1.475	ΙΣΟΖΥΓΙΟ	4.787
ΕΙΣΡΟΕΣ	614	ΙΣΟΖΥΓΙΟ	
ΕΚΡΟΕΣ	3.088	ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ	-2.474
		Ι.Α.Υ.	2.313
		Ι.Τ.Σ.	2.108

Πίνακας 6
ΙΤΑΛΙΑ

ΕΞΑΓΩΓΕΣ	52.176	ΕΜΠΟΡΙΚΟ	
ΕΙΣΑΓΩΓΕΣ	35.170	ΙΣΟΖΥΓΙΟ	17.006
ΕΙΣΡΟΕΣ	5.212	ΙΣΟΖΥΓΙΟ	
ΕΚΡΟΕΣ	9.000	ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ	-3.788
		Ι.Α.Υ.	13.218
		Ι.Τ.Σ.	16.621

Πίνακας 7
ΙΣΠΑΝΙΑ

ΕΞΑΓΩΓΕΣ	36.603	ΕΜΠΟΡΙΚΟ	
ΕΙΣΑΓΩΓΕΣ	17.361	ΙΣΟΖΥΓΙΟ	19.242
ΕΙΣΡΟΕΣ	3.776	ΙΣΟΖΥΓΙΟ	
ΕΚΡΟΕΣ	9.167	ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ	-5.391
		Ι.Α.Υ.	13.851
		Ι.Τ.Σ.	17.065

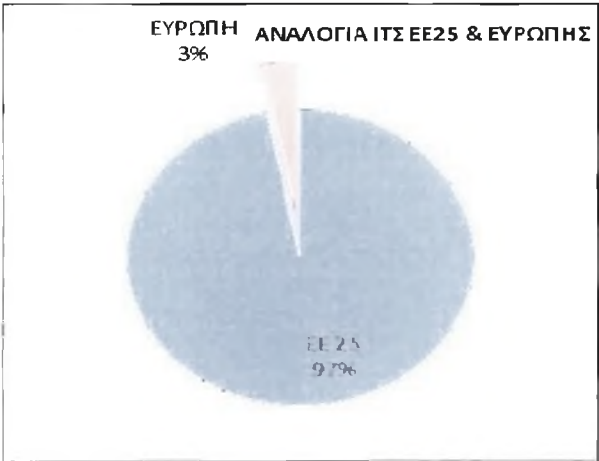
Πίνακας 8
ΠΟΡΤΟΓΑΛΙΑ

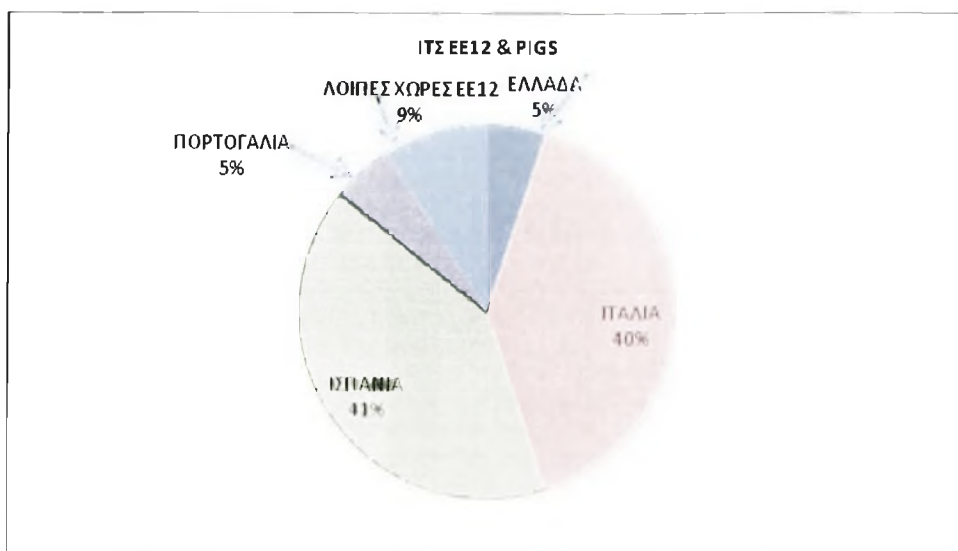
ΕΞΑΓΩΓΕΣ	6.713	ΕΜΠΟΡΙΚΟ	
ΕΙΣΑΓΩΓΕΣ	4.589	ΙΣΟΖΥΓΙΟ	2.124
ΕΙΣΡΟΕΣ	712	ΙΣΟΖΥΓΙΟ	
ΕΚΡΟΕΣ	950	ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ	-238
		Ι.Α.Υ.	1.886
		Ι.Τ.Σ.	2.223

Πηγή: Deutsche Bundesbank, επεξεργασία Άννα Πολυδώρου

Από τη συνολική αξία των 41.736 εκ. ευρώ του πλεονάσματος του ΙΤΣ της Γερμανίας με όλη την Ευρωζώνη, 38.017 εκ. ευρώ προήλθαν από τις χώρες PIGS, εκ των οποίων 2.108 εκ. ευρώ από την Ελλάδα, 16.621 εκ. ευρώ από την Ιταλία, 17.065 εκ. ευρώ από την Ισπανία και 2.223 εκ. ευρώ από την Πορτογαλία.

ΑΝΑΛΟΓΙΑ ΙΣΟΖΥΓΙΟΥ ΤΡΕΧΟΥΣΩΝ ΣΥΝΑΛΛΑΓΩΝ ΤΗΣ ΓΕΡΜΑΝΙΑΣ ΩΣ ΠΟΣΟΣΤΟ ΣΕ ΠΑΓΚΟΣΜΙΟ, ΕΥΡΩΠΑΙΚΟ, ΝΟΜΙΣΜΑΤΙΚΟ & ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΟ ΕΠΙΠΕΔΟ(2004)

Πηγή: Deutsche Bundesbank, επεξεργασία Άννα Πολυδώρου

Από τα ανωτέρω γραφήματα παρατηρούμε ότι, για το 2004 η αναλογία του ΙΤΣ της Γερμανίας ανά γεωγραφική περιοχή είναι η εξής :

Το 73% του πλεονάσματος του ΙΤΣ της Γερμανίας προέρχεται από τις χώρες της Ευρώπης, ενώ το 27% από τις υπόλοιπες χώρες του κόσμου.

Στην Ευρώπη, το 97% του πλεονάσματος προέρχεται από την Ευρωπαϊκή Ένωση των 25 κρατών-μελών και μόλις 3% από τις υπόλοιπες ευρωπαϊκές χώρες, εκτός Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Αναφορικά με την Ευρώπη και την Ευρωζώνη, το 68% του πλεονάσματος προέρχεται από τη Νομισματική Ένωση των 12 κρατών-μελών και το υπόλοιπο 32% από την υπόλοιπη Ευρώπη εκτός Ευρωζώνης.

Τέλος, από το σύνολο της Ευρωζώνης των 12 κρατών-μελών, οι υπό μελέτη χώρες του Ευρωπαϊκού Νότου: Ελλάδα, Ιταλία, Ισπανία και Πορτογαλία αντιπροσωπεύουν το 91% του πλεονάσματος της Γερμανίας και μόλις 9% προέρχεται από τις λοιπές χώρες της Νομισματικής Ένωσης.

2.2.5 ΙΣΟΖΥΓΙΟ ΤΡΕΧΟΥΣΩΝ ΣΥΝΑΛΛΑΓΩΝ ΤΗΣ ΟΜΟΣΠΟΝΔΙΑΚΗΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ ΤΗΣ ΓΕΡΜΑΝΙΑΣ ΕΤΟΥΣ 2005 ΑΝΑ ΓΕΩΓΡΑΦΙΚΗ ΠΕΡΙΟΧΗ (ΣΕ ΕΚ. €)

Πίνακας 1

ΠΑΓΚΟΣΜΙΩΣ

ΕΞΑΓΩΓΕΣ	790.598	ΕΜΠΟΡΙΚΟ	
ΕΙΣΑΓΩΓΕΣ	634.588	ΙΣΟΖΥΓΙΟ	156.010
ΕΙΣΡΟΕΣ	133.915	ΙΣΟΖΥΓΙΟ	
ΕΚΡΟΕΣ	171.480	ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ	-37.565
		Ι.Α.Υ.	118.445
		Ι.Τ.Σ.	114.630

Πίνακας 2

ΕΥΡΩΠΗ

ΕΞΑΓΩΓΕΣ	589.669	ΕΜΠΟΡΙΚΟ	
ΕΙΣΑΓΩΓΕΣ	454.337	ΙΣΟΖΥΓΙΟ	135.332
ΕΙΣΡΟΕΣ	86.794	ΙΣΟΖΥΓΙΟ	
ΕΚΡΟΕΣ	120.779	ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ	-33.985
		Ι.Α.Υ.	101.347
		Ι.Τ.Σ.	84.084

Πίνακας 3

ΕΕ 25

ΕΞΑΓΩΓΕΣ	510.964	ΕΜΠΟΡΙΚΟ	
ΕΙΣΑΓΩΓΕΣ	379.961	ΙΣΟΖΥΓΙΟ	131.003
ΕΙΣΡΟΕΣ	69.792	ΙΣΟΖΥΓΙΟ	
ΕΚΡΟΕΣ	98.518	ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ	-28.726
		Ι.Α.Υ.	102.277
		Ι.Τ.Σ.	84.361

Πίνακας 4

ΕΥΡΩΖΩΝΗ

ΕΞΑΓΩΓΕΣ	352.963	ΕΜΠΟΡΙΚΟ	
ΕΙΣΑΓΩΓΕΣ	261.894	ΙΣΟΖΥΓΙΟ	91.069
ΕΙΣΡΟΕΣ	44.469	ΙΣΟΖΥΓΙΟ	
ΕΚΡΟΕΣ	66.659	ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ	-22.190
		Ι.Α.Υ.	68.879
		Ι.Τ.Σ.	62.363

Πηγή: Deutsche Bundesbank, επεξεργασία Άννα Πολυδώρου

Από τους ανωτέρω πίνακες παρατηρούμε ότι, το 2005 το πλεονασματικό ΙΤΣ της Γερμανίας με όλες τις χώρες του κόσμου, ανήλθε στα 114.630 εκ. ευρώ εκ των οποίων τα 84.084 εκ. ευρώ προέρχονταν από την Ευρώπη. Παράλληλα, το πλεόνασμα του ΙΤΣ της Γερμανίας με την Ευρωπαϊκή Ένωση των 25 κρατών-μελών διαμορφώθηκε στα 84.361 εκ. ευρώ εκ των οποίων τα 62.363 εκ. ευρώ προήλθαν από την Ευρωζώνη (12 κράτη-μέλη). Παρολ' αυτά, το συνολικό πλεόνασμα της Ευρώπης ήταν μικρότερο και ανήλθε στα 84.084 εκ. ευρώ.

**ΙΣΟΖΥΓΙΟ ΤΡΕΧΟΥΣΩΝ ΣΥΝΑΛΛΑΓΩΝ ΤΗΣ ΟΜΟΣΠΟΝΔΙΑΚΗΣ
ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ ΤΗΣ ΓΕΡΜΑΝΙΑΣ ΕΤΟΥΣ 2005 ΜΕ ΤΟΝ ΕΥΡΩΠΑΙΚΟ
ΝΟΤΟ (ΣΕ ΕΚ. €)**

Πίνακας 5
ΕΛΛΑΔΑ

ΕΞΑΓΩΓΕΣ	6.446	ΕΜΠΟΡΙΚΟ	
ΕΙΣΑΓΩΓΕΣ	1.827	ΙΣΟΖΥΓΙΟ	4.619
ΕΙΣΡΟΕΣ	884	ΙΣΟΖΥΓΙΟ	
ΕΚΡΟΕΣ	3.570	ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ	-2.686
		I.A.Y.	1.933
		I.T.Σ.	3.102

Πίνακας 6
ΙΤΑΛΙΑ

ΕΞΑΓΩΓΕΣ	53.656	ΕΜΠΟΡΙΚΟ	
ΕΙΣΑΓΩΓΕΣ	36.683	ΙΣΟΖΥΓΙΟ	16.973
ΕΙΣΡΟΕΣ	5.458	ΙΣΟΖΥΓΙΟ	
ΕΚΡΟΕΣ	9.004	ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ	-3.546
		I.A.Y.	13.427
		I.T.Σ.	18.736

Πίνακας 7
ΙΣΠΑΝΙΑ

ΕΞΑΓΩΓΕΣ	40.041	ΕΜΠΟΡΙΚΟ	
ΕΙΣΑΓΩΓΕΣ	18.210	ΙΣΟΖΥΓΙΟ	21.831
ΕΙΣΡΟΕΣ	3.955	ΙΣΟΖΥΓΙΟ	
ΕΚΡΟΕΣ	9.684	ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ	-5.729
		I.A.Y.	16.102
		I.T.Σ.	20.558

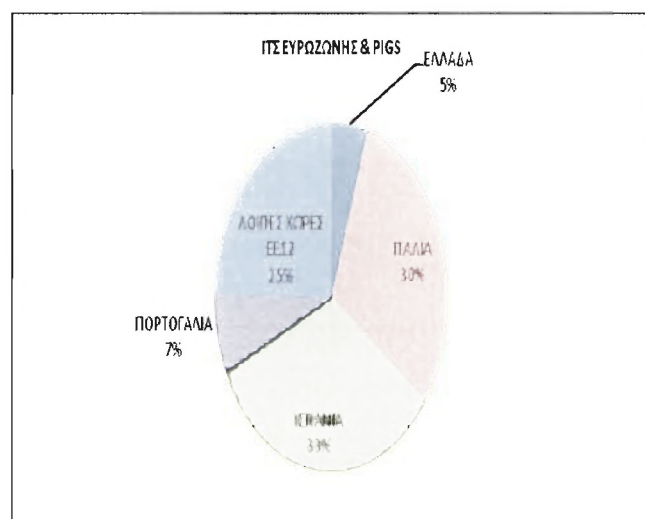
Πίνακας 8
ΠΟΡΤΟΓΑΛΙΑ

ΕΞΑΓΩΓΕΣ	7.334	ΕΜΠΟΡΙΚΟ	
ΕΙΣΑΓΩΓΕΣ	3.989	ΙΣΟΖΥΓΙΟ	3.345
ΕΙΣΡΟΕΣ	900	ΙΣΟΖΥΓΙΟ	
ΕΚΡΟΕΣ	1.011	ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ	-111
		I.A.Y.	3.234
		I.T.Σ.	4.567

Πηγή: Deutsche Bundesbank, επεξεργασία Άννα Πολυδώρου

Το 2005, από τη συνολική αξία των 62.363 εκ. ευρώ του πλεονάσματος του ΙΤΣ της Γερμανίας με την Ευρωζώνη, 46.963 εκ. ευρώ προήλθαν από τις χώρες PIGS, εκ των οποίων 3.102 εκ. ευρώ από την Ελλάδα, 18.736 εκ. ευρώ από την Ιταλία, 20.558 εκ. ευρώ από την Ισπανία και 4.567 εκ. ευρώ από την Πορτογαλία.

ΑΝΑΛΟΓΙΑ ΙΣΟΖΥΓΙΟΥ ΤΡΕΧΟΥΣΩΝ ΣΥΝΑΛΛΑΓΩΝ ΤΗΣ ΓΕΡΜΑΝΙΑΣ ΩΣ ΠΟΣΟΣΤΟ ΣΕ ΠΑΓΚΟΣΜΙΟ, ΝΟΜΙΣΜΑΤΙΚΟ & ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΟ ΕΠΙΠΕΔΟ (2005)

Πηγή: Deutsche Bundesbank, επεξεργασία Άννα Πολυδώρου

Από τα ανωτέρω γραφήματα παρατηρούμε ότι, για το 2005 η αναλογία του ΙΤΣ της Γερμανίας ανά γεωγραφική περιοχή είναι η εξής :

Το 73% του πλεονάσματος του ΙΤΣ της Γερμανίας προέρχεται από τις χώρες της Ευρώπης. Από αυτό το ποσοστό 73% με την Ευρώπη, 74% προέρχεται από την Ευρωζώνη (12 κράτη-μέλη) και 26% από τις λοιπές χώρες εκτός Ευρωπαϊκής Ένωσης. Επιπροσθέτως, ποσοστό 27% αντιπροσωπεύει το πλεόνασμα του ΙΤΣ της Γερμανίας με τις χώρες του υπόλοιπου κόσμου.

Τέλος, από το σύνολο της Ευρωζώνης (12 κράτη-μέλη), οι υπό μελέτη 4 χώρες του Ευρωπαϊκού Νότου δηλ. η Ελλάδα, η Ιταλία, η Ισπανία και η Πορτογαλία, αντιπροσωπεύουν το 75% του πλεονάσματος της Γερμανίας και το 25% προέρχεται από τις λοιπές χώρες της Νομισματικής Ένωσης.

2.2.6 ΙΣΟΖΥΓΙΟ ΤΡΕΧΟΥΣΩΝ ΣΥΝΑΛΛΑΓΩΝ ΤΗΣ ΟΜΟΣΠΟΝΔΙΑΚΗΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ ΤΗΣ ΓΕΡΜΑΝΙΑΣ ΕΤΟΥΣ 2006 ΑΝΑ ΓΕΩΓΡΑΦΙΚΗ ΠΕΡΙΟΧΗ (ΣΕ ΕΚ. €)

Πίνακας 1

ΠΑΓΚΟΣΜΙΩΣ

ΕΞΑΓΩΓΕΣ	904.180	ΕΜΠΟΡΙΚΟ	
ΕΙΣΑΓΩΓΕΣ	744.851	ΙΣΟΖΥΓΙΟ	159.329
ΕΙΣΡΟΕΣ	154.369	ΙΣΟΖΥΓΙΟ	
ΕΚΡΟΕΣ	181.278	ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ	-26.909
		Ι.Α.Υ.	132.420
		Ι.Τ.Σ.	150.106

Πίνακας 2

ΕΥΡΩΠΗ

ΕΞΑΓΩΓΕΣ	670.412	ΕΜΠΟΡΙΚΟ	
ΕΙΣΑΓΩΓΕΣ	527.152	ΙΣΟΖΥΓΙΟ	143.260
ΕΙΣΡΟΕΣ	102.605	ΙΣΟΖΥΓΙΟ	
ΕΚΡΟΕΣ	125.725	ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ	-23.120
		Ι.Α.Υ.	120.140
		Ι.Τ.Σ.	125.877

Πίνακας 3

ΕΕ 25

ΕΞΑΓΩΓΕΣ	574.318	ΕΜΠΟΡΙΚΟ	
ΕΙΣΑΓΩΓΕΣ	435.227	ΙΣΟΖΥΓΙΟ	139.091
ΕΙΣΡΟΕΣ	83.066	ΙΣΟΖΥΓΙΟ	
ΕΚΡΟΕΣ	104.545	ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ	-21.479
		Ι.Α.Υ.	117.612
		Ι.Τ.Σ.	122.188

Πίνακας 4

ΕΥΡΩΖΩΝΗ

ΕΞΑΓΩΓΕΣ	389.072	ΕΜΠΟΡΙΚΟ	
ΕΙΣΑΓΩΓΕΣ	299.169	ΙΣΟΖΥΓΙΟ	89.903
ΕΙΣΡΟΕΣ	51.913	ΙΣΟΖΥΓΙΟ	
ΕΚΡΟΕΣ	70.117	ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ	-18.204
		Ι.Α.Υ.	71.699
		Ι.Τ.Σ.	85.791

Πηγή: Deutsche Bundesbank, επεξεργασία Άννα Πολυδώρου

Από τους ανωτέρω πίνακες παρατηρούμε ότι, το 2006, το συνολικό (παγκόσμιο) πλεονασματικό ΙΤΣ της Γερμανίας ανήλθε στα 150.106 εκ. ευρώ εκ των οποίων τα 125.877 εκ. ευρώ προέρχονταν από την Ευρώπη. Το ποσό των 122.188 εκ. ευρώ αποτελούσε το πλεόνασμα με την Ευρωπαϊκή Ένωση των 25 κρατών-μελών, εκ των οποίων 85.791 εκ. ευρώ αποτελούσε το πλεόνασμα με την Ευρωζώνη.

**ΙΣΟΖΥΓΙΟ ΤΡΕΧΟΥΣΩΝ ΣΥΝΑΛΛΑΓΩΝ ΤΗΣ ΟΜΟΣΠΟΝΔΙΑΚΗΣ
ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ ΤΗΣ ΓΕΡΜΑΝΙΑΣ ΕΤΟΥΣ 2006 ΜΕ ΤΟΝ ΕΥΡΩΠΑΙΚΟ
ΝΟΤΟ (ΣΕ ΕΚ. €)**

Πίνακας 5

ΕΛΛΑΔΑ

ΕΞΑΓΩΓΕΣ	7.349	ΕΜΠΟΡΙΚΟ	
ΕΙΣΑΓΩΓΕΣ	2.095	ΙΣΟΖΥΓΙΟ	5.254
ΕΙΣΡΟΕΣ	867	ΙΣΟΖΥΓΙΟ	
ΕΚΡΟΕΣ	3.450	ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ	-2.583
		I.A.Y.	2.671
		I.T.Σ.	4.057

Πίνακας 6

ΙΤΑΛΙΑ

ΕΞΑΓΩΓΕΣ	59.282	ΕΜΠΟΡΙΚΟ	
ΕΙΣΑΓΩΓΕΣ	41.790	ΙΣΟΖΥΓΙΟ	17.492
ΕΙΣΡΟΕΣ	6.476	ΙΣΟΖΥΓΙΟ	
ΕΚΡΟΕΣ	9.787	ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ	-3.311
		I.A.Y.	14.181
		I.T.Σ.	19.896

Πίνακας 7

ΙΣΠΑΝΙΑ

ΕΞΑΓΩΓΕΣ	41.703	ΕΜΠΟΡΙΚΟ	
ΕΙΣΑΓΩΓΕΣ	19.856	ΙΣΟΖΥΓΙΟ	21.847
ΕΙΣΡΟΕΣ	4.714	ΙΣΟΖΥΓΙΟ	
ΕΚΡΟΕΣ	9.888	ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ	-5.174
		I.A.Y.	16.673
		I.T.Σ.	24.327

Πίνακας 8

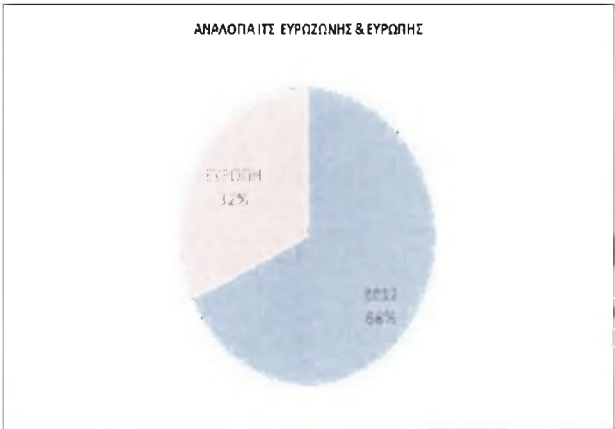
ΠΟΡΤΟΓΑΛΙΑ

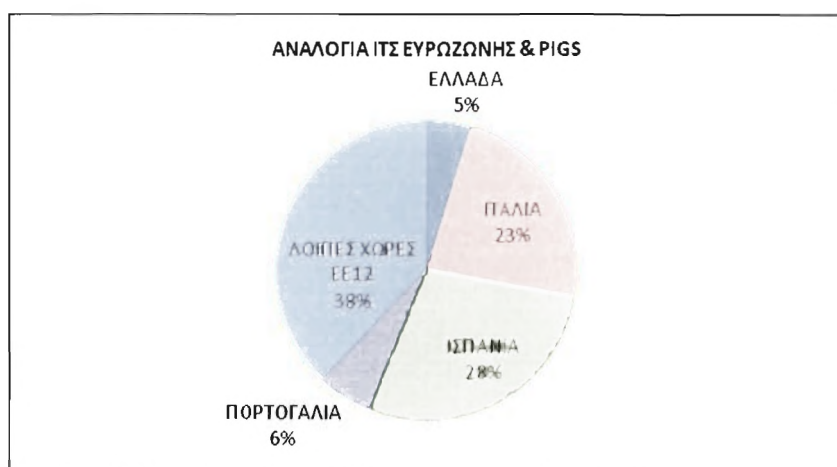
ΕΞΑΓΩΓΕΣ	7.378	ΕΜΠΟΡΙΚΟ	
ΕΙΣΑΓΩΓΕΣ	4.047	ΙΣΟΖΥΓΙΟ	3.331
ΕΙΣΡΟΕΣ	1.012	ΙΣΟΖΥΓΙΟ	
ΕΚΡΟΕΣ	1.010	ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ	2
		I.A.Y.	3.333
		I.T.Σ.	5.089

Πηγή: Deutsche Bundesbank, επεξεργασία Άννα Πολυδώρου

Το 2006, από τη συνολική αξία των 85.791 εκ. ευρώ του πλεονάσματος του ΙΤΣ της Γερμανίας με την Ευρωζώνη, 53.369 εκ. ευρώ προήλθαν από τις χώρες PIGS, εκ των οποίων 4.057 εκ. ευρώ από την Ελλάδα, 19.896 εκ. ευρώ από την Ιταλία, 24.327 εκ. ευρώ από την Ισπανία και 5.089 εκ. ευρώ από την Πορτογαλία.

**ΑΝΑΛΟΓΙΑ ΙΣΟΖΥΓΙΟΥ ΤΡΕΧΟΥΣΩΝ ΣΥΝΑΛΛΑΓΩΝ ΤΗΣ ΓΕΡΜΑΝΙΑΣ
ΩΣ ΠΟΣΟΣΤΟ ΣΕ ΠΑΓΚΟΣΜΙΟ, ΕΥΡΩΠΑΙΚΟ, ΝΟΜΙΣΜΑΤΙΚΟ &
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΟ ΕΠΙΠΕΔΟ (2006)**

Πηγή: Deutsche Bundesbank, επεξεργασία Άννα Πολυδώρου

Από τα ανωτέρω γραφήματα παρατηρούμε ότι, για το 2006 η αναλογία του ΙΤΣ της Γερμανίας ανά γεωγραφική περιοχή είναι η εξής :

Το 84% του πλεονάσματος του ΙΤΣ της Γερμανίας προέρχεται από τις χώρες της Ευρώπης και μόλις 16% από όλες τις υπόλοιπες χώρες του κόσμου.

Από αυτό το ποσοστό 84% στην Ευρώπη, το 97% του πλεονάσματος προέρχεται από την Ευρωπαϊκή Ένωση των 25 κρατών-μελών και μόλις 3% από τις υπόλοιπες ευρωπαϊκές χώρες, εκτός Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Αναφορικά με την Ευρώπη και την Ευρωζώνη, το 68% του πλεονάσματος προέρχεται από την Ευρωζώνη των 12 κρατών-μελών και το υπόλοιπο 32% από την υπόλοιπη Ευρώπη.

Τέλος, από το σύνολο της Ευρωζώνης, οι 4 υπό μελέτη χώρες του Ευρωπαϊκού Νότου δηλ. η Ελλάδα, η Ιταλία, η Ισπανία και η Πορτογαλία αντιπροσωπεύουν το 62% του πλεονάσματος της Γερμανίας και ποσοστό 38% προέρχεται από τις λοιπές χώρες της Νομισματικής Ένωσης.

2.2.7 ΙΣΟΖΥΓΙΟ ΤΡΕΧΟΥΣΩΝ ΣΥΝΑΛΛΑΓΩΝ ΤΗΣ ΟΜΟΣΠΟΝΔΙΑΚΗΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ ΤΗΣ ΓΕΡΜΑΝΙΑΣ ΕΤΟΥΣ 2007 ΑΝΑ ΓΕΩΓΡΑΦΙΚΗ ΠΕΡΙΟΧΗ (ΣΕ ΕΚ. €)

Πίνακας 1

ΠΑΓΚΟΣΜΙΩΣ

ΕΞΑΓΩΓΕΣ	984.574	ΕΜΠΟΡΙΚΟ	
ΕΙΣΑΓΩΓΕΣ	785.196	ΙΣΟΖΥΓΙΟ	199.378
ΕΙΣΡΟΕΣ	166.333	ΙΣΟΖΥΓΙΟ	
ΕΚΡΟΕΣ	191.874	ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ	-25.541
		I.A.Y.	173.837
		I.T.Σ.	185.137

Πίνακας 2

ΕΥΡΩΠΗ

ΕΞΑΓΩΓΕΣ	744.662	ΕΜΠΟΡΙΚΟ	
ΕΙΣΑΓΩΓΕΣ	559.734	ΙΣΟΖΥΓΙΟ	184.928
ΕΙΣΡΟΕΣ	109.810	ΙΣΟΖΥΓΙΟ	
ΕΚΡΟΕΣ	133.865	ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ	-24.055
		I.A.Y.	160.873
		I.T.Σ.	164.543

Πίνακας 3

ΕΕ 27

ΕΞΑΓΩΓΕΣ	636.753	ΕΜΠΟΡΙΚΟ	
ΕΙΣΑΓΩΓΕΣ	462.626	ΙΣΟΖΥΓΙΟ	174.127
ΕΙΣΡΟΕΣ	88.041	ΙΣΟΖΥΓΙΟ	
ΕΚΡΟΕΣ	110.676	ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ	-22.635
		I.A.Y.	151.492
		I.T.Σ.	150.014

Πίνακας 4

ΕΥΡΩΖΩΝΗ

ΕΞΑΓΩΓΕΣ	428.049	ΕΜΠΟΡΙΚΟ	
ΕΙΣΑΓΩΓΕΣ	315.056	ΙΣΟΖΥΓΙΟ	112.993
ΕΙΣΡΟΕΣ	53.958	ΙΣΟΖΥΓΙΟ	
ΕΚΡΟΕΣ	73.669	ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ	-19.711
		I.A.Y.	93.282
		I.T.Σ.	107.484

Πηγή: Deutsche Bundesbank, επεξεργασία Άννα Πολυδώρου

Από τους ανωτέρω πίνακες παρατηρούμε ότι, το 2007 το πλεονασματικό ΙΤΣ της Γερμανίας με όλες τις χώρες του κόσμου, ανήλθε στα 185.137 εκ. ευρώ εκ των οποίων τα 164.543 εκ. ευρώ προέρχονταν από την Ευρώπη. Το ποσό των 150.014 εκ. ευρώ αποτελούσε το πλεόνασμα της Ευρωπαϊκής Ένωσης των 27 κρατών-μελών⁷, εκ των οποίων 107.484 εκ. ευρώ αποτελούσε το πλεόνασμα της Ευρωζώνης⁸.

⁷ Το 2007 η ΕΕ διευρύνεται περεταίρω με την ένταξη 2 επιπλέον μελών στους κόλπους της: τη Βουλγαρία και τη Ρουμανία.

⁸ Το 2007 η Σλοβενία υιοθετεί το ευρώ ως εθνικό της νόμισμα και έτσι η Ευρωζώνη αποκτά 13ο μέλος

**ΙΣΟΖΥΓΙΟ ΤΡΕΧΟΥΣΩΝ ΣΥΝΑΛΛΑΓΩΝ ΤΗΣ ΟΜΟΣΠΟΝΔΙΑΚΗΣ
ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ ΤΗΣ ΓΕΡΜΑΝΙΑΣ ΕΤΟΥΣ 2007 ΜΕ ΤΟΝ ΕΥΡΩΠΑΙΚΟ
ΝΟΤΟ (ΣΕ ΕΚ. €)**

Πίνακας 5
ΕΛΛΑΔΑ

ΕΞΑΓΩΓΕΣ	7.959	ΕΜΠΟΡΙΚΟ	
ΕΙΣΑΓΩΓΕΣ	2.142	ΙΣΟΖΥΓΙΟ	5.817
ΕΙΣΡΟΕΣ	975	ΙΣΟΖΥΓΙΟ	
ΕΚΡΟΕΣ	3.831	ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ	-2.856
		Ι.Α.Υ.	2.961
		Ι.Τ.Σ.	4.414

Πίνακας 6
ΙΤΑΛΙΑ

ΕΞΑΓΩΓΕΣ	64.704	ΕΜΠΟΡΙΚΟ	
ΕΙΣΑΓΩΓΕΣ	45.180	ΙΣΟΖΥΓΙΟ	19.524
ΕΙΣΡΟΕΣ	6.418	ΙΣΟΖΥΓΙΟ	
ΕΚΡΟΕΣ	10.223	ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ	-3.805
		Ι.Α.Υ.	15.719
		Ι.Τ.Σ.	14.756

Πίνακας 7
ΙΣΠΑΝΙΑ

ΕΞΑΓΩΓΕΣ	47.771	ΕΜΠΟΡΙΚΟ	
ΕΙΣΑΓΩΓΕΣ	20.748	ΙΣΟΖΥΓΙΟ	27.023
ΕΙΣΡΟΕΣ	4.983	ΙΣΟΖΥΓΙΟ	
ΕΚΡΟΕΣ	10.132	ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ	-5.149
		Ι.Α.Υ.	21.874
		Ι.Τ.Σ.	31.274

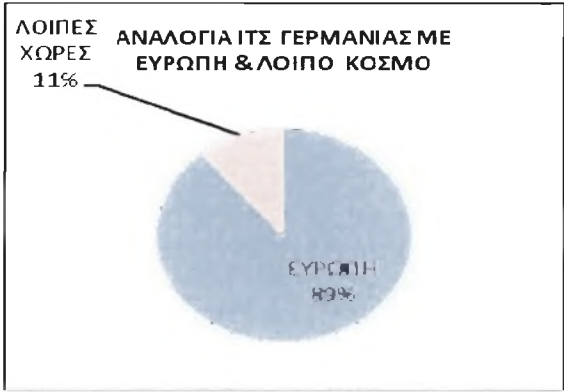
Πίνακας 8
ΠΟΡΤΟΓΑΛΙΑ

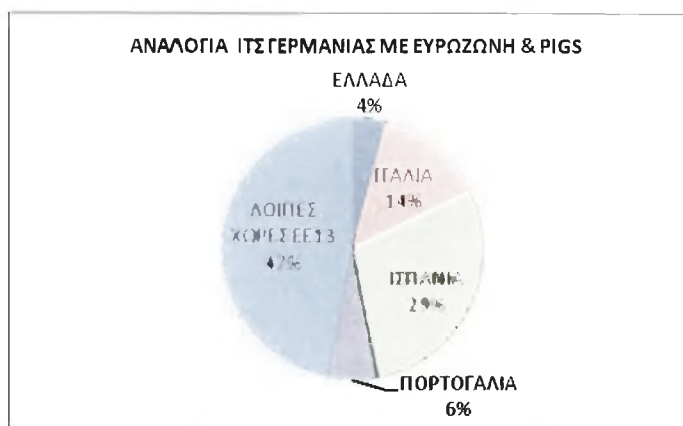
ΕΞΑΓΩΓΕΣ	8.318	ΕΜΠΟΡΙΚΟ	
ΕΙΣΑΓΩΓΕΣ	3.954	ΙΣΟΖΥΓΙΟ	4.364
ΕΙΣΡΟΕΣ	954	ΙΣΟΖΥΓΙΟ	
ΕΚΡΟΕΣ	1.253	ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ	-299
		Ι.Α.Υ.	4.065
		Ι.Τ.Σ.	6.381

Πηγή: Deutsche Bundesbank, επεξεργασία Άννα Πολυδώρου

Το 2007, από τη συνολική αξία των 107.484 εκ. ευρώ του πλεονάσματος του ΙΤΣ της Γερμανίας με όλη την Ευρωζώνη, 56.825 εκ. ευρώ προήλθαν από τις χώρες PIGS, εκ των οποίων 4.414 εκ. ευρώ από την Ελλάδα, 14.756 εκ. ευρώ από την Ιταλία, 31.274 εκ. ευρώ από την Ισπανία και 6.381 εκ. ευρώ από την Πορτογαλία.

**ΑΝΑΛΟΓΙΑ ΙΣΟΖΥΓΙΟΥ ΤΡΕΧΟΥΣΩΝ ΣΥΝΑΛΛΑΓΩΝ ΤΗΣ ΓΕΡΜΑΝΙΑΣ
ΩΣ ΠΟΣΟΣΤΟ ΣΕ ΠΑΓΚΟΣΜΙΟ, ΕΥΡΩΠΑΙΚΟ, ΝΟΜΙΣΜΑΤΙΚΟ &
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΟ ΕΠΙΠΕΔΟ (2007)**

Πηγή: Deutsche Bundesbank, επεξεργασία Άννα Πολυδώρου

Από τα ανωτέρω γραφήματα παρατηρούμε ότι, για το 2007 η αναλογία του ΙΤΣ της Γερμανίας ανά γεωγραφική περιοχή είναι η εξής :

Το 89% του πλεονάσματος του ΙΤΣ της Γερμανίας προέρχεται από τις χώρες της Ευρώπης και ποσοστό 11% από όλες τις χώρες του υπόλοιπου κόσμου.

Από αυτό το ποσοστό 89% στην Ευρώπη, το 91% του πλεονάσματος προέρχεται από την Ευρωπαϊκή Ένωση των 27 κρατών-μελών και μόλις 9% από τις υπόλοιπες ευρωπαϊκές χώρες, εκτός Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Αναλογικά με την Ευρώπη και την Ευρωζώνη, το 65% του πλεονάσματος προέρχεται από την Ευρωζώνη των 13 κρατών-μελών και το υπόλοιπο 35% από την υπόλοιπη Ευρώπη.

Τέλος, από το σύνολο της Ευρωζώνης, οι 4 υπό μελέτη χώρες του Ευρωπαϊκού Νότου δηλ η Ελλάδα, η Ιταλία, η Ισπανία και η Πορτογαλία αντιπροσωπεύουν το 53% του πλεονάσματος της Γερμανίας και το υπόλοιπο 47% προέρχεται από τις λοιπές χώρες της Νομισματικής Ένωσης.

2.2.8 ΙΣΟΖΥΓΙΟ ΤΡΕΧΟΥΣΩΝ ΣΥΝΑΛΛΑΓΩΝ ΤΗΣ ΟΜΟΣΠΟΝΔΙΑΚΗΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ ΤΗΣ ΓΕΡΜΑΝΙΑΣ ΕΤΟΥΣ 2008 ΑΝΑ ΓΕΩΓΡΑΦΙΚΗ ΠΕΡΙΟΧΗ (ΣΕ ΕΚ. €)

Πίνακας 1
ΠΑΓΚΟΣΜΙΩΣ

ΕΞΑΓΩΓΕΣ	1.009.066	ΕΜΠΟΡΙΚΟ	
ΕΙΣΑΓΩΓΕΣ	828.085	ΙΣΟΖΥΓΙΟ	180.981
ΕΙΣΡΟΕΣ	177.544	ΙΣΟΖΥΓΙΟ	
ΕΚΡΟΕΣ	199.877	ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ	-22.333
		Ι.Α.Υ.	158.648
		Ι.Τ.Σ.	166.963

Πίνακας 2
ΕΥΡΩΠΗ

ΕΞΑΓΩΓΕΣ	757.030	ΕΜΠΟΡΙΚΟ	
ΕΙΣΑΓΩΓΕΣ	591.837	ΙΣΟΖΥΓΙΟ	165.193
ΕΙΣΡΟΕΣ	116.231	ΙΣΟΖΥΓΙΟ	
ΕΚΡΟΕΣ	138.823	ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ	-22.592
		Ι.Α.Υ.	142.601
		Ι.Τ.Σ.	148.606

Πίνακας 3
ΕΕ 27

ΕΞΑΓΩΓΕΣ	639.877	ΕΜΠΟΡΙΚΟ	
ΕΙΣΑΓΩΓΕΣ	479.595	ΙΣΟΖΥΓΙΟ	160.282
ΕΙΣΡΟΕΣ	93.051	ΙΣΟΖΥΓΙΟ	
ΕΚΡΟΕΣ	114.971	ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ	-21.920
		Ι.Α.Υ.	138.362
		Ι.Τ.Σ.	139.740

Πίνακας 4
ΕΥΡΩΖΩΝΗ

ΕΞΑΓΩΓΕΣ	427.501	ΕΜΠΟΡΙΚΟ	
ΕΙΣΑΓΩΓΕΣ	325.700	ΙΣΟΖΥΓΙΟ	101.801
ΕΙΣΡΟΕΣ	57.720	ΙΣΟΖΥΓΙΟ	
ΕΚΡΟΕΣ	76.949	ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ	-19.229
		Ι.Α.Υ.	82.572
		Ι.Τ.Σ.	98.545

Πηγή: Deutsche Bundesbank, επεξεργασία Άννα Πολυδώρου

Από τους ανωτέρω πίνακες παρατηρούμε ότι, το 2008 το πλεονασματικό ΙΤΣ της Γερμανίας σε παγκόσμιο επίπεδο, ανήλθε στα 166.963 εκ. ευρώ εκ των οποίων τα 148.606 εκ. ευρώ προέρχονταν από την Ευρώπη. Το ποσό των 139.740 εκ. ευρώ αποτελούσε το πλεόνασμα της Ευρωπαϊκής Ένωσης των 27 κρατών-μελών, εκ των οποίων 98.545 εκ. ευρώ αποτελούσε το πλεόνασμα της Ευρωζώνης⁹.

⁹ Το 2008 με την Κύπρο και τη Μάλτα να εντάσσονται στην Ευρωζώνη, τα κράτη-μέλη της γίνονται 15.

**ΙΣΟΖΥΓΙΟ ΤΡΕΧΟΥΣΩΝ ΣΥΝΑΛΛΑΓΩΝ ΤΗΣ ΟΜΟΣΠΟΝΔΙΑΚΗΣ
ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ ΤΗΣ ΓΕΡΜΑΝΙΑΣ ΕΤΟΥΣ 2008 ΜΕ ΤΟΝ ΕΥΡΩΠΑΙΚΟ
ΝΟΤΟ (ΣΕ ΕΚ. €)**

Πίνακας 5
ΕΛΛΑΔΑ

ΕΞΑΓΩΓΕΣ	8.004	ΕΜΠΟΡΙΚΟ ΙΣΟΖΥΓΙΟ	5.917
ΕΙΣΑΓΩΓΕΣ	2.087		
ΕΙΣΡΟΕΣ	1.090	ΙΣΟΖΥΓΙΟ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ	-2.763
ΕΚΡΟΕΣ	3.853		
		I.A.Y.	3.154
		I.T.Σ.	4.625

Πίνακας 6
ΙΤΑΛΙΑ

ΕΞΑΓΩΓΕΣ	61.784	ΕΜΠΟΡΙΚΟ ΙΣΟΖΥΓΙΟ	14.503
ΕΙΣΑΓΩΓΕΣ	47.281		
ΕΙΣΡΟΕΣ	6.720	ΙΣΟΖΥΓΙΟ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ	-3.964
ΕΚΡΟΕΣ	10.684		
		I.A.Y.	10.539
		I.T.Σ.	12.465

Πίνακας 7
ΙΣΠΑΝΙΑ

ΕΞΑΓΩΓΕΣ	42.590	ΕΜΠΟΡΙΚΟ ΙΣΟΖΥΓΙΟ	21.793
ΕΙΣΑΓΩΓΕΣ	20.797		
ΕΙΣΡΟΕΣ	5.474	ΙΣΟΖΥΓΙΟ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ	-4.913
ΕΚΡΟΕΣ	10.387		
		I.A.Y.	16.880
		I.T.Σ.	26.720

Πίνακας 8
ΠΟΡΤΟΓΑΛΙΑ

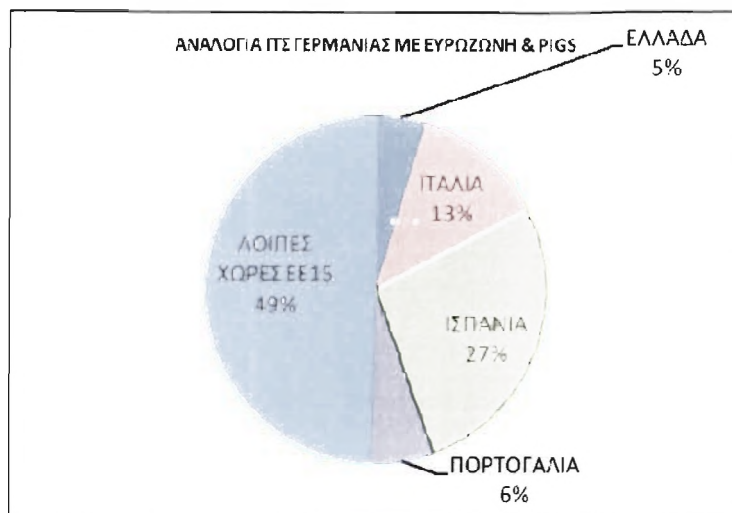
ΕΞΑΓΩΓΕΣ	8.107	ΕΜΠΟΡΙΚΟ ΙΣΟΖΥΓΙΟ	4.144
ΕΙΣΑΓΩΓΕΣ	3.963		
ΕΙΣΡΟΕΣ	1.082	ΙΣΟΖΥΓΙΟ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ	-321
ΕΚΡΟΕΣ	1.403		
		I.A.Y.	3.823
		I.T.Σ.	5.859

Πηγή: Deutsche Bundesbank, επεξεργασία Άννα Πολυδώρου

Το 2008, από τη συνολική αξία των 98.545 εκ. ευρώ του πλεονάσματος του ΙΤΣ της Γερμανίας με όλη την Ευρωζώνη, 49.669 εκ. ευρώ προήλθαν από τις χώρες PIGS, εκ των οποίων 4.625 εκ. ευρώ από την Ελλάδα, 12.465 εκ. ευρώ από την Ιταλία, 26.720 εκ. ευρώ από την Ισπανία και 5.859 εκ. ευρώ από την Πορτογαλία.

**ΑΝΑΛΟΓΙΑ ΙΣΟΖΥΓΙΟΥ ΤΡΕΧΟΥΣΩΝ ΣΥΝΑΛΛΑΓΩΝ ΤΗΣ ΓΕΡΜΑΝΙΑΣ
ΩΣ ΠΟΣΟΣΤΟ ΣΕ ΠΑΓΚΟΣΜΙΟ, ΕΥΡΩΠΑΙΚΟ, ΝΟΜΙΣΜΑΤΙΚΟ &
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΟ ΕΠΙΠΕΔΟ (2008)**

Πηγή: Deutsche Bundesbank, επεξεργασία Άννα Πολυδώρου

Από τα ανωτέρω γραφήματα παρατηρούμε ότι, για το 2008, η αναλογία του ΙΤΣ της Γερμανίας ανά γεωγραφική περιοχή είναι η εξής :

Το 89% του πλεονάσματος του ΙΤΣ της Γερμανίας προέρχεται από τις χώρες της Ευρώπης και 11% από τις υπόλοιπες χώρες του κόσμου.

Από αυτό το ποσοστό 89% στην Ευρώπη, το 94% του πλεονάσματος της προέρχεται από την Ευρωπαϊκή Ένωση και μόλις 6% από τις υπόλοιπες ευρωπαϊκές χώρες, εκτός Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Αναφορικά με την Ευρώπη και την Ευρωζώνη, το 66% του πλεονάσματος προέρχεται από τη Νομισματική Ένωση των 15 κρατών-μελών και το υπόλοιπο 34% από την υπόλοιπη Ευρώπη.

Τέλος, από το σύνολο της Ευρωζώνης, οι 4 υπό μελέτη χώρες του Ευρωπαϊκού Νότου, δηλ. η Ελλάδα, η Ιταλία, η Ισπανία και η Πορτογαλία αντιπροσωπεύουν το 51% του πλεονάσματος της Γερμανίας και το υπόλοιπο 49% προέρχεται από τις λοιπές χώρες της Νομισματικής Ένωσης.

2.2.9 ΙΣΟΖΥΓΙΟ ΤΡΕΧΟΥΣΩΝ ΣΥΝΑΛΛΑΓΩΝ ΤΗΣ ΟΜΟΣΠΟΝΔΙΑΚΗΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ ΤΗΣ ΓΕΡΜΑΝΙΑΣ ΕΤΟΥΣ 2009 ΑΝΑ ΓΕΩΓΡΑΦΙΚΗ ΠΕΡΙΟΧΗ (ΣΕ ΕΚ. €)

Πίνακας 1
ΠΑΓΚΟΣΜΙΩΣ

ΕΞΑΓΩΓΕΣ	821.202	ΕΜΠΟΡΙΚΟ	
ΕΙΣΑΓΩΓΕΣ	685.758	ΙΣΟΖΥΓΙΟ	135.444
ΕΙΣΡΟΕΣ	165.510	ΙΣΟΖΥΓΙΟ	
ΕΚΡΟΕΣ	183.761	ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ	-18.251
		I.A.Y.	117.193
		I.T.Σ.	119.000

Πίνακας 2
ΕΥΡΩΠΗ

ΕΞΑΓΩΓΕΣ	606.750	ΕΜΠΟΡΙΚΟ	
ΕΙΣΑΓΩΓΕΣ	496.482	ΙΣΟΖΥΓΙΟ	110.268
ΕΙΣΡΟΕΣ	109.029	ΙΣΟΖΥΓΙΟ	
ΕΚΡΟΕΣ	129.372	ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ	-20.343
		I.A.Y.	89.925
		I.T.Σ.	87.270

Πίνακας 3
ΕΕ 27

ΕΞΑΓΩΓΕΣ	517.187	ΕΜΠΟΡΙΚΟ	
ΕΙΣΑΓΩΓΕΣ	409.377	ΙΣΟΖΥΓΙΟ	107.810
ΕΙΣΡΟΕΣ	87.189	ΙΣΟΖΥΓΙΟ	
ΕΚΡΟΕΣ	107.617	ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ	-20.428
		I.A.Y.	87.382
		I.T.Σ.	81.130

Πίνακας 4
ΕΥΡΩΖΩΝΗ

ΕΞΑΓΩΓΕΣ	350.540	ΕΜΠΟΡΙΚΟ	
ΕΙΣΑΓΩΓΕΣ	277.622	ΙΣΟΖΥΓΙΟ	72.918
ΕΙΣΡΟΕΣ	52.834	ΙΣΟΖΥΓΙΟ	
ΕΚΡΟΕΣ	72.524	ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ	-19.690
		I.A.Y.	53.228
		I.T.Σ.	59.676

Πηγή: Deutsche Bundesbank, επεξεργασία Άννα Πολυδώρου

Από τους ανωτέρω πίνακες παρατηρούμε ότι, το 2009 το πλεονασματικό ΙΤΣ της Γερμανίας με όλες τις χώρες του κόσμου, ανήλθε στα 119.000 εκ. ευρώ εκ των οποίων τα 87.270 εκ. ευρώ προέρχονταν από την Ευρώπη. Το ποσό των 81.130 εκ. ευρώ αποτελούσε το πλεόνασμα της Ευρωπαϊκής Ένωσης των 27 κρατών-μελών, εκ των οποίων 59.676 εκ. ευρώ αποτελούσε το πλεόνασμα της Ευρωζώνης¹⁰.

¹⁰ Το 2009 η Σλοβακία υιοθετεί το ευρώ ως εθνικό της νόμισμα και ως εκ τούτου τα κράτη - μέλη της Ευρωζώνης ανέρχονται σε 16.

**ΙΣΟΖΥΓΙΟ ΤΡΕΧΟΥΣΩΝ ΣΥΝΑΛΛΑΓΩΝ ΤΗΣ ΟΜΟΣΠΟΝΔΙΑΚΗΣ
ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ ΤΗΣ ΓΕΡΜΑΝΙΑΣ ΕΤΟΥΣ 2009 ΜΕ ΤΟΝ ΕΥΡΩΠΑΙΚΟ
ΝΟΤΟ (ΣΕ ΕΚ. €)**

Πίνακας 5

ΕΛΛΑΔΑ

ΕΞΑΓΩΓΕΣ	6.652	ΕΜΠΟΡΙΚΟ	
ΕΙΣΑΓΩΓΕΣ	1.875	ΙΣΟΖΥΓΙΟ	4.777
ΕΙΣΡΟΕΣ	937	ΙΣΟΖΥΓΙΟ	
ΕΚΡΟΕΣ	2.861	ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ	-1.924
		I.A.Y.	2.853
		I.T.Σ.	4.003

Πίνακας 6

ΙΤΑΛΙΑ

ΕΞΑΓΩΓΕΣ	51.001	ΕΜΠΟΡΙΚΟ	
ΕΙΣΑΓΩΓΕΣ	40.105	ΙΣΟΖΥΓΙΟ	10.896
ΕΙΣΡΟΕΣ	5.961	ΙΣΟΖΥΓΙΟ	
ΕΚΡΟΕΣ	9.776	ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ	-3.815
		I.A.Y.	7.081
		I.T.Σ.	9.305

Πίνακας 7

ΙΣΠΑΝΙΑ

ΕΞΑΓΩΓΕΣ	31.159	ΕΜΠΟΡΙΚΟ	
ΕΙΣΑΓΩΓΕΣ	19.417	ΙΣΟΖΥΓΙΟ	11.742
ΕΙΣΡΟΕΣ	4.388	ΙΣΟΖΥΓΙΟ	
ΕΚΡΟΕΣ	9.586	ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ	-5.198
		I.A.Y.	6.544
		I.T.Σ.	15.422

Πίνακας 8

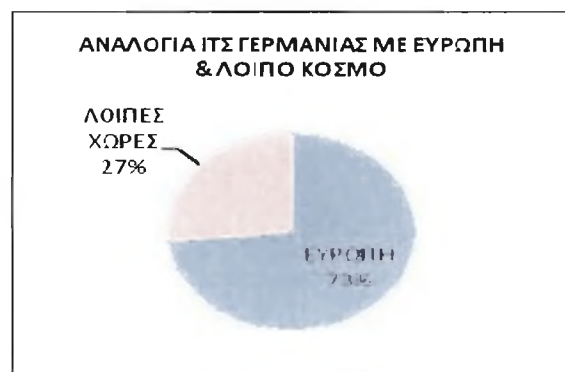
ΠΟΡΤΟΓΑΛΙΑ

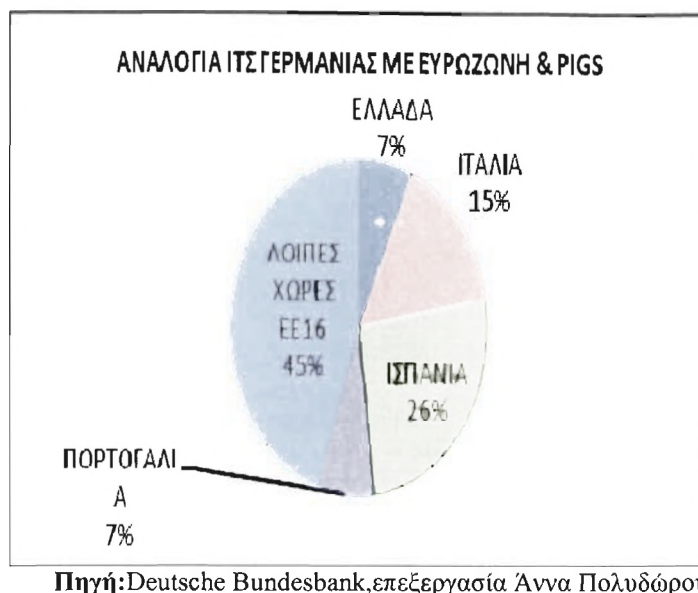
ΕΞΑΓΩΓΕΣ	6.132	ΕΜΠΟΡΙΚΟ	
ΕΙΣΑΓΩΓΕΣ	3.478	ΙΣΟΖΥΓΙΟ	2.654
ΕΙΣΡΟΕΣ	945	ΙΣΟΖΥΓΙΟ	
ΕΚΡΟΕΣ	1.036	ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ	-91
		I.A.Y.	2.563
		I.T.Σ.	4.214

Πηγή: Deutsche Bundesbank, επεξεργασία Άννα Πολυδώρου

Από τη συνολική αξία των 59.676 εκ. ευρώ του πλεονάσματος του ΙΤΣ της Γερμανίας με όλη την Ευρωζώνη, 32.944 εκ. ευρώ προήλθαν από τις χώρες PIGS, εκ των οποίων 4.003 εκ. ευρώ από την Ελλάδα, 9.305 εκ. ευρώ από την Ιταλία, 15.422 εκ. ευρώ από την Ισπανία και 4.214 εκ. ευρώ από την Πορτογαλία.

ΑΝΑΛΟΓΙΑ ΙΣΟΖΥΓΙΟΥ ΤΡΕΧΟΥΣΩΝ ΣΥΝΑΛΛΑΓΩΝ ΤΗΣ ΓΕΡΜΑΝΙΑΣ ΩΣ ΠΟΣΟΣΤΟ ΣΕ ΠΑΓΚΟΣΜΙΟ, ΕΥΡΩΠΑΙΚΟ, ΝΟΜΙΣΜΑΤΙΚΟ & ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΟ ΕΠΙΠΕΔΟ (2009)

Από τα ανωτέρω γραφήματα παρατηρούμε ότι, για το 2009 η αναλογία του ΙΤΣ της Γερμανίας ανά γεωγραφική περιοχή είναι η εξής :

Το 73% του πλεονάσματος του ΙΤΣ της Γερμανίας προέρχεται από τις χώρες της Ευρώπης και 27% από όλες τις χώρες του υπόλοιπου κόσμου.

Από αυτό το ποσοστό 73% στην Ευρώπη, το 93% του πλεονάσματος προέρχεται από την Ευρωπαϊκή Ένωση και μόλις 7% από τις υπόλοιπες ευρωπαϊκές χώρες, εκτός Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Αναφορικά με την Ευρώπη και την Ευρωζώνη, το 68% του πλεονάσματος προέρχεται από τη Νομισματική Ένωση των 16 κρατών-μελών και το υπόλοιπο 32% από την υπόλοιπη Ευρώπη.

Τέλος, από το σύνολο της Ευρωζώνης, οι 4 υπό μελέτη χώρες του Ευρωπαϊκού Νότου δηλ. η Ελλάδα, η Ιταλία, η Ισπανία και η Πορτογαλία αντιπροσωπεύουν το 55% του πλεονάσματος της Γερμανίας και το υπόλοιπο 45% προέρχεται από τις λοιπές χώρες της Νομισματικής Ένωσης.

2.2.10 ΙΣΟΖΥΓΙΟ ΤΡΕΧΟΥΣΩΝ ΣΥΝΑΛΛΑΓΩΝ ΤΗΣ ΟΜΟΣΠΟΝΔΙΑΚΗΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ ΤΗΣ ΓΕΡΜΑΝΙΑΣ ΕΤΟΥΣ 2010 ΑΝΑ ΓΕΩΓΡΑΦΙΚΗ ΠΕΡΙΟΧΗ (ΣΕ ΕΚ. €)

Πίνακας 1

ΠΑΓΚΟΣΜΙΩΣ

ΕΞΑΓΩΓΕΣ	983.442	ΕΜΠΟΡΙΚΟ	
ΕΙΣΑΓΩΓΕΣ	826.394	ΙΣΟΖΥΓΙΟ	157.048
ΕΙΣΡΟΕΣ	178.753	ΙΣΟΖΥΓΙΟ	
ΕΚΡΟΕΣ	200.755	ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ	-22.002
		Ι.Α.Υ.	135.046
		Ι.Τ.Σ.	141.443

Πίνακας 2

ΕΥΡΩΠΗ

ΕΞΑΓΩΓΕΣ	706.823	ΕΜΠΟΡΙΚΟ	
ΕΙΣΑΓΩΓΕΣ	585.044	ΙΣΟΖΥΓΙΟ	121.779
ΕΙΣΡΟΕΣ	114.252	ΙΣΟΖΥΓΙΟ	
ΕΚΡΟΕΣ	138.054	ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ	-23.802
		Ι.Α.Υ.	97.977
		Ι.Τ.Σ.	102.995

Πίνακας 3

ΕΕ 27

ΕΞΑΓΩΓΕΣ	590.278	ΕΜΠΟΡΙΚΟ	
ΕΙΣΑΓΩΓΕΣ	478.318	ΙΣΟΖΥΓΙΟ	111.960
ΕΙΣΡΟΕΣ	92.275	ΙΣΟΖΥΓΙΟ	
ΕΚΡΟΕΣ	113.185	ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ	-20.910
		Ι.Α.Υ.	91.050
		Ι.Τ.Σ.	91.969

Πίνακας 4

ΕΥΡΩΖΩΝΗ

ΕΞΑΓΩΓΕΣ	396.163	ΕΜΠΟΡΙΚΟ	
ΕΙΣΑΓΩΓΕΣ	320.034	ΙΣΟΖΥΓΙΟ	76.129
ΕΙΣΡΟΕΣ	55.753	ΙΣΟΖΥΓΙΟ	
ΕΚΡΟΕΣ	76.828	ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ	-21.075
		Ι.Α.Υ.	55.054
		Ι.Τ.Σ.	73.379

Πηγή: Deutsche Bundesbank, επεξεργασία Άννα Πολυδώρου

Από τους ανωτέρω πίνακες παρατηρούμε ότι, το 2010 το πλεονασματικό ΙΤΣ της Γερμανίας με όλες τις χώρες του κόσμου, ανήλθε στα 141.443 εκ. ευρώ, εκ των οποίων τα 102.995 εκ. ευρώ προέρχονταν από την Ευρώπη. Το ποσό των 91.969 εκ. ευρώ αποτελούσε το πλεόνασμα της Ευρωπαϊκής Ένωσης των 27 κρατών-μελών, εκ των οποίων 73.379 εκ. ευρώ αποτελούσε το πλεόνασμα της Ευρωζώνης.

**ΙΣΟΖΥΓΙΟ ΤΡΕΧΟΥΣΩΝ ΣΥΝΑΛΛΑΓΩΝ ΤΗΣ ΟΜΟΣΠΟΝΔΙΑΚΗΣ
ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ ΤΗΣ ΓΕΡΜΑΝΙΑΣ ΕΤΟΥΣ 2010 ΜΕ ΤΟΝ ΕΥΡΩΠΑΙΚΟ
ΝΟΤΟ (ΣΕ ΕΚ. €)**

Πίνακας 5
ΕΛΛΑΔΑ

ΕΞΑΓΩΓΕΣ	5.919	ΕΜΠΟΡΙΚΟ	
ΕΙΣΑΓΩΓΕΣ	1.982	ΙΣΟΖΥΓΙΟ	3.937
ΕΙΣΡΟΕΣ	949	ΙΣΟΖΥΓΙΟ	
ΕΚΡΟΕΣ	3.158	ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ	-2.209
		Ι.Α.Υ.	1.728
		Ι.Τ.Σ.	3.899

Πίνακας 6
ΙΤΑΛΙΑ

ΕΞΑΓΩΓΕΣ	58.512	ΕΜΠΟΡΙΚΟ	
ΕΙΣΑΓΩΓΕΣ	44.339	ΙΣΟΖΥΓΙΟ	14.173
ΕΙΣΡΟΕΣ	5.938	ΙΣΟΖΥΓΙΟ	
ΕΚΡΟΕΣ	9.719	ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ	-3.781
		Ι.Α.Υ.	10.392
		Ι.Τ.Σ.	10.880

Πίνακας 7
ΙΣΠΑΝΙΑ

ΕΞΑΓΩΓΕΣ	34.484	ΕΜΠΟΡΙΚΟ	
ΕΙΣΑΓΩΓΕΣ	22.547	ΙΣΟΖΥΓΙΟ	11.937
ΕΙΣΡΟΕΣ	4.625	ΙΣΟΖΥΓΙΟ	
ΕΚΡΟΕΣ	9.663	ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ	-5.038
		Ι.Α.Υ.	6.899
		Ι.Τ.Σ.	13.612

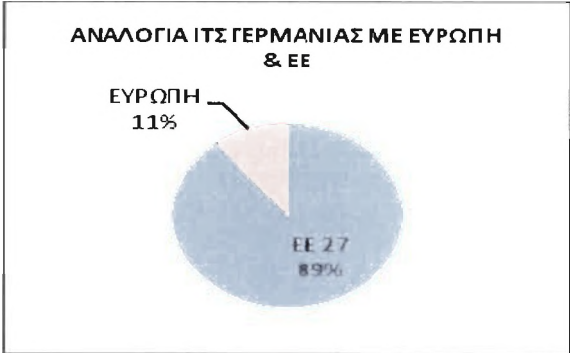
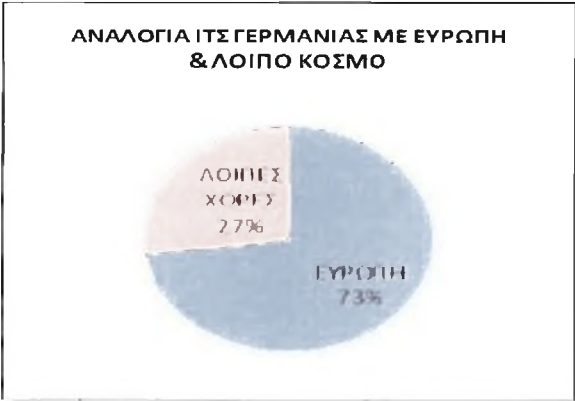
Πίνακας 8
ΠΟΡΤΟΓΑΛΙΑ

ΕΞΑΓΩΓΕΣ	7.810	ΕΜΠΟΡΙΚΟ	
ΕΙΣΑΓΩΓΕΣ	4.010	ΙΣΟΖΥΓΙΟ	3.800
ΕΙΣΡΟΕΣ	905	ΙΣΟΖΥΓΙΟ	
ΕΚΡΟΕΣ	1.109	ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ	-204
		Ι.Α.Υ.	3.596
		Ι.Τ.Σ.	5.746

Πηγή: Deutsche Bundesbank, επεξεργασία Άννα Πολυδώρου

Το 2010, από τη συνολική αξία των 73.379 εκ. ευρώ του πλεονάσματος του ΙΤΣ της Γερμανίας με όλη την Ευρωζώνη, 34.137 εκ. ευρώ προήλθαν από τις χώρες PIGS, εκ των οποίων 3.899 εκ. ευρώ από την Ελλάδα, 10.880 εκ. ευρώ από την Ιταλία, 13.612 εκ. ευρώ από την Ισπανία και 5.746 εκ. ευρώ από την Πορτογαλία.

**ΑΝΑΛΟΓΙΑ ΙΣΟΖΥΓΙΟΥ ΤΡΕΧΟΥΣΩΝ ΣΥΝΑΛΛΑΓΩΝ ΤΗΣ ΓΕΡΜΑΝΙΑΣ
ΩΣ ΠΟΣΟΣΤΟ ΣΕ ΠΑΓΚΟΣΜΙΟ, ΕΥΡΩΠΑΙΚΟ, ΝΟΜΙΣΜΑΤΙΚΟ &
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΟ ΕΠΙΠΕΔΟ (2010)**

Πηγή: Deutsche Bundesbank, επεξεργασία Άννα Πολυδώρου

Από τα ανωτέρω γραφήματα παρατηρούμε ότι, για το 2010 η αναλογία του ΙΤΣ της Γερμανίας ανά γεωγραφική περιοχή είναι η εξής :

Το 73% του πλεονάσματος του ΙΤΣ της Γερμανίας προέρχεται από τις χώρες της Ευρώπης ενώ το 27% προέρχεται από τις υπόλοιπες χώρες του κόσμου.

Από αυτό το ποσοστό 73% στην Ευρώπη, το 89% του πλεονάσματος προέρχεται από την Ευρωπαϊκή Ένωση και 11% από τις υπόλοιπες ευρωπαϊκές χώρες, εκτός Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Αναφορικά με την Ευρώπη και την Ευρωζώνη, το 71% του πλεονάσματος προέρχεται από τη Νομισματική Ένωση των 16 κρατών-μελών και το υπόλοιπο 29% από την υπόλοιπη Ευρώπη.

Τέλος, από το σύνολο της Ευρωζώνης, οι 4 υπό μελέτη χώρες του Ευρωπαϊκού Νότου, δηλ. η Ελλάδα, η Ιταλία, η Ισπανία και η Πορτογαλία αντιπροσωπεύουν το 47% του πλεονάσματος της Γερμανίας, ενώ το υπόλοιπο 53% προέρχεται από τις λοιπές χώρες της Νομισματικής Ένωσης.

2.3 Τα συμπεράσματα της ανάλυσης του ΙΤΣ της Γερμανίας με τα ελλειμματικά κράτη του Ευρωπαϊκού Νότου (χώρες PIGS)

Η δεκαετία που διερευνήθηκε, για τις ανάγκες της παρούσας μελέτης, από το 2001 έως το 2010, είναι αρκετά μεγάλη για να ειπωθούν ορισμένα σημαντικά συμπεράσματα.

Αρχικά, από την εισαγωγή του ευρώ έως τις μέρες μας, η Γερμανία κατόρθωσε να επεκτείνει σημαντικά τον όγκο του εξωτερικού εμπορίου της, μετατρέποντας όχι μόνο το επί δεκαετίες αρνητικό ισοζύγιο τρεχουσών συναλλαγών της σε πλεονασματικό, αλλά μεταβάλλοντας και τη θέση της στην παγκόσμια κατάταξη και ιδιαίτερα στην ευρωπαϊκή οικονομία.

Όπως προκύπτει από τα στοιχεία της Deutsche BundesBank, ιδίως από το 2003 και μετά, η Ευρώπη παρατηρείται να στηρίζει σχεδόν όλη την εξαγωγική δραστηριότητα της Γερμανίας, καθιστώντας τη τον κύριο εμπορικό της εταίρο.

Το έτος 2001, όπως παρατηρούμε στο γράφημα 1, στο οποίο απεικονίζεται η διαχρονική εξέλιξη από το 2001-2010 του ισοζυγίου τρεχουσών συναλλαγών της Γερμανίας με τις χώρες της Ευρώπης, παρά το γεγονός ότι το ΙΤΣ της Γερμανίας με όλες τις χώρες του κόσμου είναι πλεονασματικό, στην Ευρώπη παρουσιάζεται ελλειμματικό, λόγω του αρνητικού ισοζυγίου με τις χώρες της Ευρώπης εντός και εκτός Ευρωπαϊκής Ενώσεως. Το αντιστάθμισμα αυτής της διαφοράς αντανακλάται στο πλεονασματικό ισοζύγιο τρεχουσών συναλλαγών της Ευρωζώνης και συγκεκριμένα των τεσσάρων, υπό μελέτη, κρατών του Ευρωπαϊκού Νότου. Αυτή τη χρονιά, ο Νότος όπως διαμορφώθηκε στα 19.662 εκ. ευρώ, αποτέλεσε το αντίβαρο στο αρνητικό ισοζύγιο τρεχουσών συναλλαγών της Γερμανίας με τα υπόλοιπα κράτη της Ευρώπης, το οποίο διαμορφώθηκε στα -19.767 εκ. ευρώ. Με αυτό τον τρόπο, η συνολική διαμόρφωση του ΙΤΣ της Γερμανίας ανήλθε στα -105 εκ. ευρώ.

Το 2002, το ΙΤΣ της Γερμανίας με τις χώρες της Ευρώπης, παρουσιάζεται πλεονασματικό χάρη στη συμβολή του Νότου, η οποία είναι καθοριστικής σημασίας, διότι στο σύνολο των Ευρωπαϊκών κρατών, το ΙΤΣ παρουσιάζεται ελλειμματικό. Το ΙΤΣ της Γερμανίας σε σχέση με την Ευρώπη στο σύνολό της έχει έλλειμμα 6.884 εκ. ευρώ, όταν ο Ευρωπαϊκός Νότος (χώρες PIGS) έχει πλεόνασμα 24.875 εκ. ευρώ, συμβάλλοντας με αυτό τον τρόπο στην τελική διαμόρφωση του ΙΤΣ της Ευρώπης σε πλεόνασμα 17.991 εκ. ευρώ.

Το 2003, η κατάσταση αλλάζει άρδην. Το ισοζύγιο τρεχουσών συναλλαγών της Γερμανίας με τις χώρες της Ευρώπης στο σύνολό της έχει πλεόνασμα 35.215 εκ. ευρώ, εκ των οποίων 29.155 εκ. ευρώ προέρχονται από το Νότο. Δηλαδή, περίπου το 83% του πλεονάσματος του ισοζυγίου τρεχουσών συναλλαγών της Γερμανίας με την Ευρώπη προκύπτει από τον Ευρωπαϊκό Νότο!

Αντιστοίχως το 2004, το ΙΤΣ με την Ευρώπη στο σύνολό της έχει πλεόνασμα 61.305 εκ. ευρώ, εκ των οποίων 38.017 εκ. ευρώ προέρχονται από τον Ευρωπαϊκό Νότο και τα υπόλοιπα 23.288 εκ. ευρώ από την υπόλοιπη Ευρώπη. Δηλαδή, 62% του πλεονάσματος του ισοζυγίου τρεχουσών συναλλαγών της Γερμανίας με την Ευρώπη προκύπτει από τον Ευρωπαϊκό Νότο.

Το 2005, το πλεόνασμα στο ΙΤΣ με τις χώρες της Ευρώπης αγγίζει τα 84.084 εκ. ευρώ, εκ των οποίων 46.963 εκ. ευρώ προέρχονται από τον Ευρωπαϊκό Νότο και τα υπόλοιπα 37.121 εκ. ευρώ από τα υπόλοιπα κράτη της Ευρώπης. Δηλαδή, 56% του πλεονάσματος του ισοζυγίου τρεχουσών συναλλαγών της Γερμανίας με την Ευρώπη, προκύπτει από τον Ευρωπαϊκό Νότο.

Το 2006, το συνολικό πλεόνασμα του ΙΤΣ με τις χώρες της Ευρώπης, ανέρχεται στα 125.877 εκ. ευρώ, εκ των οποίων 53.369 εκ. ευρώ προέρχονται από τον Ευρωπαϊκό Νότο και τα υπόλοιπα 72.508 εκ. ευρώ από τα υπόλοιπα κράτη της Ευρώπης. Δηλαδή, 42% του πλεονάσματος του ισοζυγίου τρεχουσών συναλλαγών της Γερμανίας με την Ευρώπη, προκύπτει από τον Ευρωπαϊκό Νότο.

Το 2007, το συνολικό πλεόνασμα του ΙΤΣ με τις χώρες της Ευρώπης, ανέρχεται στα 164.543 εκ. ευρώ, εκ των οποίων 56.825 εκ. ευρώ προέρχονται από τον Ευρωπαϊκό Νότο ενώ τα 107.718 εκ. ευρώ από την υπόλοιπη Ευρώπη. Δηλαδή, 35% του πλεονάσματος του ισοζυγίου τρεχουσών συναλλαγών της Γερμανίας με την Ευρώπη, προκύπτει από τον Ευρωπαϊκό Νότο.

Το 2008, το πλεόνασμα στο ΙΤΣ της Γερμανίας σε σχέση με τις χώρες της Ευρώπης, διαμορφώνεται στα 148.606 εκ. ευρώ, εκ των οποίων 49.669 εκ. ευρώ προέρχονται από τον Ευρωπαϊκό Νότο και τα υπόλοιπα 98.937 εκ. ευρώ από τα υπόλοιπα κράτη της Ευρώπης. Δηλαδή, 34% του πλεονάσματος του ισοζυγίου τρεχουσών συναλλαγών της Γερμανίας με την Ευρώπη, προκύπτει από τον Ευρωπαϊκό Νότο. Η μεταβολή αυτή από χρονιά σε χρονιά, οφείλεται στην εμφάνιση της κρίσης, συνέπεια της οποίας ήταν η πτώση του μεριδίου που αναλογεί στις χώρες του Νότου, η συμβολή του οποίου παρ'όλα αυτά παραμένει σημαντική.

Το 2009, από το πλεόνασμα στο ΙΤΣ της Γερμανίας σε σχέση με τις χώρες της Ευρώπης των 87.270 εκ. ευρώ, τα 32.944 εκ. ευρώ προέρχονται από τον Ευρωπαϊκό Νότο ενώ τα 54.326 εκ. ευρώ από την υπόλοιπη Ευρώπη. Δηλαδή, 38% του πλεονάσματος του ισοζυγίου τρεχουσών συναλλαγών της Γερμανίας με την Ευρώπη, προκύπτει από τον Ευρωπαϊκό Νότο.

Τέλος, για το 2010, το πλεόνασμα στο ΙΤΣ της Γερμανίας σε σχέση με τις χώρες της Ευρώπης, διαμορφώνεται στα 102.995 εκ. ευρώ, εκ των οποίων 34.137 εκ. ευρώ προέρχονται από τον Ευρωπαϊκό Νότο, ενώ τα 68.858 εκ. ευρώ από την υπόλοιπη Ευρώπη. Δηλαδή, 33% του πλεονάσματος του ισοζυγίου τρεχουσών συναλλαγών της Γερμανίας με την Ευρώπη, προκύπτει από τον Ευρωπαϊκό Νότο. Είναι η πρώτη φορά μετά το 2001, όπου οι χώρες του Νότου δεν συμβάλλουν τόσο δυναμικά στις εξαγωγικές επιδόσεις της Γερμανίας, χωρίς αυτό να σημαίνει ότι το μερίδιο που τους αναλογεί είναι αμελητέο.

Εν κατακλείδι διαπιστώνουμε ότι, πριν την εισαγωγή του ευρώ ως ενιαίου νομίσματος, το ισοζύγιο τρεχουσών συναλλαγών της Γερμανίας ήταν ελλειμματικό. Από το 2002 όμως, μετά από μια συνεχόμενη ελλειμματική πορεία, καθίσταται πλεονασματικό και αυτό που πρέπει επίσης να λεχθεί είναι ότι αφενός η Ευρώπη είναι ο βασικός εταίρος της Γερμανίας και αφετέρου η Ευρωζώνη έχει εξίσου συμβάλλει ενεργά και έχει στηρίξει τη Γερμανία. Ειδικά δε, ο Ευρωπαϊκός Νότος των τεσσάρων υπό μελέτη κρατών, συνέβαλε σε μεγάλο βαθμό στη διαμόρφωση του θετικού ισοζυγίου τρεχουσών συναλλαγών της Γερμανίας, ιδίως κατά τα πρώτα χρόνια εισαγωγής του ευρώ.

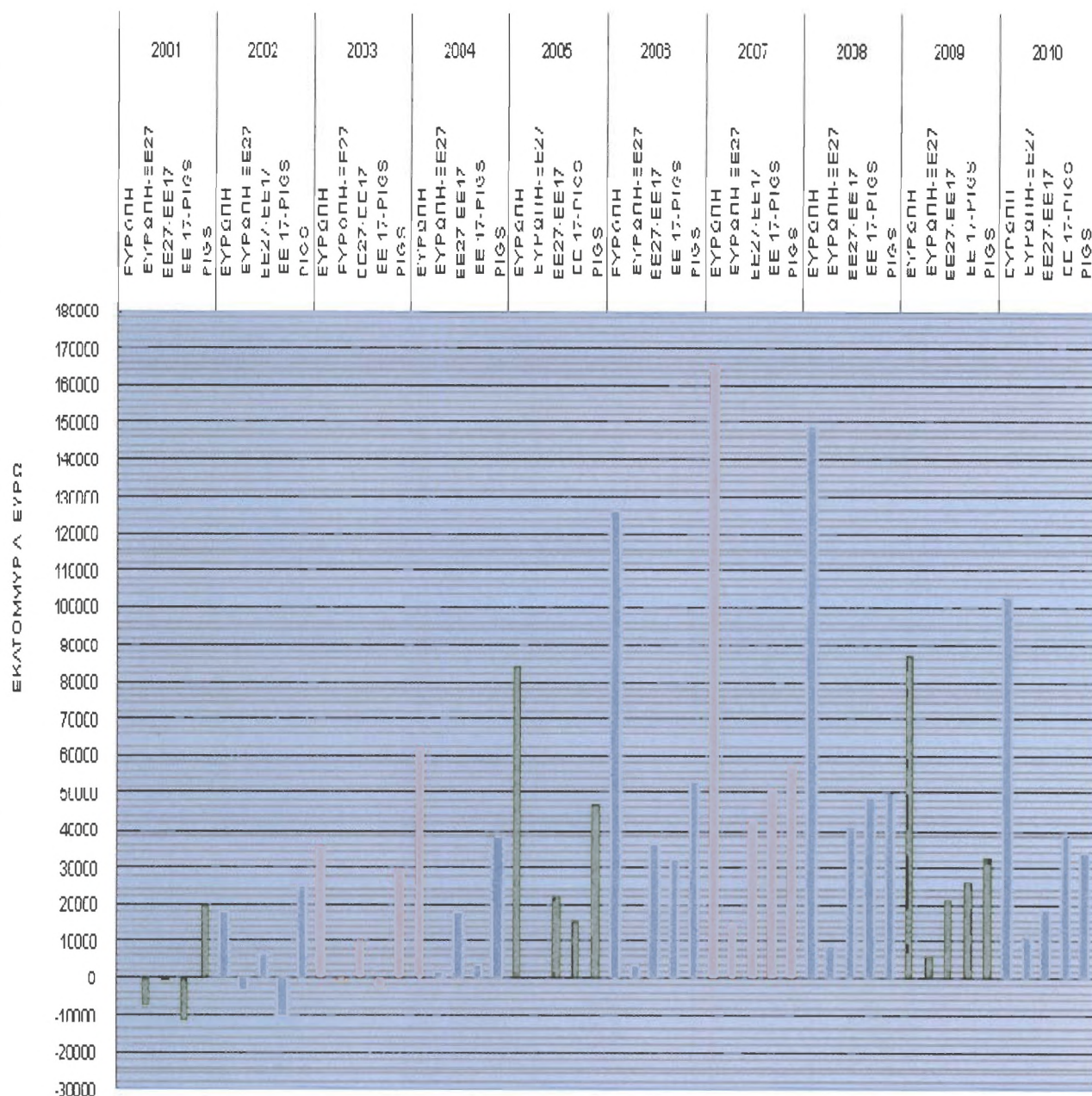
Η γραφική απεικόνιση των ανωτέρω, αποτυπώνεται στο παρακάτω γράφημα 1, το οποίο παρουσιάζει κατ'έτος από το 2001-2010, το ΙΤΣ της Γερμανίας με την Ευρώπη ανά κατηγορία.

Συγκεκριμένα:

- η πρώτη ράβδος με τίτλο ΕΥΡΩΠΗ, απεικονίζει το ΙΤΣ της Γερμανίας με όλη την Ευρώπη.
- η δεύτερη ράβδος με τίτλο ΕΥΡΩΠΗ-ΕΕ27, απεικονίζει το ΙΤΣ της Γερμανίας με τις χώρες της Ευρώπης εκτός Ευρωπαϊκής Ένωσης (δηλ. εξαιρείται η Ευρωπαϊκή Ένωση των 27 κρατών-μελών)

- η τρίτη ράβδος με τίτλο EE27-EE 17, απεικονίζει το ΙΤΣ της Γερμανίας με τις χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης που δεν ανήκουν στην Ευρωζώνη (εξαιρούνται δηλ. οι 17 χώρες της Νομισματικής Ένωσης)
- η τέταρτη ράβδος με τίτλο EE 17-PIGS, απεικονίζει το ΙΤΣ της Γερμανίας με την Ευρωζώνη με εξαίρεση τις χώρες PIGS
- η πέμπτη ράβδος με τίτλο PIGS, απεικονίζει το ΙΤΣ της Γερμανίας με τον Ευρωπαϊκό Νότο (Ελλάδα, Πορτογαλία, Ισπανία και Ιταλία)
- Στο σύνολό τους η τρίτη, τέταρτη και πέμπτη ράβδος, αποτυπώνουν το ΙΤΣ της Γερμανίας με την Ευρώπη των 27 κρατών-μελών
- Αντιστοίχως, η τέταρτη και πέμπτη ράβδος αποτυπώνουν το ΙΤΣ της Γερμανίας με την Ευρωζώνη των 17 κρατών-μελών

ΔΙΑΧΡΟΝΙΚΗ ΕΞΕΛΙΞΗ ΤΗΣ ΓΕΡΜΑΝΙΑΣ ΜΕ ΤΙΣ ΧΩΡΕΣ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΗΣ

Πηγή: Deutsche Bundesbank, επεξεργασία Άννα Πολυδώρου

Γράφημα 1: Διαχρονική εξέλιξη του Ισοζυγίου Τρεχουσών Συναλλαγών της Γερμανίας με τις χώρες της Ευρώπης, κατά την περίοδο 2001-2010.

ΣΥΓΚΕΝΤΡΩΤΙΚΟΣ ΠΙΝΑΚΑΣ
ΙΣΟΖΥΓΙΟΥ ΤΡΕΧΟΥΣΩΝ ΣΥΝΑΛΛΑΓΩΝ ΤΗΣ ΓΕΡΜΑΝΙΑΣ ΑΝΑ ΓΕΩΓΡΑΦΙΚΗ ΠΕΡΙΟΧΗ

		2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
ΕΥΡΩΜΕΣ	ΕΞΑΓΩΓΕΣ	636.387	652.613	665.452	731.835	790.598	904.180	984.574	1.009.066	821.202	983.442
	ΕΙΣΑΓΩΓΕΣ	535.725	516.080	533.451	575.832	634.588	744.851	785.196	828.085	685.758	826.394
	ΕΜΠΟΡΙΚΟ ΙΣΟΖΥΓΙΟ	100.662	136.533	132.001	156.003	156.010	159.329	199.378	180.981	135.444	157.048
	ΕΙΣΡΟΕΣ	98.921	108.381	108.766	113.782	133.915	154.369	166.333	177.544	165.510	178.753
	ΕΚΡΟΕΣ	159.378	153.955	153.128	157.514	171.480	181.278	191.874	199.877	183.761	200.755
	ΙΣΟΖΥΓΙΟ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ	-60.457	-45.574	-44.362	-43.732	-37.565	-26.909	-25.541	-22.333	-18.251	-22.002
ΕΥΡΩΠΗ	Ι.Α.Υ.	40.205	90.959	87.639	112.271	118.445	132.420	173.837	158.648	117.193	135.046
	Ι.Τ.Σ.	3.316	48.155	45.249	83.967	114.630	150.106	185.137	166.963	119.000	141.443
	ΕΞΑΓΩΓΕΣ	460.816	473.211	492.905	543.053	589.669	670.412	744.662	757.030	606.750	706.823
	ΕΙΣΑΓΩΓΕΣ	380.272	372.572	386.286	415.522	454.337	527.152	559.734	591.837	496.482	585.044
	ΕΜΠΟΡΙΚΟ ΙΣΟΖΥΓΙΟ	80.544	100.639	106.619	127.531	135.332	143.260	184.928	165.193	110.268	121.779
	ΕΙΣΡΟΕΣ	63.686	67.041	71.388	75.327	86.794	102.605	109.810	116.231	109.029	114.252
ΕΕ27	ΕΚΡΟΕΣ	111.537	109.445	111.342	112.983	120.779	125.725	133.865	138.823	129.372	138.054
	ΙΣΟΖΥΓΙΟ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ	-47.851	-42.404	-39.954	-37.656	-33.985	-23.120	-24.055	-22.592	-20.343	-23.802
	Ι.Α.Υ.	32.693	58.235	66.665	89.875	101.347	120.140	160.873	142.601	89.925	97.977
	Ι.Τ.Σ.	-105	17.991	35.215	61.305	84.084	125.877	164.543	148.606	87.270	102.995
	ΕΞΑΓΩΓΕΣ	400.314	409.127	427.199	466.889	510.964	574.318	636.753	639.877	517.187	590.278
	ΕΙΣΑΓΩΓΕΣ	324.638	317.199	327.830	351.939	379.961	435.227	462.626	479.595	409.377	478.318
ΕΥΡΩΖΩΝΗ	ΕΜΠΟΡΙΚΟ ΙΣΟΖΥΓΙΟ	75.676	91.928	99.369	114.950	131.003	139.091	174.127	160.282	107.810	111.960
	ΕΙΣΡΟΕΣ	53.615	56.916	57.274	61.894	69.792	83.066	88.041	93.051	87.189	92.275
	ΕΚΡΟΕΣ	92.750	90.054	92.034	91.239	98.518	104.545	110.676	114.971	107.617	113.185
	ΙΣΟΖΥΓΙΟ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ	-39.135	-33.138	-34.760	-29.345	-28.726	-21.479	-22.635	-21.920	-20.428	-20.910
	Ι.Α.Υ.	36.541	58.790	64.609	85.605	102.277	117.612	151.492	138.362	87.382	91.050
	Ι.Τ.Σ.	7.383	21.254	36.111	59.422	84.361	122.188	150.014	139.740	81.130	91.969
ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΕΝΩΣΗ	ΕΞΑΓΩΓΕΣ	273.172	275.599	288.290	316.883	352.963	389.072	428.049	427.501	350.540	396.163
	ΕΙΣΑΓΩΓΕΣ	220.152	212.615	217.934	237.683	261.894	299.169	315.056	325.700	277.622	320.034
	ΕΜΠΟΡΙΚΟ ΙΣΟΖΥΓΙΟ	53.020	62.984	70.356	79.200	91.069	89.903	112.993	101.801	72.918	76.129
	ΕΙΣΡΟΕΣ	34.348	34.997	35.370	38.156	44.469	51.913	53.958	57.720	52.834	55.753
	ΕΚΡΟΕΣ	64.835	63.757	64.844	63.505	66.659	70.117	73.669	76.949	72.524	76.828
	ΙΣΟΖΥΓΙΟ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ	-30.487	-28.760	-29.474	-25.349	-22.190	-18.204	-19.711	-19.229	-19.690	-21.075
ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΕΝΩΣΗ ΕΚΤΟΣ ΕΛΛΑΔΑΣ	Ι.Α.Υ.	22.533	34.224	40.882	53.851	68.879	71.699	93.282	82.572	53.228	55.054
	Ι.Τ.Σ.	8.266	14.733	26.262	41.736	62.363	85.791	107.484	98.545	59.676	73.379
	ΕΞΑΓΩΓΕΣ	5.097	4.951	5.540	6.262	6.446	7.349	7.959	8.004	6.652	5.919
	ΕΙΣΑΓΩΓΕΣ	1.695	1.587	1.580	1.475	1.827	2.095	2.142	2.087	1.875	1.982
	ΕΜΠΟΡΙΚΟ ΙΣΟΖΥΓΙΟ	3.402	3.364	3.960	4.787	4.619	5.254	5.817	5.917	4.777	3.937
	ΕΙΣΡΟΕΣ	1.246	52	537	614	884	867	975	1.090	937	949
	ΕΚΡΟΕΣ	3.123	3.334	3.315	3.088	3.570	3.450	3.831	3.853	2.861	3.158

	ΙΣΟΖΥΓΙΟ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ	-1.877	-3.282	-2.778	-2.474	-2.686	-2.583	-2.856	-2.763	-1.924	-2.209
	Ι.Α.Υ.	1.525	82	1.182	2.313	1.933	2.671	2.961	3.154	2.853	1.728
	Ι.Τ.Σ.	1.974	490	1.541	2.108	3.102	4.057	4.414	4.625	4.003	3.899
ΙΤΑΛΙΑ	ΕΞΑΓΩΓΕΣ	46.854	47.163	48.260	52.176	53.656	59.282	64.704	61.784	51.001	58.512
	ΕΙΣΑΓΩΓΕΣ	35.219	33.573	34.466	35.170	36.683	41.790	45.180	47.281	40.105	44.339
	ΕΜΠΟΡΙΚΟ ΙΣΟΖΥΓΙΟ	11.635	13.590	13.794	17.006	16.973	17.492	19.524	14.503	10.896	14.173
	ΕΙΣΡΟΕΣ	4.448	4.446	5.158	5.212	5.458	6.476	6.418	6.720	5.961	5.938
	ΕΚΡΟΕΣ	10.581	9.453	10.482	9.000	9.004	9.787	10.223	10.684	9.776	9.719
	ΙΣΟΖΥΓΙΟ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ	-6.133	-5.007	-5.324	-3.788	-3.546	-3.311	-3.805	-3.964	-3.815	-3.781
	Ι.Α.Υ.	5.502	8.583	8.470	13.218	13.427	14.181	15.719	10.539	7.081	10.392
	Ι.Τ.Σ.	9.660	13.561	13.244	16.621	18.736	19.896	14.756	12.465	9.305	10.880
ΚΩΣΠΑΝΙΑ	ΕΞΑΓΩΓΕΣ	27.690	29.176	32.154	36.603	40.041	41.703	47.771	42.590	31.159	34.484
	ΕΙΣΑΓΩΓΕΣ	15.200	15.575	16.558	17.361	18.210	19.856	20.748	20.797	19.417	22.547
	ΕΜΠΟΡΙΚΟ ΙΣΟΖΥΓΙΟ	12.490	13.601	15.596	19.242	21.831	21.847	27.023	21.793	11.742	11.937
	ΕΙΣΡΟΕΣ	3.047	3.288	3.394	3.776	3.955	4.714	4.983	5.474	4.388	4.625
	ΕΚΡΟΕΣ	10.154	9.919	9.560	9.167	9.684	9.888	10.132	10.387	9.586	9.663
	ΙΣΟΖΥΓΙΟ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ	-7.107	-6.631	-6.166	-5.391	-5.729	-5.174	-5.149	-4.913	-5.198	-5.038
	Ι.Α.Υ.	5.383	6.970	9.430	13.851	16.102	16.673	21.874	16.880	6.544	6.899
	Ι.Τ.Σ.	6.516	8.372	12.200	17.065	20.558	24.327	31.274	26.720	15.422	13.612
ΚΥΡΓΑΛΙΑ	ΕΞΑΓΩΓΕΣ	6.295	6.678	6.279	6.713	7.334	7.378	8.318	8.107	6.132	7.810
	ΕΙΣΑΓΩΓΕΣ	5.020	4.819	4.860	4.589	3.989	4.047	3.954	3.963	3.478	4.010
	ΕΜΠΟΡΙΚΟ ΙΣΟΖΥΓΙΟ	1.275	1.859	1.419	2.124	3.345	3.331	4.364	4.144	2.654	3.800
	ΕΙΣΡΟΕΣ	685	603	631	712	900	1.012	954	1.082	945	905
	ΕΚΡΟΕΣ	1.163	1.150	1.076	950	1.011	1.010	1.253	1.403	1.036	1.109
	ΙΣΟΖΥΓΙΟ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ	-478	-547	-445	-238	-111	2	-299	-321	-91	-204
	Ι.Α.Υ.	797	1.312	974	1.886	3.234	3.333	4.065	3.823	2.563	3.596
	Ι.Τ.Σ.	1.512	2.452	2.170	2.223	4.567	5.089	6.381	5.859	4.214	5.746

- ΓΙΑ ΤΑ ΕΤΗ 2001-2004 ΤΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΕΙΝΑΙ ΑΠΟ ΤΗΝ ΜΗΝΙΑΙΑ ΕΚΔΟΣΗ ΤΗΣ DEUTSCHE BUDES BANK ΤΟΥ 2005
- ΓΙΑ ΤΟ ΕΤΟΣ 2005 ΤΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΕΙΝΑΙ ΑΠΟ ΤΗΝ ΜΗΝΙΑΙΑ ΕΚΔΟΣΗ ΤΗΣ DEUTSCHE BUDES BANK ΤΟΥ 2010
- ΓΙΑ ΤΑ ΕΤΗ 2006-2009 ΤΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΕΙΝΑΙ ΑΠΟ ΤΗΝ ΕΤΗΣΙΑ ΕΚΔΟΣΗ ΤΗΣ DEUTSCHE BUDES BANK ΤΟΥ ΑΥΓΟΥΣΤΟΥ 2011
- ΓΙΑ ΤΑ ΕΤΟΣ 2010 ΤΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΕΙΝΑΙ ΑΠΟ ΤΗΝ ΜΗΝΙΑΙΑ ΕΚΔΟΣΗ ΤΗΣ DEUTSCHE BUDES BANK ΤΟΥ ΜΑΙΟΥ 2011
- Ι.Α.Υ. : ΙΣΟΖΥΓΙΟ ΑΓΑΘΩΝ ΚΑΙ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ

ΔΕΥΤΕΡΟ ΜΕΡΟΣ :ΕΠΙΔΡΑΣΕΙΣ ΤΟΥ ΕΝΙΑΙΟΥ ΝΟΜΙΣΜΑΤΟΣ & ΜΕΣΑ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΗ ΤΩΝ ΑΝΙΣΟΡΡΟΠΙΩΝ ΣΤΗ ΖΩΝΗ ΤΟΥ ΕΥΡΩ

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3

Η επίδραση του ευρώ στην Ευρωζώνη με έμφαση στον Ευρωπαϊκό Νότο

3.1 Οι ανισορροπίες στην Ευρωζώνη

Ένα γεγονός ποτέ δεν μπορεί να είναι μονοσήμαντο. Δεν μπορεί δηλαδή να έχει μόνο αρνητικό ή μόνο θετικό αντίκτυπο. Έτσι, η υιοθέτηση του ευρώ ως κοινού νομίσματος σε αντικατάσταση των εθνικών νομισμάτων των 17 κρατών μελών της Ευρωζώνης, έχει τόσο θετικές επιδράσεις, όσο και αρνητικά φαινόμενα και επιπτώσεις, με συνέπεια τη δημιουργία ανισορροπιών. Υπό αυτό το πρίσμα, άλλες χώρες παρουσιάζουν πλεονάσματα στο ισοζύγιο τρεχουσών συναλλαγών τους και άλλες ελλείμματα με όλα τα δυνητικά πλεονεκτήματα και αδυναμίες που αυτό συνεπάγεται.

Όσον αφορά τη Γερμανία, την Ολλανδία, την Αυστρία και τη Φινλανδία, το ισοζύγιο τρεχουσών συναλλαγών τους παρουσιάζεται πλεονασματικό. Ιδιαίτερα η Γερμανία και η Αυστρία (EC 2010:17) είχαν μικρού μεγέθους αρνητικό ισοζύγιο τρεχουσών συναλλαγών –σε ευρωπαϊκό επίπεδο- από το 1991-2002. Από το 2002 όμως, το ισοζύγιο κινήθηκε δυναμικά και μετατράπηκε σε πλεονασματικό. Ειδικά το πλεόνασμα της Γερμανίας αυξήθηκε σημαντικά, με αποκορύφωμα το 2007 που άγγιξε περίπου το 8% του ΑΕΠ. Αναλόγως, η Ολλανδία παραδοσιακά έχει πλεονασματικό ισοζύγιο τρεχουσών συναλλαγών, το οποίο αυξήθηκε ουσιαστικά μετά την εισαγωγή του ευρώ.

Αντιθέτως, το ευρώ δεν ευνόησε τον Ευρωπαϊκό Νότο στο βαθμό που επωφελήθηκε ο Ευρωπαϊκός Βορράς, με αποτέλεσμα να δημιουργηθούν αποκλίσεις εντός της Ευρωπαϊκής Ένωσης σε τέτοιο βαθμό που να απειλείται η Ευρωζώνη ακόμα και με διάλυση.

Όπως αναφέρει ο Aristotelous Kyriacos (2008:41), οι Micco, Stein & Ordonez (2003), De Nardis & Vicarelli (2003), Barr, Breedon & Miles (2003), Flam & Nordstrom (2003 & 2006), Berger & Nitsch (2005), εξέτασαν την επίδραση της Ευρωπαϊκής Νομισματικής Ένωσης (ΕΝΕ) στο εμπόριο εντός Ευρωζώνης και τα ευρήματα της έρευνάς τους κατέδειξαν ότι, η επίδραση του ευρώ στο εμπόριο εντός της ευρωζώνης υπήρξε θετική και οικονομικά σημαντική.

Συγκεκριμένα, η Ευρωπαϊκή Νομισματική Ένωση είχε θετικό αντίκτυπο στο εμπόριο της Αυστρίας, του Βελγίου, του Λουξεμβούργου, της Γαλλίας, της Γερμανίας, της Ιρλανδίας, της Ιταλίας, της Ολλανδίας, της Φινλανδίας και της Ισπανίας. Αναφορικά με την Ελλάδα και την Πορτογαλία, η επίδραση της ΕΝΕ στο εμπόριο εντός Ευρωζώνης υπήρξε αρνητική.

Ειδικά για την Ελλάδα, η υιοθέτηση του ευρώ ως εθνικό νόμισμα την 1^η Ιανουαρίου 2001, οδήγησε σε πτώση των εξαγωγών της (ibid 2008:50) με τα άλλα κράτη της Ευρωπαϊκής Ένωσης που επίσης υιοθέτησαν το ευρώ ως εθνικό τους νόμισμα, γεγονός το οποίο οφείλεται πιθανά στην απώλεια της ανταγωνιστικότητας της Ελλάδας στις αγορές της Ευρωζώνης.

Ο Aristotelous Kyriacos (2008:41), επίσης επισημαίνει ότι η διαφορετικότητα αυτής της επίδρασης στο εμπόριο προκύπτει από το γεγονός ότι υπάρχουν διαφορές στη σύνθεση του εμπορίου, στο επίπεδο της οικονομικής ανάπτυξης και στο βαθμό ανοίγματος του εμπορίου (όσο μεγαλύτερο το άνοιγμα τόσο περισσότερα τα οφέλη).

Αντιθέτως, οι Helge Berger & Volker Nitsch (2010:1,14) και οι Belke Ansgar & Dreger Christian (2011:3,16-17) υποστηρίζουν ότι με την εισαγωγή του ευρώ, ως ενιαίου νομίσματος, οι ανισορροπίες στη ζώνη του ευρώ διευρύνθηκαν αρκετά προκαλώντας μεγαλύτερες αποκλίσεις. Τα ευρήματα της έρευνάς τους συνάδουν με την παρατήρηση ότι, οι ανισορροπίες τείνουν να είναι μικρότερες μεταξύ των εμπορικών εταίρων σε καθεστώς κυμαινόμενων ονομαστικών συναλλαγματικών ισοτιμιών και ότι τα διμερή εμπορικά πλεονάσματα μειώνονται σε καθεστώς πραγματικών συναλλαγματικών ισοτιμιών. Οι Helge Berger & Volker Nitsch (2010:10) στη μελέτη τους, διαπίστωσαν ότι υπάρχει σύνδεση του καθεστώτος συναλλαγματικών ισοτιμιών και των εμπορικών ανισορροπιών. Κυμαινόμενες συναλλαγματικές ισοτιμίες μπορεί να συνεπάγονται χαμηλότερες εμπορικές ανισορροπίες, αλλά μεγαλύτερη μεταβλητότητα των συναλλαγματικών ισοτιμιών δεν συνεπάγεται οπωσδήποτε περεταίρω μείωση των διμερών εμπορικών ανισορροπιών.

Αν και οι σχέσεις του διμερούς εμπορίου δεν είναι απαραίτητο να είναι ισοσκελισμένες, η εμφάνιση μόνιμης και βαθιάς ανισορροπίας ανάμεσα σε ζεύγη χωρών μπορεί να αντανακλά βαθύτερες πολιτικές τάσεις και δυσκαμψίες των αγορών (ibid:14). Οι συγγραφείς επιβεβαιώνουν ότι, η πολιτική και οι θεσμοί της αγοράς επηρεάζουν το εξωτερικό ισοζύγιο. Χώρες με σχετικά λιγότερη ευελιξία στην αγορά προϊόντων και εργασίας, τείνουν να εμφανίζουν μεγαλύτερα εμπορικά ελλείμματα.

Μερικές από τις περισσότερο παρατεταμένες εμπορικές ανισορροπίες εντός της ζώνης του ευρώ, προκύπτουν από τα υψηλότερα επίπεδα προστασίας της απασχόλησης. Απεναντίας, τα εμπορικά πλεονάσματα τείνουν να είναι υψηλότερα (και τα ελλείμματα χαμηλότερα) σε χώρες με σχετικά προσαρμόσιμες οικονομίες και συνετές δημοσιονομικές πολιτικές.

Εν τέλει τα ευρήματά τους συνεπάγονται και θετικές και αρνητικές προοπτικές. Οι αρνητικές επιπτώσεις είναι ότι οι αμετάκλητα σταθερές ονομαστικές συναλλαγματικές ισοτιμίες έρχονται με το κόστος μεγαλύτερων και πιο επίμονων εμπορικών ανισορροπιών, όπως ισχυριζόταν ο Friedman (1953) πριν από μισό αιώνα. Οι καλές προοπτικές είναι ότι οι ανισορροπίες αυτές δεν είναι εντελώς αναπόφευκτες. Στο σύστημα σταθερών συναλλαγματικών ισοτιμιών, οι εμπορικές ανισορροπίες είναι όλο και πιο μικρές και η προσαρμογή τους στους κραδασμούς γίνεται ολοένα και πιο γρήγορη όσο πιο ευέλικτη είναι η εγχώρια εργασία και η αγορά προϊόντων.

Ωστόσο, οι Decressin & Stavrev (2009:19) υποστηρίζουν ότι δεν υπάρχει σύνδεση ανάμεσα στις ανισορροπίες του ισοζυγίου τρεχουσών συναλλαγών και των συναλλαγματικών ισοτιμιών. Με άλλα λόγια, δεν ευθύνεται το κοινό νόμισμα για τις ανισορροπίες εντός της Ευρωζώνης.

Ο φόβος ότι η δημιουργία της Ευρωπαϊκής Νομισματικής Ένωσης- με το γνώρισμα της απουσίας των εθνικών νομισμάτων-θα επέφερε κλυδωνισμούς σε συγκεκριμένες χώρες που θα μπορούσαν να προκαλέσουν μεγαλύτερες αποκλίσεις στο ισοζύγιο τρεχουσών συναλλαγών μεταξύ των κρατών-μελών, φαίνεται να μην επιβεβαιώνεται σύμφωνα με τη μελέτη των Decressin & Stavrev (2009:1-23). Βάσει αυτής της έρευνας που διεξήγαγαν σχετικά με το ισοζύγιο τρεχουσών συναλλαγών στην Ευρωζώνη, μελετώντας τις αποκλίσεις των χωρών της Ευρωζώνης και συγκρίνοντας τις με 13 προηγμένες οικονομίες, τα συμπεράσματα στα οποία κατέληξαν ήταν ότι, οι αποκλίσεις στην περιοχή της Ευρωζώνης είναι μικρότερες και δεν έχουν αυξητικές τάσεις συγκριτικά με τις 13 προηγμένες οικονομίες με πιο ευέλικτες συναλλαγματικές ισοτιμίες. Επίσης, το μέγεθος των κλυδωνισμών στα κράτη-μέλη της Ευρωζώνης είναι μικρότερο, ωστόσο η διαφορά εντοπίζεται στο γεγονός ότι η εμμονή τους είναι μεγαλύτερη σε σύγκριση με άλλες προηγμένες οικονομίες.

Οι αποκλίσεις εντός της Ευρωπαϊκής Νομισματικής Ένωσης έχουν αυξηθεί αλλά αυτό είναι μια τάση που χρονολογείται στις αρχές της δεκαετίας του 90, δηλαδή

πριν την έναρξη της Νομισματικής Ένωσης. Αυτό που έχει αλλάξει είναι η δυναμική των τρεχουσών συναλλαγών στις χώρες της Ευρωζώνης. Ειδικότερα, παρά το γεγονός ότι το μέγεθος των κλυδωνισμών στις τρέχουσες συναλλαγές μειώθηκε, εντούτοις η παρουσία τους έχει αυξηθεί.

Τα γεγονότα καταδεικνύουν ότι, το μέγεθος των σοκ στις πραγματικές συναλλαγματικές ισοτιμίες στις χώρες της Ευρωζώνης έχει μειωθεί και αυτοί οι κλυδωνισμοί είναι πιο μικροί από άλλες ανεπτυγμένες οικονομίες. Επιπρόσθετα, για τις χώρες της Ευρωζώνης η σχέση μεταξύ τρεχουσών συναλλαγών και πραγματικών συναλλαγματικών ισοτιμιών έχει σταδιακά αποδυναμωθεί.

Δεν υπάρχει ευθεία σχέση ανάμεσα στη διασπορά και τη δυναμική των τρεχουσών συναλλαγών από τη μία και στην ακαμψία των συναλλαγματικών ισοτιμιών από την άλλη, συμπληρώνουν οι ερευνητές. Η διασπορά στις τρέχουσες συναλλαγές μπορεί να οφείλεται σε άλλους παράγοντες όπως δημογραφικούς, εισοδηματικούς, δημοσιονομικούς, τους οποίους θα αναλύσουμε στο τέταρτο κεφάλαιο, στο οποίο γίνεται μνεία στα αίτια των ανισορροπιών στον ευρωπαϊκό χώρο.

Κλείνοντας να σημειωθεί ότι, ξέχωρα από τις εμπορικές ανισορροπίες, οι οποίες συνόδευσαν την έλευση του ευρώ, με όλα όσα αυτό συνεπάγεται, η εισαγωγή του ευρώ υπήρξε μια κύρια δομική αλλαγή που μεταμόρφωσε τη χρηματοπιστωτική αρχιτεκτονική της Ευρώπης. Από τα διαθέσιμα στοιχεία προκύπτει ότι το ευρώ είχε δύο κύριες επιδράσεις (ECB:2010:87-88):

Πρώτον, τον περιορισμό του κινδύνου, ο οποίος συνδέεται με τις συναλλαγματικές ισοτιμίες εντός Ευρωζώνης και την επακόλουθη απομάκρυνση των ασφάλιστρων κινδύνου των συναλλαγματικών ισοτιμιών και ως εκ τούτου την προώθηση του εμπορίου και της χρηματοπιστωτικής ενοποίησης μεταξύ των κρατών μελών της Ευρωζώνης συμβάλλοντας στην οικονομική ανάπτυξη.

Δεύτερον, η εισαγωγή ενός νέου νομισματικού καθεστώτος σταθερά προσανατολισμένου στη διατήρηση της τιμολογιακής σταθερότητας, το οποίο συνετέλεσε στην καλύτερη αγκίστρωση των πληθωριστικών προσδοκιών κατά μήκος της Ευρωζώνης.

3.2 Η σημασία της Περιφέρειας για την ανάδειξη της Γερμανίας και το γερμανικό μοντέλο ανάπτυξης

«Η Γερμανία χρωστάει στην άσωτη περιφέρεια».

Έτσι τιτλοφορείται το άρθρο των Olivier Jeanne, Arvind Subramanian και John Williamson στους Financial Times¹¹, οι οποίοι σπεύδουν να διαψεύσουν την επιχειρηματολογία γύρω από την άσωτη περιφέρεια (τις χώρες PIGS) έναντι του καλού και υπεύθυνου κέντρου (τη Γερμανία) επισημαίνοντας ότι η Γερμανία χρωστάει στην άσωτη περιφέρεια.

Μπορεί ο Ευρωπαϊκός Νότος να ακολούθησε μη βιώσιμες στρατηγικές επί σειρά ετών και να ξόδευε περισσότερα από όσα μπορούσε να παράγει, ωστόσο όμως η εξαγωγική δραστηριότητα της Γερμανίας από το 2002, δηλαδή μία χρονιά από τότε που εισήχθη το ευρώ στην Ελλάδα και μόλις 3 χρόνια από την εισαγωγή του ενιαίου νομίσματος στις υπόλοιπες χώρες της Ευρωζώνης, παρουσιάζει υψηλά επίπεδα συνοδευόμενη από υψηλούς ρυθμούς ανάπτυξης.

Το ευρώ είναι πάρα πολύ καλό για τη Γερμανία και η ίδια το γνωρίζει αυτό. Για τον εξαγωγικό της προσανατολισμό το ευρώ είναι ασθενέστερο από ότι θα ήταν το γερμανικό μάρκο, επειδή ακριβώς περιλαμβάνει χώρες όπως η Ελλάδα και η Πορτογαλία, συνεχίζουν οι συντάκτες. Επιπροσθέτως, δεν θα μπορούσε να αγγίξει ρυθμούς ανάπτυξης της τάξεως του 4% αν απουσίαζε το ευρώ.

Συνεπώς, η άποψη αυτή αποτελεί ένα ακόμα επιχείρημα της σημασίας της περιφέρειας για την ευρωστία που έχει αποκτήσει η Γερμανία. Ωστόσο, αυτοί οι ρυθμοί ανάπτυξης δεν είναι βέβαιο αν θα μπορούσαν να προσεγγιστούν από άλλα κράτη δια μέσου της υιοθέτησης του γερμανικού μοντέλου.

Το γεγονός ότι η Γερμανία είναι μια χώρα με διαρκή πλεονάσματα στο ισοζύγιο τρεχουσών συναλλαγών της, προκαλεί τον μιμητισμό. Θα μπορούσε να αποτελέσει το πρότυπο του ευρωπαϊκού μοντέλου ανάπτυξης, ούτως ώστε άλλες οικονομίες λιγότερο ανταγωνιστικές να υιοθετήσουν τις πρακτικές της και να αγγίξουν παρόμοιους ρυθμούς ανάπτυξης?

Η απάντηση είναι μάλλον αρνητική. Σύμφωνα με τον Philip Whyte (2010:11,12) η Γερμανία κατορθώνει και πετυχαίνει αυτά τα πλεονάσματα επειδή επί μακρό χρονικό διάστημα αποτέλεσε μια οικονομία με χαμηλή ζήτηση και υψηλά

---

¹¹ Financial Times 25.5.2011

επίπεδα επένδυσης. Δηλαδή ακριβώς το αντίθετο από τους υπόλοιπους. Αν για παράδειγμα η Ελλάδα και η Ισπανία γίνονταν Γερμανία, τότε η Γερμανία θα έπρεπε να είναι λιγότερο ο εαυτός της.¹²

Η εξισορρόπηση, συνεχίζει ο Philip Whyte, από πλευράς Ευρωζώνης ή γενικότερα Ευρωπαϊκής Ένωσης, απέναντι στη γερμανική υπεροχή, δεν είναι να μειωθούν οι γερμανικές εξαγωγές, αλλά να κατευθυνθεί η παραγωγικότητα των χωρών αυτών στον αποτραβηγμένο τομέα των υπηρεσιών και να ενθαρρυνθούν οι εταιρίες στην εγχώρια επένδυση και όχι στο εξωτερικό. Με άλλα λόγια, να προσανατολιστούν τα αδύναμα κράτη στους τομείς των υπηρεσιών, όπως για παράδειγμα στον τουρισμό και τις τραπεζικές ή ασφαλιστικές υπηρεσίες.

Επιπροσθέτως, τα υπερβολικά πλεονάσματα μπορεί να είναι το σύμπτωμα μιας εγχώριας αδυναμίας και όχι μιας εξωτερικής δύναμης. Κάτι που μπορεί μεμονωμένα να επιτυγχάνει η Γερμανία, δεν είναι εφικτό να συμβεί αν προσπαθήσουν να το εκμεταλλευτούν και οι υπόλοιποι. Αν το σύνολο της Ευρωζώνης αποταμίευε περισσότερο από ότι ξόδευε όπως συμπεριφέρεται η Γερμανία, τότε δεν θα μπορούσε να κινηθεί η «μηχανή», καθώς θα έμπαινε σε λειτουργία το παίγνιο του μηδενικού αθροίσματος.

Εξάλλου όπως προκύπτει στο άρθρο των Cesaratto & Stirati (2011:14-25) ο εξαγωγικός προσανατολισμός της Γερμανίας ήταν μια σκόπιμη απόφαση της Γερμανικής ελίτ μετά τον Δεύτερο Παγκόσμιο Πόλεμο. Κατά τη διάρκεια αυτής της περιόδου, η αντιμετώπιση προς τον υπόλοιπο κόσμο μπορεί να θεωρηθεί ως λειτουργικός παράγοντας για την πειθαρχία και αποτελεσματικότητα του εγχώριου εργατικού δυναμικού και αντίστροφα, σε μια εσωτερική διαδικασία ενδυνάμωσης. Αυτού του τύπου το μοντέλο μας υπενθυμίζει τον κλασικό ορισμό του μερκαντισμού, στη βάση του οποίου κύρια επιδίωξη είναι τα εμπορικά πλεονάσματα μέσω της ενθάρρυνσης των εξαγωγών και της αποτροπής των εισαγωγών, μεγιστοποιώντας την εγχώρια παραγωγή και απασχόληση, τιθασεύοντας την εργασία και συγκρατώντας την κατανάλωση (πχ. χαμηλό μισθολογικό κόστος). Αυτή η προοπτική, όπως τονίζουν οι Cesaratto & Stirati, συνάδει με την άποψη του Kalecki (1971) περί καθαρών εξαγωγών ως μέσου για να ευνοηθούν τα εγχώρια πλεονάσματα και η παραγωγή, μέσα από το κανάλι των μισθών.

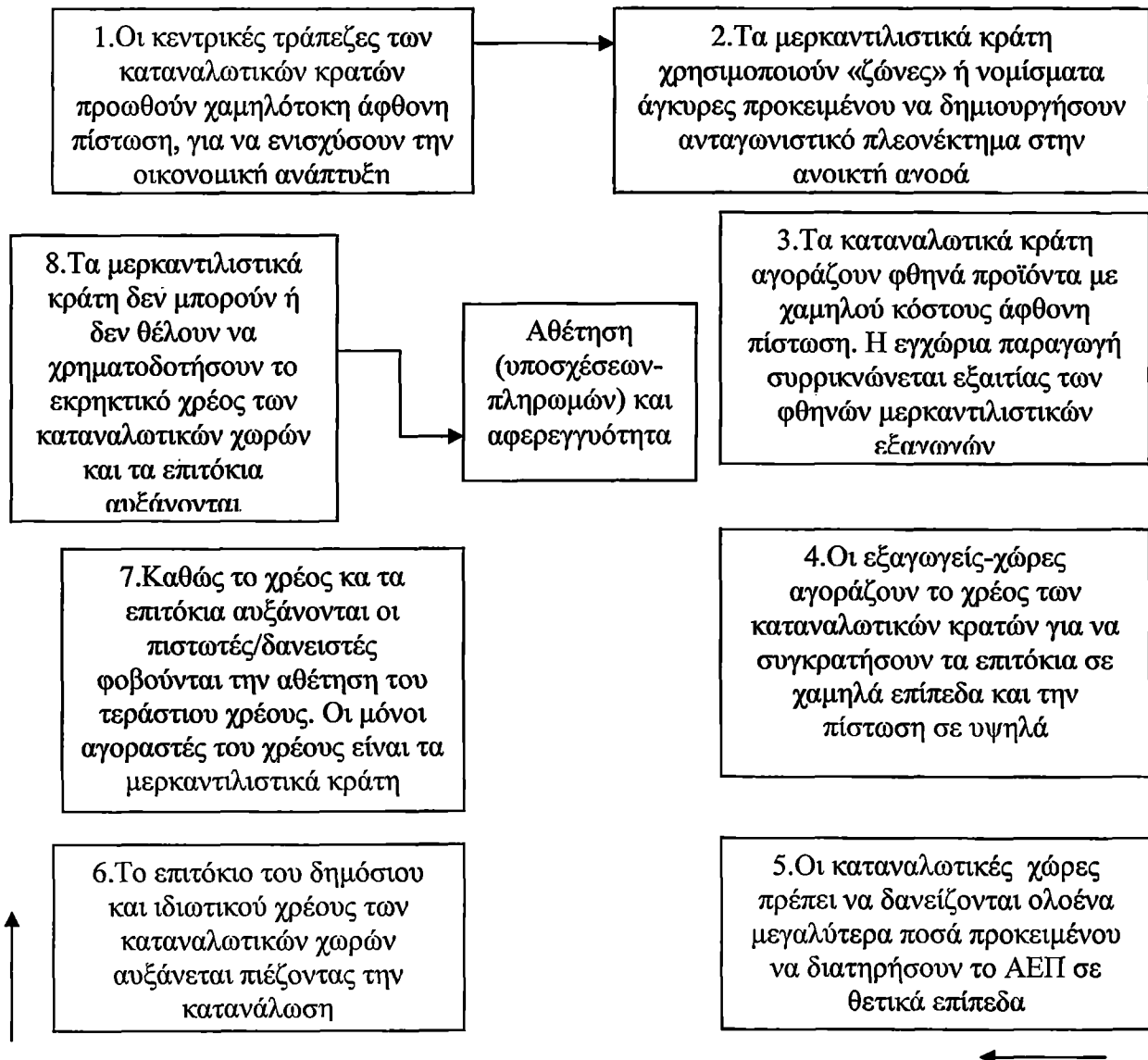
¹² Ο Martin Wolf, στους Financial Times (9 Μαρτίου 2010) αναφέρει πως «η κρίση της Ευρωζώνης είναι εφιάλτης για την Γερμανία» υπονοώντας ακριβώς αυτό.

Ακόμα και αν πρόκειται για «ασυνείδητο» μερκαντισμό, το μοντέλο εστέφη από αξιοσημείωτη επιτυχία προσφέροντας ευημερία. Το γεγονός αυτό εγείρει ορισμένα ερωτήματα, περί των συνεπειών που απορρέουν από μια τέτοιου είδους στρατηγική, οι οποίες δεν είναι άλλες από τις γνωστές ανισορροπίες σε ευρωπαϊκό επίπεδο, τα αίτια των οποίων έχουν αναπτυχθεί στο τέταρτο κεφάλαιο της παρούσας πτυχακής εργασίας.

Η παραδοσιακή γερμανική απάντηση, συνεχίζουν οι Cesaratto & Stirati (2011:14-25), είναι ότι αυτό δεν αποτελεί πρόβλημα της Γερμανίας και ότι η Γερμανία υποδεικνύει την κατεύθυνση της αλλαγής. Η θέση αυτή αποπνέει ένα άρωμα κενσιανής προοπτικής, δεδομένου ότι θα ισοδυναμούσε σε μια γενικευμένη υιοθέτηση μιας ανταγωνιστικής αντιπληθωριστικής στρατηγικής.

Σε συνδυασμό με τα ανωτέρω το παρακάτω διάγραμμα του Charles Hugh Smith (2011), απεικονίζει τη δυναμική ανάμεσα στα μερκαντιστικά και στα καταναλωτικά κράτη:

Ο κύκλος του μερκαντιστικού έθνους και του καταναλωτικού-με χρέος- έθνους

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4

Το μέλλον της Ευρωζώνης: Αποφεύγοντας τις ανισορροπίες

4.1 Οι Ανισορροπίες του ισοζυγίου τρεχουσών συναλλαγών του Ευρωπαϊκού Νότου. Τι προκάλεσε τα τεράστια ελλείμματα στον Ευρωπαϊκό Νότο?

Προκειμένου να προταθούν μέσα πολιτικής για την αντιμετώπιση των ανισορροπιών, προέχει να εξεταστεί ποια είναι εκείνα τα αίτια που τις προκαλούν.

Η σχέση πυρήνα (κέντρου) - περιφέρειας που συνεπάγονται οι παγκόσμιες ανισορροπίες, είναι μεταξύ της περιφέρειας - χωρών σύγκλισης και του ανεπτυγμένου κέντρου. Αυτή η σχέση είναι γνωστή ως Bretton Woods 2 και εξομοιώνεται με τις ανισορροπίες της Δυτικής Ευρώπης/Αμερικανικής Οικονομίας, κατά τη διάρκεια της εποχής του Bretton Woods 1 (Dooley et. al. 2003, στο Cesaratto & Stirati (2011)).

Σύμφωνα με τους Cesaratto & Stirati (2011:2), τα αίτια αυτών των ανισορροπιών που οδήγησαν και την Ευρώπη σε κρίση είναι ποικίλα. Όπως αναφέρουν, από την έναρξη της ΕΝΕ το 1999, η Γερμανία επεδίωξε μισθολογικές και δημοσιονομικές πολιτικές όπως την συγκράτηση των μισθών, τις δημοσιονομικές προσαρμογές καθώς και μεταρρυθμίσεις στην αγορά εργασίας, προς την κατεύθυνση ενός πιο ευέλικτου εργατικού δυναμικού. Η γερμανική κυβέρνηση την περίοδο 2000-2009, εφάρμοσε πολιτική συγκράτησης του μισθολογικού κόστους με αποτέλεσμα το κόστος εργασίας ανά μονάδα παραγόμενου προϊόντος να αυξηθεί μόλις 5,8% στη Γερμανία, ενώ το αντίστοιχο κόστος εργασίας στην Ισπανία, Ιταλία, Ελλάδα και Ιρλανδία αυξήθηκε περίπου 30% (Charles Hugh Smith :2011).

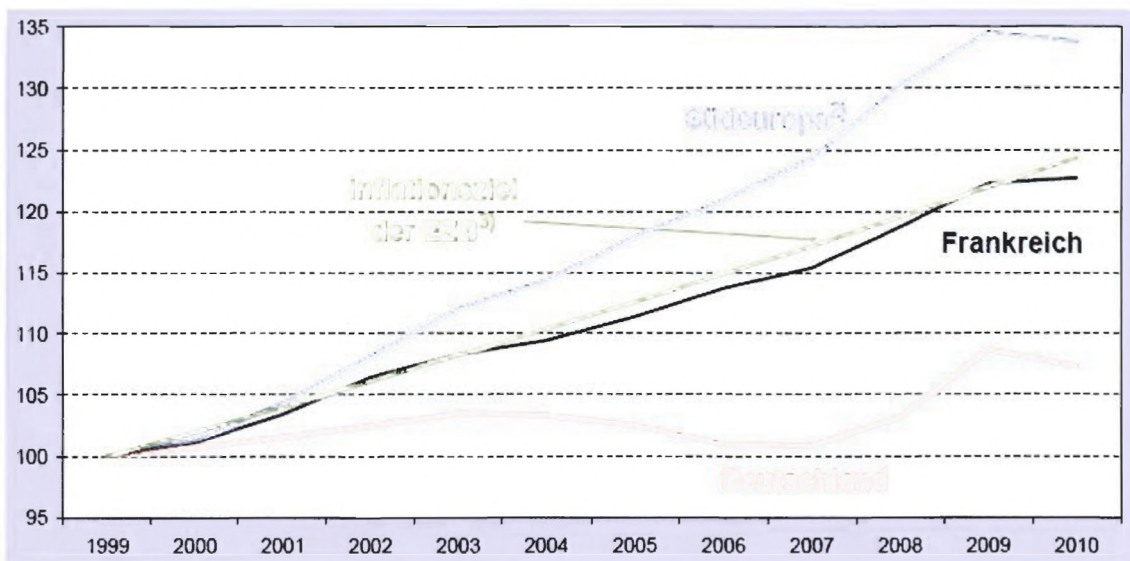
Οι συνέπειες αυτών των ασυμμετριών στην παραγωγικότητα, στο έλλειμμα και στο χρέος εντός Ευρωζώνης είναι μεγάλες, συνεχίζει ο Charles Hugh Smith. Στην πραγματικότητα, το ευρώ πρόσφερε στην μερκαντιλιστική Γερμανία ένα ανταγωνιστικό πλεονέκτημα, κλειδώνοντας σε ένα νόμισμα τα κράτη που εισήγαγαν, καθώς πλέον τα γερμανικά προϊόντα ήταν φθηνότερα απ' ό,τι τα εγχώρια παραγόμενα προϊόντα τους. Με άλλα λόγια, η Γερμανία διακρατώντας χαμηλά το κόστος παραγωγής της, έγινε πιο αποτελεσματική από τους γείτονές της στην Ευρωζώνη. Με αυτό τον τρόπο, κατασκεύασε μια *de facto* υποτίμηση εντός της Ευρωζώνης μειώνοντας το κατά μονάδα κόστος των αγαθών της.

Αυτή η πολιτική στάση, αντισταθμίστηκε από μια σχετική απώλεια πολιτικής από την Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα, η οποία ήταν προσαρμοσμένη στις χώρες του

κέντρου και οι επεκτατικές πολιτικές της κατευθύνθηκαν κατά κύριο λόγο στις χώρες της περιφέρειας (RMFa 2010:5).

Ο Paul Krugman (2011), στο επόμενο διάγραμμα δείχνει παραστατικά τις αποκλίσεις εντός της ζώνης του ευρώ, όπου απεικονίζεται το κατά μονάδα κόστος. Η κόκκινη γραμμή είναι η Γερμανία, η μαύρη γραμμή είναι η Γαλλία, η πράσινη γραμμή είναι ο επιθυμητός στόχος της ΕΚΤ (2% πληθωρισμός), η μπλέ γραμμή είναι η Νότια Ευρώπη. Το θέμα είναι, όπως αναφέρει ο Paul Krugman, ότι η εισαγωγή του ευρώ οδήγησε σε μια περίοδο χαμηλών επιτοκίων στη Νότια Ευρώπη πυροδοτώντας πληθωριστικές εξάρσεις. Όταν η έξαρση αυτή τελείωσε, ο Ευρωπαϊκός Νότος απέμεινε μη ανταγωνιστικός σε σχέση με τη Βόρεια Ευρώπη. Ωστόσο, η ΕΚΤ απαιτεί το ανταγωνιστικό αυτό χάσμα να αποκατασταθεί δια μέσω του αποπληθωρισμού στο Νότο και όχι μέσω πληθωρισμού στη Γερμανία.

Εργατικό κόστος¹⁾ Γερμανίας και Ν. Ευρώπης

1) Μονάδα βάσης 1999 = 100, 2) Ελλάδα, Πορτογαλία, Ιταλία, Ισπανία,

3) Πληθωρισμός 2%

Πηγή: AMECO (Νοέμβριος 2010)

Από το 1999 σε έναν αριθμό περιφερειακών χωρών - Ισπανία, Πορτογαλία και Ελλάδα - οι εύκολες και φθηνές χρηματοπιστωτικές αγορές καθόρισαν την αύξηση της εγχώριας ζήτησης η οποία συνδέθηκε με ονομαστικούς μισθούς και τιμές πάνω από το μέσο όρο των υπολοίπων κρατών μελών της Ευρωζώνης. Αυτή η αύξηση της εγχώριας ζήτησης συνδέθηκε με τις φούσκες των ακινήτων στην Ισπανία

και την αύξηση των δημοσίων δαπανών στην Ελλάδα. Σε όλα τα παραπάνω πρέπει να προστεθούν και τα χαμηλά ονομαστικά επιτόκια.

Όσον αφορά την εποχή της μεγάλης «φούσκας», κατευθύνθηκαν σημαντικές κεφαλαιακές ροές προς τις περιφερειακές οικονομίες οδηγώντας σε απότομη αύξηση του κόστους τους συγκριτικά με τη Γερμανία. Τώρα η «φούσκα» έσκασε και τα κόστη αυτά πρέπει να αντιμετωπιστούν. Το ερώτημα που γεννάται είναι : θα πρέπει να αντιμετωπιστούν μέσω της αύξησης του πληθωρισμού στη Γερμανία ή δια μέσου του αποπληθωρισμού στην Ισπανία?

Όπως επισημαίνει ο Krugman, η απάντηση βρίσκεται κάπου στο ενδιάμεσο, δεδομένου ότι ο αποπληθωρισμός πάντοτε και πάντα υπήρξε πολύ δαπανηρός. Η προσαρμογή θα έπρεπε να πάρει τη μορφή της αύξησης των μισθών στη Γερμανία αντί να μειωθούν οι μισθοί στην Ισπανία.

Αυτό όμως που η ΕΚΤ υποστηρίζει είναι ότι, για τη Γερμανία αυτό που είναι ανεκτό και αποδεκτό, είναι η μη ύπαρξη πληθωρισμού, τοποθετώντας όλο το βάρος της προσαρμογής στην περιφέρεια. Από την αρχή οι ευρωσκεπτικιστές ανησυχούσαν για την κοινή νομισματική πολιτική που θα ταιριάζει σε όλους, αλλά εν τέλει αυτό που συμβαίνει είναι πολύ χειρότερο: κοινή νομισματική πολιτική για τον ένα , τη Γερμανία και μόνο. Αυτό είναι μια συνταγή για μια παρατεταμένη και οδυνηρή ύφεση στην περιφέρεια.

Στα ανωτέρω πρέπει να προστεθεί το γεγονός ότι, οι χώρες της περιφέρειας προκειμένου να ενσωματωθούν, εισήγαγαν κεφάλαια για να συγκλίνουν με τα κράτη-μέλη του πυρήνα. Κατά τεκμήριο, αυτό που προκάλεσε τα τεράστια ελλείμματα στον Ευρωπαϊκό Νότο ήταν ότι οι χώρες της περιφέρειας χρηματοδοτήθηκαν από τις καθαρές κεφαλαιακές ροές των πλεονασματικών χωρών σε μια φιλοσοφική διάσταση της διαδικασίας σύγκλισης. Δυστυχώς, όπως προηγούμενες εμπειρίες οικονομικών κρίσεων έχουν καταδείξει, από τον αναπτυσσόμενο κόσμο, οι κεφαλαιακές ροές δεν χρηματοδότησαν παραγωγικούς τομείς της οικονομίας αλλά κυρίως την ιδιωτική κατανάλωση.

Η δυναμική των αυξημένων ονομαστικών μισθών σε αντιδιαστολή με την υποτονική αύξηση της παραγωγικότητας, φαίνεται ότι οδήγησε τις χώρες της περιφέρειας στην προοδευτική απώλεια της διεθνούς ανταγωνιστικότητάς τους. Ο ανεπιτυχής συνδυασμός των δυναμικών εισαγωγών και των αδύναμων εξαγωγών, καθόρισαν τα μόνιμα ελλείμματα στο ισοζύγιο τρεχουσών συναλλαγών και στη σταδιακή συσσώρευση του εξωτερικού χρέους τους. Όσον αφορά τις ανισορροπίες

στο πεδίο των εξωτερικών συναλλαγών, η διόγκωση του ελλείμματος στα προ της κρίσης χρόνια, αντανακλά μια σοβαρή και χρονίζουσα υστέρηση ως προς την ανταγωνιστικότητα, είτε λόγω ανεπάρκειας, όπως για παράδειγμα στις περιπτώσεις της Ιταλίας, της Ισπανίας και της Πορτογαλίας όπου υπήρχε αδυναμία ουσιαστικής ενίσχυσης της παραγωγικότητας, είτε λόγω λανθασμένων πολιτικών, όπως στην περίπτωση της Ελλάδας, όπου η υστέρηση αυτή προήλθε από την ταχεία αύξηση των αμοιβών της εργασίας, η οποία και εξουδετέρωσε τα οφέλη από μια σημαντική αύξηση της παραγωγικότητας.

Ανεξαρτήτως των αιτιών της, η υστέρηση της ανταγωνιστικότητας αποτελεί καίρια πτυχή του οικονομικού προβλήματος όλων των περιφερειακών οικονομιών της Ευρωζώνης και κρίσιμο εμπόδιο στην οικονομική τους ανάκαμψη. Καθώς η ανάκτηση της ανταγωνιστικότητας αποτελεί καίριο ζητούμενο, οι εξελίξεις στο επίπεδο των τιμών είναι σκόπιμο να επισημανθούν. Στην Ελλάδα ο διαφαινόμενος υψηλός πληθωρισμός υποσκάπτει τη βελτίωση της ανταγωνιστικότητας, ενώ στην Ιταλία, την Πορτογαλία και την Ισπανία η συγκλίνουσα με το μέσο όρο της Ευρωζώνης πορεία των τιμών δεν συνεισφέρει στη δημιουργία ανταγωνιστικού πλεονεκτήματος.

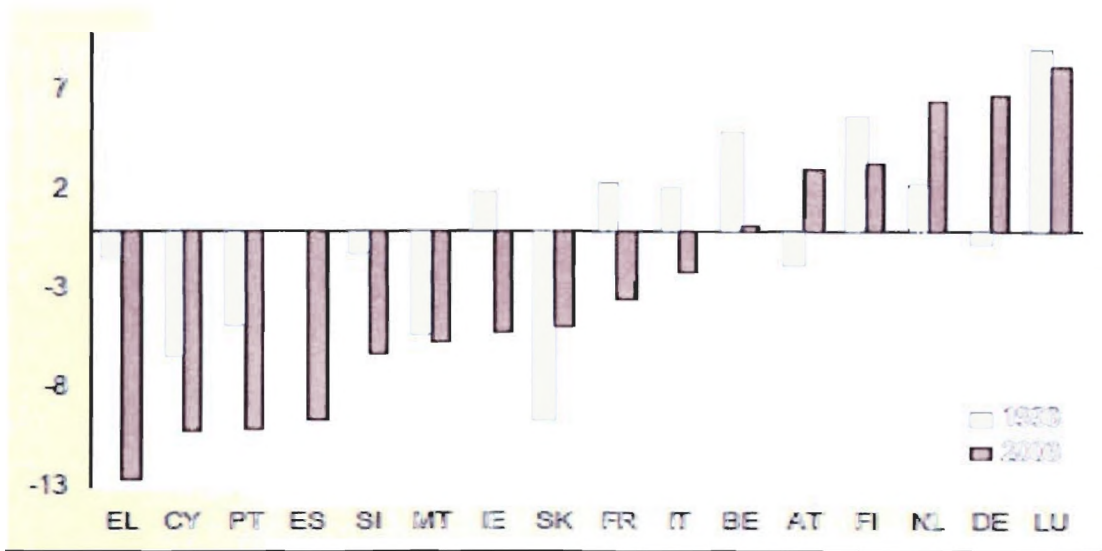
Συμμετρικώς, οι χώρες του κέντρου (της Ευρώπης) επωφελήθηκαν από τις εξαγωγές που προήλθαν από την αύξηση της συνολικής ζήτησης των χωρών της περιφέρειας. Αν δεν υπήρχαν οι βιώσιμες εξαγωγές προς τα κράτη της περιφέρειας (του Ευρωπαϊκού Νότου) η Γερμανία θα είχε γλιστρήσει από τη χαμηλή ανάπτυξη σε στασιμότητα. Όπως σχολιάζει ο Charles Hugh Smith (2011), χωρίς την τεράστια εξαγωγική ανάπτυξη της γερμανικής οικονομίας που απορρέει από την υιοθέτηση του μερκαντισμού, η Γερμανία θα είχε παραμείνει στάσιμη.¹³

Όπως απεικονίζεται στο γράφημα 2, συγκρίνοντας το ισοζύγιο τρεχουσών συναλλαγών των χωρών της Ευρωζώνης κατά την περίοδο 1998-2008 (ως μερίδιο του ΑΕΠ) διαπιστώνουμε την επιδείνωση της θέσης του ισοζυγίου τρεχουσών συναλλαγών των χωρών της περιφέρειας, η οποία αναδύεται από τη βελτίωση του πλεονασματικού ισοζυγίου τρεχουσών συναλλαγών των χωρών του κέντρου και ιδιαίτερα της Γερμανίας και της Ολλανδίας.

Αντιστοίχως, τα ελλειμματικά κράτη της ζώνης του ευρώ αντικατοπτρίζονται από τα πλεονασματικά κράτη όπως παρουσιάζεται στο γράφημα 3.

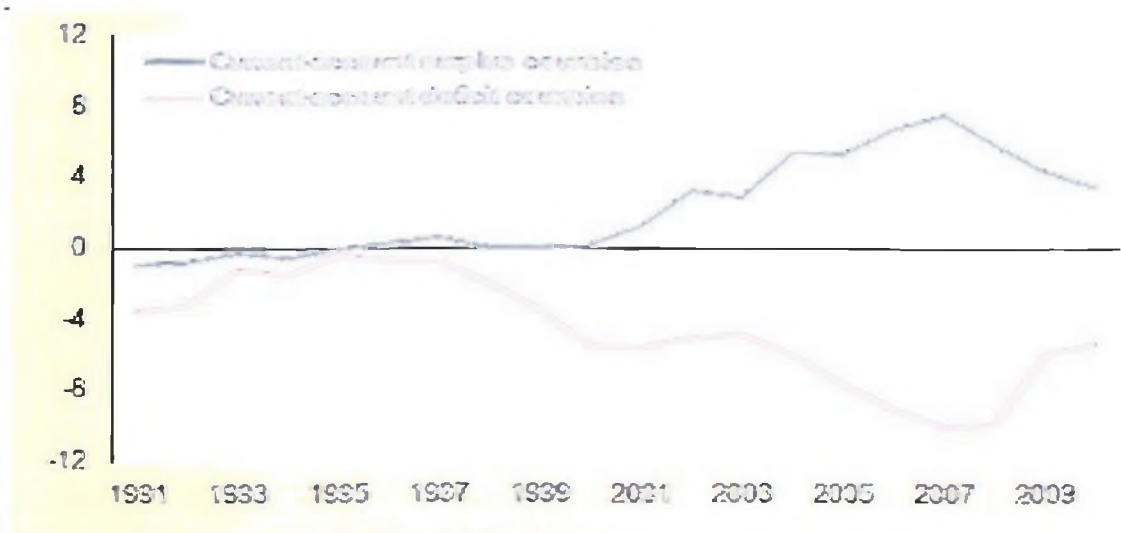
¹³ Αξίζει να σημειωθεί ότι, οι εξαγωγές της Γερμανίας είναι περίπου ίσες με εκείνες της Κίνας (1.2 τρις \$) αν και ο γερμανικός πληθυσμός των 82 εκ είναι μόλις το 6% του κινεζικού των 1.3 δις.

Γράφημα 2: Θέση ισοζυγίου τρεχουσών συναλλαγών των κρατών μελών της ευρωζώνης (ως ποσοστό του ΑΕΠ) την περίοδο 1998-2008

(1) Net lending and borrowing from national accounts for all Member States except LU (incl. of current transactions).
Source: Commission services.

Γράφημα 3: Θέση ισοζυγίου τρεχουσών συναλλαγών, πλεονασματικά και ελλειμματικά κράτη-μέλη της ευρωζώνης (ως ποσοστό του ΑΕΠ) την περίοδο 1991-2009(ΕC 2010:9)

(1) Surplus countries include DE, LU, NL, AT, FI. Deficit countries include EL, ES, CY, PT. Data for 2010 are based on the Commission's autumn forecast.
Source: Commission services.

Μια πολύ σημαντική διαφορά στην τωρινή οικονομική κρίση, είναι η εμμονή των ανισορροπιών, η οποία οφείλεται στην αδυναμία που υπάρχει για συναλλαγματικές προσαρμογές μέσω της υποτίμησης των εθνικών νομισμάτων.

Άλλοι παράγοντες εξίσου σημαντικοί που προκάλεσαν τα μεγάλα ελλείμματα στον Ευρωπαϊκό Νότο, όπως αναφέρονται στο 13^ο τεύχος των «Οικονομικών Εξελίξεων» (2010:10-13) είναι ότι, η έξαρση των δημοσιονομικών ελλειμμάτων είχε ως συνέπεια τη διόγκωση του δημοσίου χρέους αλλά και την πρόκληση έντονης νευρικότητας στις αγορές κρατικών ομολόγων ως προς την πιστοληπτική τους ικανότητα. Στις περιπτώσεις της Πορτογαλίας και της Ισπανίας οι αλληπάλληλες υποβαθμίσεις από τους διεθνείς οίκους αξιολόγησης σε συνδυασμό με την έντονη διόγκωση των spreads (απόδοση των κρατικών ομολόγων έναντι των αντίστοιχων γερμανικών) αποτελούν άλλη μια σοβαρή διάσταση του φαινομένου, όπως επίσης οι υστερήσεις των εσόδων και η αύξηση των δαπανών των περιφερειακών οικονομιών της Ισπανίας, της Ελλάδας και της Πορτογαλίας.

Επιπλέον, η επιδείνωση του ΙΤΣ στον Ευρωπαϊκό Νότο, συνοδεύτηκε από την πτώση της ιδιωτικής αποταμίευσης και σε μικρότερο βαθμό από την αύξηση των επενδύσεων. Κατά μέσο όρο σε όλη την περιοχή, οι δείκτες της ιδιωτικής αποταμίευσης οπισθοχώρησαν κατά 10 ποσοστιαίες μονάδες ανάμεσα στο 1994 και 2008, ενώ οι δείκτες των επενδύσεων αυξήθηκαν κατά 2 ποσοστιαίες μονάδες ενώ η δημόσια αποταμίευση βελτιώθηκε περίπου 2 ποσοστιαίες μονάδες.

Οποσδήποτε, τα επίπεδα αποταμίευσης και επένδυσης διαφέρουν μεταξύ των κρατών. Στην Ελλάδα, την Ιταλία και την Πορτογαλία, η πτώση της ιδιωτικής αποταμίευσης ήταν ο προάγγελος της πτώσης του ισοζυγίου τρεχουσών συναλλαγών. Στην Ισπανία, τόσο η έκρηξη των επενδύσεων ιδίως στον κατασκευαστικό τομέα, όσο και η πτώση των δεικτών της ιδιωτικής αποταμίευσης, συνετέλεσαν στην επιδείνωση της εξωτερικής της θέσης, (EC REPORTS 2010:11). Η κατάρρευση της «φούσκας» των ακινήτων αποτέλεσε για την Ισπανία καίριο πλήγμα, διότι στα σαθρά της θεμέλια είχαν στηριχθεί επί σειρά ετών ο αναπτυξιακός μηχανισμός και τα φορολογικά έσοδα (ΚΕΠΕ,2010:11).

Ωστόσο, στις χώρες όπου η επένδυση αυξήθηκε, ήταν κυρίως στον τομέα των κατασκευών, ενώ η επένδυση για τεχνολογία και εξοπλισμό κινήθηκε σε μέτρια επίπεδα ή ακόμα και πτωτικά. Η εκτόπιση του τομέα διεθνώς εμπορεύσιμων προϊόντων και υπηρεσιών από τον κατασκευαστικό τομέα υποδηλώνει ότι η αύξηση των επενδύσεων επετράπη από υψηλό εξωτερικό δανεισμό, ο οποίος διοχετεύτηκε σε

λιγότερο παραγωγικούς μη εμπορεύσιμους τομείς. Όπως αναφέρουν οι Cesaratto & Stirati (2011:3), η ανάπτυξη που είναι βασισμένη στον κατασκευαστικό τομέα και όχι στην ανάπτυξη των αγαθών και υπηρεσιών, δεν δημιουργεί σημαντική παραγωγικότητα και αύξηση των εξαγωγών. Τα ελλείμματα στο ισοζύγιο τρεχουσών συναλλαγών χρηματοδοτήθηκαν μέσω δανεισμού αντί για Άμεσες Ξένες Επενδύσεις.

4.2 Η ανταγωνιστικότητα στον Ευρωπαϊκό Νότο. Ο ρόλος των εισαγωγών

Ξέχωρα από το ρόλο που διαδραματίζουν οι εξαγωγές μιας χώρας, ειδικό βάρος έχουν και οι εισαγωγές της. Οι εισαγωγές αυξάνουν τις επιλογές των καταναλωτών, ασκούν ανταγωνιστικές πιέσεις στους εγχώριους παραγωγούς και διευκολύνουν τη βιομηχανική αναδιάρθρωση. Ωστόσο όμως, σε μελέτες με αντικείμενο τη διεθνή ανταγωνιστικότητα, μεγαλύτερη έμφαση έχει δοθεί στις εξαγωγές, παρά στις εισαγωγές, παρότι οι τελευταίες τελικά συμβάλλουν στην αύξηση του όγκου των αγαθών και υπηρεσιών για τελική ζήτηση, στον καλύτερο διεθνή καταμερισμό της εργασίας και στην προσφορά μιας εκτεταμένης ποικιλίας προϊόντων διεθνώς.

Σύμφωνα με τους Bennett Herman et al (2008:77-81) τα περισσότερα εισαγόμενα αγαθά και υπηρεσίες του Ευρωπαϊκού Νότου προέρχονται από την Ευρωπαϊκή Ένωση. Κατά τη διάρκεια της πενταετίας 2000-2005 ανάμεσα στο 55% και 70% των εισαγωγών του Ευρωπαϊκού Νότου προέρχονταν από χώρες εταίρους της Ευρωπαϊκής Ενώσεως και ανάμεσα στο 50% και 65% από την Ευρωζώνη. Ενώ το μερίδιο των εισαγωγών εντός ΕΕ έχει παραμείνει σχετικά σταθερό, εντός Ευρωζώνης η σπουδαιότητα των εισαγωγών έχει κερδίσει έδαφος.

Η Γερμανία, όπως αποκαλύπτει και ο ακόλουθος πίνακας 4.2.A, είναι προφανώς ο πιο σημαντικός προμηθευτής εισαγόμενων αγαθών, με μερίδιο που κυμαίνεται από 13% (στην Ελλάδα) έως 28% (στην Πορτογαλία). Το αντίστοιχο μερίδιό εισαγόμενων αγαθών από τη Γερμανία για την Ιταλία είναι 18% και για την Ισπανία 16%. Όπως πολύ εύλογα απεικονίζεται στον πίνακα, η Γερμανία καταλαμβάνει την πρώτη θέση ως κύριου προμηθευτή στην παγκόσμια κατάταξη για την περιοχή του Νότου (στην περίπτωση της Ισπανίας, η Γερμανία και η Γαλλία μοιράζονται την ίδια θέση με ποσοστό 16%).

Παρά την ανάπτυξη της Κίνας στο διεθνές εμπόριο, ο ρόλος της στις συνδιαλλαγές της με τον Ευρωπαϊκό Νότο παραμένει μικρός. Το μερίδιο των εισαγωγών από την Κίνα με κατεύθυνση τον Ευρωπαϊκό Νότο κυμαίνεται από 1% (στην Πορτογαλία) έως 4% (στην Ιταλία). Οι Η.Π.Α καθίστανται ο πιο σημαντικός μη ευρωπαίος προμηθευτής εισαγόμενων αγαθών προς τον Ευρωπαϊκό Νότο, με μερίδιο ανάμεσα στο 3% (Πορτογαλία και Ισπανία) με 4% (Ελλάδα και Ιταλία).

Πίνακας 4.2.Α: Προέλευση εισαγωγών

Γαλλία		Ελλάδα		Ιταλία		Πορτογαλία		Ισπανία	
Κόσμος	100		100		100		100		100
Κατάταξη χώρας									
1.Γερμανία	19	Γερμανία	13	Γερμανία	18	Ισπανία	28	Γαλλία	16
2.Βέλγιο	10	Ιταλία	12	Γαλλία	11	Γερμανία	14	Γερμανία	16
3.Ιταλία	9	Γαλλία	6	Ολλανδία	6	Γαλλία	10	Ιταλία	9
4.Ην.Βασίλειο	7	Ρωσία	6	Ην.Βασίλειο	5	Ιταλία	6	Ην.Βασίλειο	6
5.Ισπανία	7	Ολλανδία	6	Ισπανία	4	Ην.Βασίλειο	5	Ολλανδία	5
6.Ολλανδία	7	Ην.Βασίλειο	4	Βέλγιο	4	Ολλανδία	5	Βέλγιο	4
7.ΗΠΑ	6	ΗΠΑ	4	Αφρική	4	Βέλγιο	3	Κίνα:Ηπειρωτική	3
8.Κίνα:Ηπειρωτική	3	Κορέα	4	ΗΠΑ	4	ΗΠΑ	3	ΗΠΑ	3
9.Ελβετία	3	Ισπανία	4	Κίνα:Ηπειρωτική	4	Νιγηρία	2	Πορτογαλία	3
10.Ιαπωνία	2	Βέλγιο	4	Ελβετία	3	Ιαπωνία	2	Ιαπωνία	2
11.Ρωσία	2	Σ.Αραβία	3	Ρωσία	3	Βραζιλία	2	Ρωσία	2
12.Νορβηγία	2	Κίνα:Ηπειρωτική	3	Αυστρία	3	Νορβηγία	1	Αλγερία	2
13.Ιρλανδία	1	Ιαπωνία	3	Λιβύη	2	Σουηδία	1	Ελβετία	1
14.Πορτογαλία	1	Ιράν	3	Ιαπωνία	2	Ρωσία	1	Ιρλανδία	1
15.Σουηδία	1	Τουρκία	2	Αλγερία	2	Κίνα:Ηπειρωτική	1	Σουηδία	1

Πηγή: Direction of Trade/IMF

4.3 Ποιοι είναι οι κύριοι ανταγωνιστές του Νότου?

Ξέχωρα από τη σπουδαιότητα που έχει η γνώση της προέλευσης των εισαγωγών, θα ήταν σκόπιμο να παραθέσουμε τους κύριους ανταγωνιστές των εξαγωγών του Ευρωπαϊκού Νότου τη δεκαετία 1995-2005.

Όπως αναφέρεται στη μελέτη των Bennett Herman et al (2008:55-57) ο ευρωπαϊκός Νότος, από τα μέσα της δεκαετίας του 90, εξήγαγε τα προϊόντα του προς πληθώρα αγορών ανά τον κόσμο, με την Ευρωπαϊκή Ένωση να παραμένει ο πιο σημαντικός προορισμός για εξαγωγές. Μεταξύ των χωρών του Νότου υπάρχουν σημαντικές διαφοροποιήσεις. Η Ελλάδα, η οποία είχε ένα από τα υψηλότερα επίπεδα εξαγωγικής συγκέντρωσης το 1995, εξελίχθηκε στη χώρα με τη μεγαλύτερη διαφοροποίηση προορισμών των εξαγωγών της (μεταξύ της Πορτογαλίας, Ισπανίας, Ιταλίας και Γαλλίας) λόγω της εισόδου της στις αγορές της Νοτιανατολικής Ευρώπης. Αντιθέτως, η Πορτογαλία της οποίας οι εξαγωγές ήταν οι λιγότερο διαφοροποιημένες ως προς τον προορισμό στην αρχή της περιόδου, ακόμα υστερεί λόγω της εξάρτησής της από την Ισπανική αγορά. Η Ισπανία παρά τις βελτιώσεις έχει ακόμα χαμηλό βαθμό ποικιλίας προορισμών σε σύγκριση με τους ομότιμούς της , ενώ η Ιταλία και η Γαλλία έχουν αυξήσει την διαφοροποίηση των εξαγωγικών τους προορισμών και πλέον είναι κοντά στο μέσο όρο της διεθνούς αγοράς.

Στον παρακάτω πίνακα 4.3.B, η σπουδαιότητα της ανταγωνιστικότητας έχει προσδιοριστεί από το μερίδιο των εξαγωγών σε κάθε γεωγραφικό προορισμό. Οι ανταγωνιστές έχουν ταξινομηθεί κατά σειρά σπουδαιότητας ξεκινώντας από την κορυφή.

Πίνακας 4.3.B: Κύριοι Ανταγωνιστές του Ευρωπαϊκού Νότου τη δεκαετία 1995-2005

Ιταλία	Ελλάδα	Πορτογαλία	Ισπανία
Γερμανία	Γερμανία	Γερμανία	Γερμανία
Κίνα	Ιταλία	Γαλλία	Γαλλία
Γαλλία	Γαλλία	Κίνα	ΗΠΑ
ΗΠΑ	Ολλανδία	Ιταλία	Ολλανδία
Ολλανδία	Κίνα	Ολλανδία	Ιταλία
Μεγάλη Βρετανία	ΗΠΑ	Μεγάλη Βρετανία	
		ΗΠΑ	

Πηγή: UN, COMTRADE, and IMF staff calculations

Όπως γίνεται αντιληπτό, οι κύριοι ανταγωνιστές για το σύνολο του Ευρωπαϊκού Νότου είναι οι G7¹⁴ με τη θέση της πρωτοκαθεδρίας να καταλαμβάνει η Γερμανία. Επιπλέον, η Κίνα είναι μέσα στην πεντάδα για την Ελλάδα, την Ιταλία και την Πορτογαλία .

---

¹⁴ Στο group των G7 περιλαμβάνονται οι: Γαλλία, Γερμανία, Ιταλία, Μ.Βρετανία, ΗΠΑ, Ιαπωνία & Καναδάς

4.4 Μέσα πολιτικής για την αντιμετώπιση των ανισορροπιών

Σε αυτή την ενότητα, επιχειρείται να παρουσιαστεί το μείγμα πολιτικής και οι λύσεις που μπορούν να προταθούν, προκειμένου να αντιμετωπιστούν οι ανισορροπίες στο εσωτερικό της ευρωζώνης. Οι ανισορροπίες, όπως ήδη έχει λεχθεί στην αρχή του παρόντος κεφαλαίου (ενότητα 4.1), εντοπίζονται ανάμεσα στην εξαγωγική παντοδυναμία της Γερμανίας, η οποία συσσωρεύει σημαντικά εμπορικά πλεονάσματα, και των εμπορικών της εταίρων, οι οποίοι αντιθέτως, συσσωρεύουν μεγάλα εμπορικά και δημοσιονομικά ελλείμματα ιδίως στον Ευρωπαϊκό Νότο και την Ιρλανδία (Charles Hugh Smith:2011).

Για να επανέλθει ένα ελλειμματικό ισοζύγιο τρεχουσών συναλλαγών σε επίπεδα ισορροπίας, υπάρχουν 3 ειδών προσαρμογές: 1) οι τιμολογιακές προσαρμογές, 2) η μετατόπιση των παραγωγικών συντελεστών και 3) οι χρηματοοικονομικές προσαρμογές (Tresor-Economics,2007).

Αναφορικά με τον πρώτο τύπο προσαρμογής, χώρες με υπερβολικά ελλείμματα στο ισοζύγιο τρεχουσών συναλλαγών μπορούν να επανέλθουν σε βιώσιμη κατάσταση αποκτώντας ανταγωνιστικότητα¹⁵ ¹⁶. Όταν οι πραγματικές συναλλαγματικές ισοτιμίες (πραγματική ανατίμηση) είναι υπερτιμημένες, η συνολική ζήτηση θα μειωθεί. Αν οι τιμές και οι μισθοί είναι δύσκαμπτοι, το φαινόμενο αυτό αρχικά θα οδηγήσει σε υψηλότερη ανεργία ακολουθούμενη από επιβράδυνση του πληθωρισμού.

Επιπλέον, αναφορικά με την ανταγωνιστικότητα, ελλείψει της δυνατότητας υποτίμησης του νομίσματος, η ανάκαμψη της ανταγωνιστικότητας προϋποθέτει τη μείωση του κόστους και των τιμών των παραγόμενων προϊόντων και υπηρεσιών, μια διαδικασία γνωστή υπό τον όρο «εσωτερική υποτίμηση».

Σε συνδυασμό με την προσαρμογή της ανταγωνιστικότητας μέσω τιμολογιακών παραμέτρων, η ενδογενής κινητικότητα της εργασίας μπορεί να συντελέσει στη μείωση του κόστους για τις χώρες με ανισορροπία στο ΙΤΣ μετά από μια υπερθερμασμένη φάση. Το αναξιοποίητο εργατικό δυναμικό της χώρας έχει πιο έντονο το κίνητρο να μεταναστεύσει σε ηγέτιδες χώρες από το να παραμένει δίχως

¹⁵ όπως επισημαίνεται στο 13^ο τεύχος των «Οικονομικών Εξελίξεων» (2010:13), οι προτεραιότητες της οικονομικής πολιτικής στις περιφερειακές οικονομίες της Ευρωζώνης, πρέπει να στοχεύουν στην ενίσχυση των επιδόσεων στον εξωτερικό τομέα, μέσω μιας ουσιαστικής βελτίωσης της ανταγωνιστικότητας

¹⁶ Βλ. επίσης EC (2010: 37)

εργασία στη χώρα του. Η αναγκαία μείωση της εγχώριας ζήτησης θα επέλθει μέσω της μετανάστευσης των παραγωγικών συντελεστών και όχι μέσω της μείωσης των μισθών. Αυτού του είδους η προσαρμογή είναι περισσότερο κατάλληλη για χώρες σύγκλισης όπως η Ελλάδα, η Ισπανία και η Πορτογαλία, οι οποίες δεν πραγματοποιούν τα κέρδη παραγωγικότητας που συνεπάγεται η συμμετοχή τους στη Νομισματική Ένωση.

Ο τρίτος διαθέσιμος μηχανισμός προσαρμογής της αγοράς, περιλαμβάνει την χρηματοοικονομική προσαρμογή. Εντός μια νομισματικής ένωσης η απώλεια επενδυτικής εμπιστοσύνης καταλήγει σε άνοδο των ασφάλιστρων κινδύνου παρά σε υποτίμηση. Αυτή η προσαρμογή είναι περισσότερο επώδυνη από μία υποτίμηση, διότι επιτυγχάνεται μέσω της μείωσης της εγχώριας ζήτησης και όχι μέσω της ενίσχυσης της ζήτησης από το εξωτερικό, με επακόλουθο την επιδείνωση των απωλειών ανταγωνιστικότητας και την αύξηση της ανεργίας (Αντιθέτως, μια υποτίμηση τείνει να τονώνει την εργασία).

Πέραν των ανωτέρω, λόγω των πολλαπλών διαστάσεων του οικονομικού προβλήματος των περιφερειακών οικονομιών της Ευρωζώνης, οι προκλήσεις σε αυτές τις οικονομίες είναι πολυσύνθετες. Για το λόγο αυτό, πρέπει να στοχεύουν στη σταθεροποίηση των δημοσιονομικών, μέσω μέτρων εξυγίανσης και επιπλέον καίριο ζητούμενο αποτελεί η αντιμετώπιση των δομικών προβλημάτων κάθε οικονομίας και η αναδιάρθρωση του παραγωγικού της δυναμικού έτσι ώστε να στηρίζεται σε πιο υγιή θεμέλια (Οικονομικές Εξελίξεις, 2010:13).

Ωστόσο, αφενός δεν πρέπει να παραβλεφθεί το γεγονός ότι, η πολιτική ανταπόκριση, πρέπει να είναι προσαρμοσμένη στις ιδιαίτερες ανάγκες κάθε κράτους - μέλους (EC 2010:37) και να είναι εις θέση να καλύπτει ένα εύρος περιοχών: δημοσιονομικές και μισθολογικές πολιτικές, αγορά εργασίας, αγορά αγαθών και υπηρεσιών καθώς επίσης και τον χρηματοπιστωτικό τομέα. Αφετέρου, δράση δεν οφείλουν να αναλάβουν μόνο οι χώρες με δημοσιονομικά προβλήματα και ελλείμματα στο ισοζύγιο τρεχουσών συναλλαγών, αλλά εξίσου και κράτη με συσσωρευμένα υπερβολικά πλεονάσματα. Σε αυτές τις χώρες, οι πολιτικές πρέπει να στοχεύουν στον προσδιορισμό και την εφαρμογή διαρθρωτικών μεταρρυθμίσεων οι οποίες θα ενδυναμώσουν την εγχώρια ζήτηση.

Η ελληνική περίπτωση

Εξαιτίας των πρωτόγωνων καταστάσεων που βιώνει η ελληνική κοινωνία σήμερα, θα ήταν σκόπιμο να αναφερθούμε εν συντομία στην ελληνική πραγματικότητα και να αφιερωθεί ένα μικρό μέρος στην αντιμετώπιση της ελληνικής κρίσης χρέους. Όπως χαρακτηριστικά αναφέρει ο Τάσος Αναστασάτος¹⁷, αρχικά το πραγματικό ερώτημα είναι πως θα ελαχιστοποιηθεί το κόστος προσαρμογής και όχι αν θα υπάρξει κόστος. Προσεγγίζοντας 2 σενάρια, ένα αισιόδοξο και ένα απαισιόδοξο για την ελληνική περίπτωση προτείνει ότι το πρόβλημα μπορεί να αντιμετωπιστεί μέσω:

- της μείωσης της κατανάλωσης
- της συγκράτησης των δανειακών υποχρεώσεων των νοικοκυριών
- της προσπάθειας για μεταστροφή της εγχώριας ζήτησης από τα εισαγόμενα προϊόντα σε ελληνικά
- της ενίσχυσης των εξαγωγικών επιδόσεων της οικονομίας, για το οποίο θετική ένδειξη αποτελεί ο δυναμισμός που έχουν επιδείξει οι ελληνικές επιχειρήσεις στη διεύθυνσή τους στη Νέα Ευρώπη και ιδίως στα Βαλκάνια. Με αυτό τον τρόπο είναι εφικτό να αντισταθμιστεί η κάμψη των εξαγωγών προς την Ευρωζώνη.

Αναφορικά με την πιο απαισιόδοξη προοπτική, η προσαρμογή μπορεί να επιτευχθεί με παρατεταμένη περίοδο ύφεσης, με άνοδο της ανεργίας και μιας ροπής προς τη μεταναστευτική εργασία.

Όσον αφορά την οικονομική πολιτική, οι προκλήσεις είναι πολλές και αυτό που απαιτείται είναι πρωτίστως συντονισμένες προσπάθειες με ποιοτικούς και ποσοτικούς στόχους όπως:

- Εξάλειψη της διαφοράς του πληθωρισμού από το μέσο όρο της Ευρωζώνης με καταπολέμηση των ολιγοπωλιακών καταστάσεων και των ακαμψιών στις αγορές.
- Ενίσχυση της έρευνας και της εκπαίδευσης, προκειμένου να αναδιαρθρωθεί η παραγωγή προς τομείς υψηλής τεχνολογίας

---

¹⁷ Senior Economist στη Διεύθυνση Οικονομικών Μελετών & Προβλέψεων της Τράπεζας Eurobank

- Μείωση της εξάρτησης της ελληνικής οικονομίας από το πετρέλαιο και στροφή σε εναλλακτικές πηγές ενέργειας με γενικότερη μεταρρύθμιση του ενεργοβόρου μοντέλου ανάπτυξης
- Διευκόλυνση παραγωγικών εγχώριων επενδύσεων σε αντικατάσταση των επενδύσεων σε κατοικίες, μέσω της πολιτικής κινήτρων για προσέλκυση ξένων επενδύσεων με εξαγωγικό προσανατολισμό και ταυτόχρονα αποθάρρυνση των άμεσων ξένων επενδύσεων εξυπηρέτησης της εγχώριας αγοράς.

Συνοψίζοντας, το τρίπτυχο της λύσης στο πρόβλημα της ελληνικής οικονομίας είναι το εξειδικευμένο, καταρτισμένο και εκπαιδευμένο εργατικό δυναμικό, η υψηλή παραγωγικότητα και η χαμηλή φορολόγηση, προκειμένου να επιτευχθεί αύξηση της ελληνικής ανταγωνιστικότητας.

Στο σημείο αυτό πρέπει να λεχθεί ότι, όλες οι παραπάνω προτεινόμενες πολιτικές συνιστούν μια δραστική αλλαγή της παραγωγικής κουλτούρας και γενικότερης νοοτροπίας των οικονομικών δρώντων και των φορέων άσκησης πολιτικής.

Μπορεί, όλες οι παραπάνω προτάσεις να είναι δύσκολο να υιοθετηθούν, ωστόσο ίσως να αποτελούν την κατάλληλη συγκυρία για να πραγματοποιηθούν εκείνες οι συνθήκες και προϋποθέσεις όπου το κίνητρο θα είναι το συλλογικό καλό και όχι το ατομικό συμφέρον. Εξάλλου, ενδέχεται αυτές οι επιλογές να μην είναι προαιρετικές, αλλά ανάγκη επιβίωσης της ελληνικής οικονομίας.

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Εν κατακλείδι, όπως προκύπτει από την ανάλυση του δεύτερου κεφαλαίου, βάσει των εκδόσεων της Deutsche Bundesbank, για τη Γερμανία, η Ευρώπη αποτελεί το βασικό εμπορικό της εταίρο, αφού κατά μέσο όρο η αναλογία του ισοζυγίου τρεχουσών συναλλαγών των χωρών της Ευρώπης και των λοιπών χωρών του κόσμου ήταν 80% προς 20%, με εξαίρεση το 2001 όπου το ισοζύγιο τρεχουσών συναλλαγών της Ευρώπης ήταν ελλειμματικό και το 2002 όπου το πλεόνασμα των χωρών της Ευρώπης αποτελούσε μόνο το 37% προς 63% συγκριτικά με τον υπόλοιπο κόσμο. Αντιστοίχως, ο ευρωπαϊκός Νότος έχει συμβάλλει σε πολύ μεγάλο βαθμό στον εξαγωγικό δυναμισμό της Γερμανίας, σε τέτοιο βαθμό που οι εξαγωγές της προς την Ευρώπη να αγγίζουν έως και το 89%(έτη 2007 & 2008) τη στιγμή που το 2001 οι εξαγωγές προς την Ευρώπη ήταν μόλις 37%.

Ωστόσο, η έλευση του ευρώ δεν υπήρξε θετική και ομοιόμορφη σε όλη την Ευρωζώνη. Η πτώση στα ισοζύγια τρεχουσών συναλλαγών των χωρών του Νότου συνέπεσε με τη δημιουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης και της μεταγενέστερης εισαγωγής του ευρώ. Η χρονολογία προσχώρησης στην ΕΝΕ και η συνεπακόλουθη κατάργηση των εθνικών νομισμάτων και η υιοθέτηση του ευρώ, ταυτίζονται με την έναρξη της επιδείνωσης του ισοζυγίου τρεχουσών συναλλαγών των χωρών του Νότου.

Σύμφωνα με τους Micco, Stein & Ordonez (2003), De Nardis & Vicarelli (2003), Barr, Breedon & Miles (2003), Flam & Nordstrom (2003 & 2006), η επίδραση του ευρώ υπήρξε θετική. Οι Helge Berger & Volker Nitsch (2010) και οι Belke Ansgar & Dreger Christian (2011) υποστηρίζουν ότι με την έλευση του ευρώ οι εμπορικές ανισορροπίες διευρύνθηκαν, πόρισμα το οποίο αντικρούουν οι Decressin & Stavrev (2009), οι οποίοι αντιτείνουν με την επιχειρηματολογία ότι, δεν ευθύνεται το κοινό νόμισμα για τις ανισορροπίες. Παρόλ'αυτά, το ευρώ επέφερε καίριες δομικές αλλαγές που μεταμόρφωσαν τη χρηματοπιστωτική αρχιτεκτονική της Ευρώπης, όπως την οικονομική ανάπτυξη μέσω του περιορισμού του συναλλαγματικού κινδύνου και την αγκίστρωση των πληθωριστικών προσδοκιών κατά μήκος της Ευρωζώνης.

Εν συνεχεία, οι εμπορικές ανισορροπίες που δημιουργούνται σε ευρωπαϊκό επίπεδο, έχουν τη βάση τους στο γεγονός ότι τα κράτη, δυνατά και αδύναμα, ακολουθούν εκ διαμέτρου αντίθετες στρατηγικές. Τα μεν πλεονασματικά κράτη

έχουν υιοθετήσει στρατηγική εξαγωγικής ενδυνάμωσης και ως εκ τούτου χαρακτηρίζονται από μια εσωστρέφεια, τα δε ελλειμματικά κράτη είναι πιο εξωστρεφή και προσανατολισμένα περισσότερο για κατανάλωση και λιγότερο για αποταμίευση. Ως εκ τούτου, τα μερκαντιλιστικά κράτη με κυριότερο εκπρόσωπο τη Γερμανία, στηρίζονται από τα καταναλωτικά κράτη, δηλαδή τις χώρες της περιφέρειας, το οποίο αποτελεί έναν φαύλο κύκλο, ο οποίος παρουσιάστηκε σχηματικά λεπτομερώς στο κυρίως μέρος της παρούσας πτυχιακής εργασίας.

Ξέχωρα από τα παραπάνω, περαιτέρω αιτίες που προκάλεσαν αυτές τις ανισορροπίες είναι:

- Η πολιτική στάση της Γερμανίας, με τη συγκράτηση του μισθολογικού κόστους, σε συνδυασμό με την πολιτική της ΕΚΤ η οποία ευνόησε τον Βορρά έναντι του Νότου
- Η αύξηση της εγχώριας ζήτησης των περιφερειακών χωρών από τις φθηνές χρηματοπιστωτικές αγορές, η οποία συνδέθηκε με τις φούσκες των ακινήτων και την αύξηση των δημοσίων δαπανών
- Οι προσπάθειες ενσωμάτωσης των χωρών της περιφέρειας, οι οποίες σε μια διαδικασία σύγκλισης εισήγαγαν κεφάλαια με χαμηλά επιτόκια
- Η απώλεια της διεθνούς ανταγωνιστικότητας που οδήγησε σε δυναμικές εισαγωγές και υποτονικές εξαγωγές για τις χώρες του Νότου
- Η έξαρση των δημοσιονομικών ελλειμμάτων με συνέπεια τη διόγκωση του δημόσιου χρέους
- Τα διαφορετικά επίπεδα αποταμίευσης και επένδυσης
- Ο προσανατολισμός σε μορφές επένδυσης κυρίως του κατασκευαστικού τομέα, έναντι επενδύσεων σε προϊόντα υψηλής τεχνολογίας και ανάπτυξης

Είναι γνωστό ότι οι αναταραχές που προκαλούν τα μεγάλα εμπορικά και δημοσιονομικά ελλείμματα (σε συνδυασμό με υψηλό δημόσιο χρέος), βρίσκονται στο επίκεντρο, για την τελική επιλογή εκείνου του μείγματος πολιτικής που θα εφαρμοστεί ούτως ώστε να αντιμετωπιστούν οι ανισορροπίες και να αποφευχθούν

περεταίρω προβλήματα, όπως η διάλυση της Ευρωπαϊκής Ένωσης και η συνεπακόλουθη κατάρρευση του ευρώ. Ο κύριος μηχανισμός προσαρμογής για την επαναφορά σε μια κατάσταση βιωσιμότητας, είναι η βελτίωση της ανταγωνιστικότητας.

Αν και είναι γεγονός ότι η Γερμανία έχει επωφεληθεί όλα τα προηγούμενα χρόνια από τη δανειακή επέκταση των χωρών της περιφέρειας, αξιοποιώντας το ανταγωνιστικό της πλεονέκτημα για να ενισχύσει τις εξαγωγές της προς τις χώρες αυτές, το πλέγμα των προβλημάτων που εξακολουθούν να αντιμετωπίζουν οι εν λόγω χώρες πηγάζει περισσότερο από δικές τους σοβαρές αδυναμίες και λιγότερο από εξωτερικούς παράγοντες. Συνεπώς, παρά το γεγονός ότι υπάρχει ενδεχομένως βάση στο επιχείρημα ότι η Γερμανία θα μπορούσε να ενισχύσει την εγχώρια ζήτησή της χωρίς ιδιαίτερους κινδύνους για τη σταθερότητά της αλλά με σημαντικά οφέλη για τις εξαγωγές των εμπορικών της εταίρων, είναι αμφίβολο αν η υστέρηση ανταγωνιστικότητας των περιφερειακών οικονομιών θα τους επέτρεπε να επωφεληθούν σημαντικά σε μια τέτοια περίπτωση.

Για να ανακτηθεί η ανταγωνιστικότητα, η μείωση του κατά μονάδα κόστους είναι στην agenda και από τη στιγμή που η επιδείνωση της ανταγωνιστικότητας των πλεονασματικών χωρών δεν αποτελεί εφικτή στρατηγική, αυτό που απαιτείται προκειμένου να μειθούν οι ανισορροπίες είναι μια ασύμμετρη αντιμετώπιση στις υπόλοιπες χώρες (Belke & Dreger ,2011:16-17).

Στον παραπάνω μηχανισμό προσαρμογής πρέπει να προστεθεί η μετατόπιση των παραγωγικών συντελεστών, η οποία μπορεί να συντελέσει στην αναγκαία μείωση της εγχώριας ζήτησης αντί της μείωσης των μισθών. Τέλος, ένας τρίτος μηχανισμός είναι η χρηματοοικονομική προσαρμογή.

Να σημειωθεί ότι, η εφαρμογή δημοσιονομικών προσαρμογών και μισθολογικών μειώσεων/υποτιμήσεων εντός της Νομισματικής Ένωσης, ένα σύστημα παρόμοιο με εκείνο του «χρυσού κανόνα», (αυτό που αποκαλείται εσωτερική υποτίμηση) θυμίζει «Συσύφειες» πρακτικές, αφού και οι δυο πολιτικές επηρεάζουν αρνητικά την παραγωγή και τα φορολογικά έσοδα και τελικώς τη βιωσιμότητα του χρέους. Οι ανταγωνιστικές υποτιμήσεις σε ευρωπαϊκό επίπεδο δεν βοηθούν στην περιφερειακή και παγκόσμια ανάκαμψη, πόσο μάλλον το γεγονός ότι η Γερμανία θα είναι πάντα ο καλύτερος παίκτης του παιχνιδιού. Ο σκεπτικισμός των χρηματοπιστωτικών αγορών σχετικά με τις συνέπειες αυτών των αποπληθωριστικών προσαρμογών, οδήγησε την εξυπηρέτηση του δημόσιου χρέους των περιφερειακών

χωρών σε ανυπόφορα επίπεδα, επιταχύνοντας την αθέτηση των υποχρεώσεων τους και ως εκ τούτου την έλλειψη εμπιστοσύνης. Στο παρελθόν, παρόμοιες περιπτώσεις εγχώριων προσαρμογών οδηγούσαν σε υποτίμηση των εθνικών νομισμάτων προκειμένου να διατηρηθεί η παραγωγή, αλλά κάτι τέτοιο εξ ορισμού είναι αδύνατο εντός της Νομισματικής Ένωσης (Cesaratto & Stirati, 2011).

Εντούτοις, είναι απαραίτητο, πέρα από τις προσαρμογές που καλούνται να υιοθετήσουν οι ελλειμματικές χώρες, να λάβουν δράση και οι πλεονασματικές. Η συμβολή των χωρών αυτών καθίσταται αναγκαία, αναφορικά με την εφαρμογή διαρθρωτικών μεταρρυθμίσεων, οι οποίες θα ενδυναμώσουν την εγχώρια ζήτηση. Παρολαυτά, σε κάθε περίπτωση οι ασυμμετρίες ίσχυαν και θα εξακολουθήσουν να ισχύουν. Δεν αποτελούν μόνο ευρωπαϊκό πρόβλημα αλλά είναι ένα παγκόσμιο φαινόμενο, το οποίο δεν μπορεί να αντιμετωπιστεί από πολιτικές μεμονωμένων κρατών αλλά είναι αναγκαία μια συλλογική λύση.

Εν κατακλείδι, η επίλυση του προβλήματος της προσαρμογής, με τον επιμερισμό της ευθύνης της αποκατάστασης της ισορροπίας, έχει επιπτώσεις στα συμφέροντα κρατών καθώς και στα συμφέροντα ισχυρών ομάδων εντός των κρατών, με αποτέλεσμα οι μηχανισμοί προσαρμογής να αντανakλούν τα συμφέροντα ισχυρών κρατών και ομάδων.

Στην περίπτωση δε της Ευρωζώνης, το πρόβλημα περιπλέκεται ακόμα περισσότερο, καθώς δεν τίθεται η έννοια της ανατίμησης ή υποτίμησης των νομισμάτων με αποτέλεσμα η αποκατάσταση της ισορροπίας να δυσχεραίνεται ακόμα περισσότερο δημιουργώντας τέτοιες στρεβλώσεις και διλλήματα με σοβαρές επιπτώσεις, όπως το παρασκήνιο που εκτυλίσσεται αναφορικά με τη διάλυση της Ευρώπης. Επιλογή που εγκυμονεί κινδύνους, όπως τεράστια κόστη για το εξωτερικό εμπόριο, τη χρηματοδότηση, την πολιτική προοπτική και την ευημερία ολόκληρης της Ηπείρου.

Κλείνοντας να προστεθεί ότι, όπως υποστηρίζει ο καθηγητής Featherstone Kevin (2011), η μακροπρόθεσμη ισορροπία στην Ευρωζώνη είναι δύσκολο να επιτευχθεί όχι απλά λόγω της απουσίας θεσμών οικονομικής διακυβέρνησης, αλλά και λόγω της άρνησης της Γερμανίας να επωμιστεί το μέρος των ευθυνών που της αναλογεί, παγιδευμένη στα στενά εθνικά της συμφέροντα. Η Γερμανία αποτελεί εξίσου μεγάλο πρόβλημα με την Ευρωπαϊκή Περιφέρεια. Ο εθισμός της στην περιστολή της εσωτερικής κατανάλωσης και την προώθηση της ανάπτυξης

αποκλειστικά σχεδόν από τις εξαγωγές, εξάγει και την εξάρτηση από ρευστότητα στην ευρωπαϊκή περιφέρεια και καθιστά το σύστημα ευάλωτο σε κρίσεις.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Ελληνική

1. Αναστασάτος Τ. (2008), «Η επιδείνωση του ελληνικού ισοζυγίου τρεχουσών συναλλαγών: αίτια, επιπτώσεις και σενάρια προσαρμογής»Eurobank Research,Οικονομία & Αγορές, Διεύθυνση Οικονομικών Μελετών & Προβλέψεων, Τόμος ΙΙΙ, Τεύχος 6,Ιούνιος
2. Κέντρο Προγραμματισμού & Οικονομικών Ερευνών ΚΕΠΕ (2010), «Οικονομικές Εξελίξεις», τεύχος 13,Σεπτέμβριος,εκδόσεις ΚΕΠΕ
3. McAleese D.(2005), «Οικονομική για επιχειρησιακές σπουδές: Ανταγωνισμός, Μακροσταθερότητα και παγκοσμιοποίηση» Αθήνα, Δαρδανός/Τυπωθήτω
4. Πουρναράκης Ε.Δ.(2004), «Διεθνής Οικονομική: Μια εισαγωγική προσέγγιση», Αθήνα, 3^η έκδοση

Ξενόγλωσση

5. Ahearne, A.B.Schmitz and J.Von Hagen (2007), «Internal and External Current Account Balances in the Euro Area» , workshop on “Policy to reduce Global Imbalances” Washington DC,8-9 February. Διαθέσιμο στο <http://www.iie.com/publications/pb/pb07-4/ahearne.pdf>
6. Aristotelous Kyriacos (2006), «Are there differences across countries regarding the effect of currency unions on trade? Evidence from EMU», Journal Compilation JCMS, Blackwell Publishing Ltd Oxford, Volume 44, Number 1,p 17-27
7. Aristotelous Kyriacos (2008), «What is the effect of EMU on Greece’s exports to the Eurozone? » South-Eastern Europe Journal of Economics, p. 39-51

8. Barnes Sebastian et al (2010), «Current Account Imbalances in the Euro Area: A Comparative Perspective», OECD Economics Department Working Paper No 826, OECD Publishing
9. Belke Ansgar & Dreger Christian (2011), «Current Account Imbalances in the Euro Area: Catching up or Competitiveness?», RUHR Economic Papers #241, February 2011, 1-24
10. Bennett Herman et al (2008), «Competitiveness in the Southern Euro Area: France, Greece, Italy, Portugal and Spain» IMF Working Paper WP/08/112, 1-114
11. Cesaratto Sergio, Stirati Antonella (2011), «Germany and the European and Global Crises» Department of Political Economy, University of Siena, No 607, p. 1-35
12. Charles Hugh Smith (2011), «Why The Eurozone And The Euro Are Both Doomed», διαθέσιμο στην ιστοσελίδα: <http://www.businessinsider.com/why-the-eurozone-and-the-euro-are-both-doomed-2011-6>
13. Dadush Uri & Eidelman Vera (2010), «Currency Tensions: Four Lessons From History», International Economic Bulletin, December 2010 διαθέσιμο στην ιστοσελίδα <http://carnegieendowment.org/2010/12/09/currency-tensions-four-lessons-from-history/pk9>
14. Decressin Jorg & Stavrev Emil (2009), «Current Accounts in a Currency Union», IMF Working Paper WP/09/127, 1-23
15. Dooley, M., D. Folkerts-Landau, and P. Garber (2003), «An Essay on the Revived Bretton Woods System.» NBER, wp no. 9971
16. ECB (2010), «Monetary policy transmission in the euro area, a decade after the introduction of the euro» Monthly Bulletin May 2010, p.85-98
17. European Commission (EC 2010), «Special issue: The impact of the global crisis on competitiveness and current account divergences in the euro area» Volume 9, No 1, p.1-42

18. Eurostat European Commission (2010), «EU Economic Data Pocketbook» publications Office of the European Union, διαθέσιμο στην ιστοσελίδα: <http://ec.europa.eu/eurostat/cache/ITY/CSPUB/KS-CZ-10-004/EN/KS-CZ-10-004-EN.PDF>
19. Helge Berger & Volker Nitsch (2010), «The Euro's Effect on Trade Imbalances» IMF Working Paper WP/10/226,1-30
20. Jaumotte Florence & Sodsriwiboon Piyaporn (2010), «Current Account Imbalances in the Southern Euro Area» IMF Working Paper WP/10/139,1-49
21. Kalecki, M. (1971) «The Problem of Effective Demand with Tugan-Baranovski and Rosa Luxemburg. » In Selected Essays on the Dynamics of the Capitalist Economy. Cambridge: Cambridge University Press.
22. Olivier Jeanne, Arvind Subramanian, John Williamson (2011), «Germany owes more to prodigal periphery», Financial Times ,25 Μαΐου 2011
23. RMF. (2010a), Eurozone Crisis: Beggar Thyself and Thy Neighbour. Occasional report March, www.researchonmoneyandfinance.org
24. Tresor-Economics (2007), «Should we worry about current account imbalances in a monetary union?», No 20,October,1-8
25. Whyte Philip (2010), «Why Germany is not a Model for the Eurozone», Centre for European Reform,1-12

Πηγές sites

26. <http://www.bundesbank.de/download/volkswirtschaft/zahlungsbilanzstatistik/2005/balancesofpayments032005.pdf> (2001-2004)
27. <http://www.bundesbank.de/download/volkswirtschaft/zahlungsbilanzstatistik/2010/balancesofpayments042010.pdf> (2005)
28. http://www.bundesbank.de/download/statistik/stat_sonder/statso11_en.pdf (2006-2009)
29. <http://www.bundesbank.de/download/volkswirtschaft/zahlungsbilanzstatistik/2011/balancesofpayments052011.pdf> (ΜΑΙΟΣ 2011 ΓΙΑ ΙΤΣ ΕΤΟΥΣ 2010)

ΠΑΝΤΕΙΟ
ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ

002000108853